# VERSES OF VEMANA

IN THE TELUGU ORIGINAL WITH ENGLISH VERSION

C. P. BROWN

# వేమన జ్ఞానమార్గ పద్యములు

సి. పి. బ్రౌన్

# వేమన పద్యములు.

THE VERSES
OF

# VEMANA

MORAL, RELIGIOUS, AND SATIRICAL


Translated
By CHARLES PHILIP BROWN
OF THE MADRAS CIVIL SERVICE.



MADRAS :
V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS.

1911

Audi Saraswaty Nilaya Press,
Tandaiyarpet, Madras.

# వేమన పద్యములు.

## THE VERSES OF VEMANA

## TRANSLATION

# PREFACE

WHEN commencing the study of a language, we are naturally led to enquire for works popular among the natives themselves, but composed in a style easy enough to be comprehended without difficulty by a foreigner. Such an enquiry in the year 1824 regarding Telugu made me acquainted with the verses collected in the present volume. Several manuscripts of VEMA, or VEMANA, (for both names are used) were put into my hands, which I perused and translated in such hours of leisure as my public employments allowed. They proved to be full of errors of every kind, in orthography, metre, and meaning ; no two copies followed the same arrangement, and they varied in extent from two to eight hundred epigrams. After collecting such copies as were to be found at Masulipatam where I was then stationed, I gradually procured others from Vizagapatam, Nellore, Guntoor, Cuddapah, and Madras. I then caused an index to be drawn up, wherein nine columns exhibited the places at which the verses appeared in as many manuscripts, which I thus was enabled to collate. The number of stanzas I found amounted to about 2,500 ; a comparison, however, showed that the total was little more than 2000.

It next became necessary to reduce the verses to some regular arrangement. Each transcriber had evidently selected such as he preferred, and no order was any where preserved. I at length formed the whole into five tolerably consistent divisions– religious, moral, satirical, mystic, and miscellaneous. The two last of these form more than half the work, but are omitted in the present volume because devoid of interest and utility. The student will perhaps find the second and third chapters easier than the first, which may, therefore, be read afterwards.

A system of obscure and unprofitable doctrines regarding mysticism in much studied among the Telugus ; in such reveries VEMANA has indulged at great length, and there his meaning is often doubtful. Of such verses I have retained only a few of the easiest. Among the satirical epigrams I have omitted several wherein railing was substituted for just remarks; and should perhaps have excluded yet more, but that I observed these to be remarkably popular among the Telugus.

A few others are left out as more properly belonging to the collections known by the names of BHASCARA and SUMATI, while some were rejected as being riddles attributed not to Vemana but an epigrammatist named TIRUMALESA.

A miscellaneous collection of unconnected verses, like the present, is generally denominated a satacam, which answers to the Garlands or Centuries composed by English poets in old days; being a series of verses which are similar in metre, subject, and chorus. These are generally numbered in separate hundreds, but it appeared unnecessary to retain either that arrangement, or that title, in the present volume, which more nearly resembles the Anthologies collected in Greek and Latin literature.

It is not easy to ascertain any thing regarding the history of Vemana, which is the personal name of the author, and sometimes occurs, though rarely, among the Telugus of the present day. His family name he never discloses, and I hence imagine him to have been a Zangam: the sect of Sudras known by this name are seceders from the common religion ; they Worship Siva alone, and, on embracing the Zangam sect, they give up their family appellation, and are then usually called by the name of the sect alone. Their creed also corresponds with that taught by Vemana, and this is the only one not satirized by him.

Of his birth–place and circumstances very slight traditions have been preserved. He was by birth a capu or farmer. Some assert that he belonged to the family of Ana Vema Reddi, a chief in the candanul (or Curnool) country ; and the brother of the poet is said to have commanded the fort of Gandicota. Some believe him to have been a native of Crishtipad in Candanul; others, of Inaconda in Guntoor : and I have also heard it said, that he was born at Chitwel in the Cuddapa district; but I have had opportunities of enquiring at all these places, and have after all gained no information whatever. Yet his dialect in a few passages renders it probable that Vemana was a native of the south–western parts of Telingana, where these towns are situated : and it is believed that he lived about the beginning of the seventeenth century of our era.

This author is in Telugu literature what Lucian is in Greek – a familiar writer, useful to a beginner, though neither poetical nor classical. Very different indeed from the numerous refined compositions that adorn the language, yet far more profitable to those who do not as yet attempt higher branches of reading. The terse and condensed style used in the proverbs and maxims of all languages, cannot be expected to exemplify every form of the verb or every intricacy of syntax. For these the reader must resort to compositions more polished and more diversified.

## NOTE.

Most of the verses in this author are, like the first twenty, composed in the Ataveladi metre, and have one uniform chorus;

Viswad abhi rama vinara Vema,

the first syllable of which, (వి.) placed at the end of such verses, denotes the repetition. For "Viswad abhi" some copies have "viswat abhi" and others "viswat obhi." The import of the chorus is obscure, but the sense of each verse is complete without it. Some believe that the "Vema" so addressed, was the elder brother of the moralist.

The notes and the indexes will, I hope, furnish every information required by the reader.

## VARIOUS READINGS.

I. 20 line 3, నెట్టివారికైన పుట్టవో యాశలు?
II. 101 line 1, యుబుసు పోవకనైన.

Most of the manuscripts of this author commence with one of the following verses, which belong rather to the mystic chapter.

క. శివ కవులకు నవ కవులకు,
శివ భక్తికి తత్వ మునకు, చింతామణికిన్,
శివ లోక ప్రమథులకును,
శివునకు గురువునకు శరణు సేయర వేమా.

తే. శ్రీకరంబుగ వేమన జెప్పి నట్టి
పద్యముల నెవ్వడే నియు పఠన సేయు
న'ట్టి పురుషుడు, మన మునని' ట్టిద' నుచు
జెప్పరా న ట్టి వస్తువు జేరు వేమ.

To the auspicious Bards, to the Nine Poets, to the Siva creeed, to his Essence, to the boon – granting gem, to those who attend in thi presense of Siva, to the God himself, and to thy teacher – pray for aid, O Vema!

Whoever shall study the verses composed by the propitious Vemana, that man shall attain to That Object which is in its nature indescribable.

# ప్రథమ భాగము.

వేమననగ యోగి వెలసె లోకములోన;
పూజలిడుఁడు, పుణ్య – పురుషులార;
పూజలిడిన యంత, భుక్తి ముక్తుల నిచ్చు
విశ్వదాభిరామ వినర వేమ. 1

పలుకుమన్ననేల పలుకక యున్నావు;
పలుకుమయ్య, నాతో ప్రబలముగను;
పలుకుమయ్య! నీదు పలుకు నేనెరిగెద. వి. 2

ఆత్మ – శుద్ధి లేని యాచారమది యేల ?
భాండ – శుద్ధి లేని పాకమేల ?
చిత్త – శుద్ధి లేని శివ పూజలేలరా ? వి. 3

నిక్కమైన మంచి నీలమొక్కటి చాలు;
తళుకు బెళుకు రాళ్లు తట్టెడేల?
చదువఁ పద్యమరయఁ జాలదాయొక్కటి ? వి. 4

నిన్ను జూచెనేని తన్ను తా మరచును;
తన్ను జూచెనేని నిన్ను మరచు ;
నేవిధమున జనుఁడు నెరుగు, నిన్నును దన్ను? వి. 5

మురియు వాడెవండు? మురియనిదెవ్వండు?
పాటు జేసి చూడబట్ట బయలు ;
సొరిది జల – ఘటమున సూర్యుని – చందంబు. వి. 6

గాజు కుప్పె లోన కడగుచు దీపంబు
యెట్టులుండు, జ్ఞానమట్టులుండు
తెలిసినట్టి వారి దేహంబులందుల. వి. 7

కల్ల – గురుడు గట్టు, నెల్ల కర్మంబుల;
మధ్య – గురుడు గట్టు, మంత్ర – చయము;
ఉత్తముండు కట్టు, యోగ – సామ్రాజ్యంబు. వి. 8

పెట్టి పొయ్య లేని వట్టి నరులు భూమి;
పుట్టనేమి? వారు గిట్ట నేమి?
పుట్టలోన చెదలు పుట్టదా గిట్టదా ? వి. 9

తాము గన్న – వారు తము గన్న – వారును
చచ్చు టెల్ల, తమకు సాక్షి గాదె?
బ్రతుకుటెల్ల తమకు బ్రహ్మ – కల్పంబులా ? వి. 10

ఎరుక మాలు వాడు యేమేమి చదివిన ;
చదివినంత సేపు సద్గుణి యగు ;
కదసి తామరందు కప్ప గూర్చున్నట్లు. వి. 11

కూటికినెడ బాసి కూర్చిన మనుజుఁడు ;
వెలదుల గనుగొన్న వెతల జిక్కు ;
చెలఁగి యగ్ని చూచు శలభంబు చాడ్పున. వి. 12

కసువు బసికిఁజేసె, గాలి ఫణికి జేసె ;
మన్నెరలకు జేసె, మరవకెట్లు ;
కుంభిని బనులకును కూడ ట్లు చేసెరా ? వి. 13

ఎవ్వరి గుణములును యేమన్న మానవు ;
చక్కజేయ రాదు, కుక్కతోక ;
గడుసురాలు మగని గంప బెట్టమ్మురా. వి. 14

వేరు – పురుగు చేరి, వృక్షంబు జెరుచును ;
చీడ – పురుగు చేరి, చెట్టుఁ జెరుచు ;
కుత్సితుండు చేరి, గుణవంతుఁ జెరుచురా. వి. 15

ఉప్పు కప్పురంబు నొ క్కపోలికెనుండు ;
చూడఁ జూడ రుచుల జాడ వేరు;
పురుషులందు పుణ్య – పురుషులు వేరయా. వి. 16

జీవి పోక ముందె జీవ – వస్తువులి చ్చి,
జీవి నిలుప వలయు జీవనముగ ;
జీవి తొలఁగు వెనక జీవ – వస్తువులే ల ? వి. 17

కల్ల నిజము రెండు కర – కంఠుఁడెరుగును,
నీరు పల్లమెరుగు నిజముగాను :
తనయుని జననంబు తల్లిఁదానెరుగును. వి. 18

అంగమెల్ల వదలి, యటు దంతములు నూడి,
తనువు ముదిమిచేత దరుచు వడక ;
ముప్పు – తిప్పల బడి మోహంబు విడువడు. వి. 19

ఆడు వారి గన్న నర్థంబు పొడ గన్న ;
సారమైన రుచుల చవులు గన్న ;
యయ్యగాండ్లకైననాశలు బుట్టవా ? వి. 20

అనువు గాని చోటనధికులమ నరాదు ;
కొంచెముండుటెల్ల కొదువ గాదు ;
కొండ యద్దమందు కొంచమైయుండదా ? వి. 21

తన – మది కపటము గలిగిన ;
తనవలెనే కపటముండు, తగ జీవులకున్

తన – మది కపటము విడిచిన ;
తనకెవ్వడు కపటి లేడు, ధరలో వేమా ! 22

చేంప దగిన యట్టి శత్రుడు తన – చేత
జిక్కెనేని కీడు సేయ రాదు.
పొసగ మేలు జేసి పొమ్మనుటేచావు ! వి. 23

తామసించి సేయ తగదెట్టికార్యంబు :
వేగిరింపనదియు విషమమగును –
పచ్చి – కాయ దెచ్చిపడ – వేయఫలమౌనె? వి. 24

నీళ్ల లోన నోడ నిగిడి తిన్నగ బ్రాకు;
బైట మూరెడైనబ్రాక లేదు :
నెలవు దప్పు చోట నేర్పరి కొర గాడు ! వి. 25

నీళ్ల లోన మొసలి నిగిడి యేనుఁగుఁ బట్టు;
బైట కుక్క చేత భంగ పడును;
స్థాన – బలిమి గానితన – బల్మి కాదయా ; వి. 26

కులము లో నొకండు గుణవంతుడుండెనా ?
కులము వెలయు, వాని గుణముచేత.
వెలయు వనము లోన మలయ – జంబున్నట్లు. వి. 27

పంది పిల్లలీను, పదియునైదింటిని ;
కుంజరంబు యీను, కొదమనొకటి.
యుత్తమ – పురుషుండు యొక్కడు జాలడా ? వి. 28

ఎరుఁగు వాని దెలుపనెవ్వడైననుఁ జాలు ;
నొ'రుల వశము గాదు వోగు దెల్ప;
యేటి వంక దీర్ప నెవ్వరి తరమయా ? వి. 29

అల్పుఁడె'పుడు బల్కు నాడంబరము గాను,
సజ్జనుండు బలుకు, చల్ల గాను.
కంచు మోగినట్లు కనకంబు మోగునా ? వి. 30

ఓగు నోగు మెచ్చు నొనరంగనజ్ఞాని
భావమిచ్చ, మెచ్చు పరమ లుబ్ధు :
పంది బురద మెచ్చు, పన్నీరు మెచ్చునా ? వి. 31

గంగ పారుచుండు, కదలని గతి తోడ ;
మురికి బారుచుండు, మ్రోఁత తోడ ;
దాతయోర్చినట్ల ధముడోర్వఁగా లేడు. వి. 32

కాని – వాని చేత కాసు వీసములిచ్చి
వెంటఁ దిరుగుటెల్ల వెర్రితనము :
పిల్లి బట్ట కోడి పిలిచిన పలుకునా ? వి. 33

పిసిని – వాని యింట పీనుఁగు వెడలిన,
కట్ట – కోలలకును కాసులిచ్చి ;
వెచ్చమాయెనంచు వెక్కి – వెక్కేడ్చురా. వి. 34

కష్ట – లోభి వాని కలిమికినాసించి,
బడుగు – వాఁడు దిరుగు పరిణమించు ;
తగరు వెంట నక్క దగిలిన చందంబు. వి. 35

లోభి – వానిఁ జంప లోకంబు లోపల
మందు వలదు; వేరె మతము గలదు :
పైకమ'డుగ, చాల భగ్గున పడి చచ్చు. వి. 36

మాటలెల్ల కల్ల, మనసెల్ల దొంగర్కె
మే;టి ప్రాణమింకనేటి బ్రతుకు?
మాట సత్యమై – తె మరి శతా – యుష్యంబు. వి. 37

కలిమి నాఁడు నరుఁడు కానఁడు మదమున ;
లేమి నాఁడు మొదలె లేదు పెట్ట :
కలిమి లేమి లేని కాలంబు గలుగునా ? వి. 38.

కనియు గాన లేడు కదలింపడానోరు :
వినియు వినగ లేడు విస్మయమున ;
సంపద గల వాడు సన్నిపాతకమది. వి. 39

తీర్పనార్ప లేని తీర్పరి – తనమేల ?
కూర్ప విప్ప లేప నేర్పరేల?
పెట్టి పొయ్య లేని వట్టి బీరములేల ? వి. 40

తాను గుడువ లేక, తగ వేది యాప్తుల
జేరనివ్వడ', ట్టి చెనటిగోవు ;
చేని లోన బొమ్మ జేసి కట్టిన యట్లు. వి. 41

పూర్వ – జన్మమందు పుణ్యంబు సేయని
పాపి ధనము కాశ పడుట యెల్ల
విత్త మరచి కోయ వెదకిన చందంబు. వి. 42

చమురు గలుగు దివ్వె సరవితో మండును;
చమురు లేని దివ్వె సమసి పోవు;
తనువు తీరెనే'ని తలపు తోడనె తీరు. వి. 43

భూపతి – కృప నమ్మి భూమి జెరుచు వాడు,
ప్రజల యుసురు దాకి పడును పిదప;
యెగర వేయ బంతి యెందాక నిల్చురా. వి. 44

పాపమ'నగ వేరె పరదేశమున లేదు
తనదు కర్మములను దగిలియుండు;

కర్మ – తంత్రి గాక, గనుకని యుంటొ'ప్పు. వి. 45

నక్క – వినయములను నయగారములు బల్కి
కుడువకెల్ల – ధనము కూడ బెట్టు
కొక్కు – బోను – వాత కూడు చల్లిన రీతి. వి. 46

వెళ్లి వచ్చు నాడు మళ్లి పోయే నాడు ;
వెంట రాదు, ధనము కొంట బోడు ;
తాను యేడ బోనొ ధనమేడ బోవునో ? వి. 47

పుట్టు – బిత్తలి వలె పోవు – బిత్తలి వలె ;
తిరుగు – బిత్తలి వలె, దేహి ధరణి
యున్న నాటి కైననుపకారి గాలేడు. వి. 48

కాశి బోదుననుచు గడకట్టగానేల ?
వాశి – తీర్థములను వగవనేల ?
దోషకారికెట్లు దొరుకురా యాకాశివి. 49

ఇనుము విరిగెనేని యినుమారు ముమ్మారు
కాచి యతక నేర్చు కమ్మరీడు ;
మనసు విరిగెనేని మరి యంట నేర్చునా ? వి. 50

పరనారీ – దూరగుడై ;
పరధనములకాస పడక పరహితచారై ;
పరులలిగిన తానలుగక
పరులెన్నగ బ్రతుకువాఁడు ప్రాజ్ఞుడు వేమా. 51

అజ్ఞానమె శూద్రత్వము ;
సుజ్ఞానము బ్రహ్మమౌట శ్రుతులను వినరా !
యజ్ఞానముడిగి వాల్మికి
సుజ్ఞానపు – బ్రహ్మమొందె జూడర వేమా !. 52

నీళ్లలోని – చేప నెరి మాంసమాశకు
గాలమందు జిక్కి కూలినట్లు
యాశ బుట్టి మనుజుడారీతి జెడిపోవు ; వి. 53

బొంది యెవరి సొమ్ము పోషింప పలుమారు !
ప్రాణమెవరి సొమ్ము భక్తి సేయ !
ధనము యెవరి సొమ్ము! ధర్మమే తన సొమ్ము. వి. 54

నార యననవచ్చు, నమశివ యనవచ్చు ;
మేలు – వారి నమ్మిమెచ్చ వచ్చు ;
కొంగు – కాసు విడిచి గొబ్బున నీరాదు. వి. 55

మేడి – పండు జూడ మేలిమైయుండును ;
పొట్ట విచ్చి చూడ పురుగులుండు;

బెరుకు వాని మదిని బింకెమీలాగురా. వి. 56

ఉసురు లేని తిత్తి యిసుమంత వూదిన
పంచ – లోహములును భస్మమౌను ;
పెద్దలుసురుమంటె పెను మంటలెగవయా ? వి. 57

మందు దిన బోటు మానును;
మందు దినగ జేయు పొలతి మహిలో వలసున్;
మందు దిన కుదురు రోగము;
మందు దినం గలదు, పుష్టి మహిలో వేమా. 58

తలను పాగ పైని తగు – పచ్చడము బొజ్జ
చెవుల పోగులరసి చేరునర్థి;
శుద్ధ – పశువులౌట బుద్ధిలోనెరుగక. వి. 59

స్త్రీల సుఖము జూచి చిత్తంబు నిలుకడ
సేయని మనుజుండు చెడు నిజంబు;
యేటి – గట్టు – మానుకెప్పుడు చలనంబు? వి. 60

కూలినాలి జేసి, గుల్లా పుపని జేసి ;
తెచ్చి పెట్ట యాలు మెచ్చ నేర్చు ;
లేమి – జిక్కు – విభుని వేమారు దిట్టును. వి. 61

ఇంద్రియ పరవశుడధముం
డింద్రియ పరవశుడు భక్తియెడ మధ్యముడౌ ;
నింద్రియ జయుడుత్తముడు జి
తేంద్రియ సమ్మతుడు విన మహేశుడు వేమా. 62

తన గుణము తనకునుండగ
నెనయంగా నొరుని – గుణమునెంచును, మదిలో
తనగుణము తాను దెలియక,
పనరి యొరుని ననెడు వాడు భ్రష్టుఁడు వేమా. 63

వెర్రి – వానికైన వేష – ధారికినైన,
రోగికైన పరమ – యోగికైన,
స్త్రీలఁ జూచినపుడు చిత్తంబు రంజిల్లు. వి. 64

తావసించు – చోట తగనల్లడాయెనా ?
సౌఖ్యము గల భూమి జరుద వలయు ;
కొలకులింకెనేని కొంగలందుండునా ? వి. 65

భూమిలోన పుణ్య – పురుషులు లేకున్న
జగములేల నిచ్చు పొగులు గాక
నంత తరుచు దొరకరాడనాడను గాని. వి. 66

చిత్త – శుద్ధి గల్గి చేసిన పుణ్యంబు,

కొంచెమైననదియు కొదువ గాదు;
విత్తనంబు మఱ్ఱి – వృక్షంబునకునెంత. వి. 67

చెడ్డ వాని మిగులఁ జెరుచును దైవంబు
అడ్డ పడడు వానికాపదైన;
చెడ్డీన – చేనుఁజూచి యొడయుడు మెచ్చునా ? వి. 68

ఎక్కుడైన – యాశలినుమడి యుండఁగా;
తిక్కబట్టి నరుడు తిరుగుచుండు ;
కుక్కవంటి – యాశ కూర్చుండనివ్వదు. వి. 69

అరయ తరుచు కల్లలాడెడు – వారిండ్ల
వెడలకేల లక్ష్మి విశ్రమించు ?
ఓటి కుండ నీరు పోసిన చందాన. వి. [4] 70

గుణవతి యగు యువతి గృహము చక్కగనుండు,
చీకటింట దివ్వె చెలగు రీతి;
దేవి యున్న యిల్లు దేవార్చన – గృహంబు. వి. 71

ఇంటి యాలు విడిచి యిల జార – కాంతల
వెంట దిరుగు – వాడు వెఱ్ఱివాడు ;
పంట చేను విడిచి పరిగె యేరిన యట్లు. వి. 72

రాజ – వరులకెపుడు రణ – రంగముల చింత ;
పరమ – మునులకెల్ల పరమచింత ;
యల్ప – నరులకెల్లనతివెలపైచింత. వి. 73

తల్లి – దండ్రి మీద దయ లేని పుత్రుండు
పుట్టనేమి ? వాడు గిట్టనేమి ?
పుట్టలోన చెదలు పుట్టదా గిట్టదా ? వి. 74

ముందరి పోటులు మాన్పను
మందెందైనాను గలదుమహి లోపలనే ;
నిందల – మాటలు మాన్పెడు
ముం దెందైనాను గలదె? మహిలో వేమా 75

తత్వమెరుగు – వాడు దైవంబు నెరుగును ;
సర్వ – సారములను జంప జేయు ;
కదళి మ్రింగు వాడు గరళంబు మ్రింగునా ? వి. 76

నీళ్ల మీద బుగ్గ నిలచిన యప్పుడు ;
తళ్లు వేగ వచ్చి తాకు గాక ;
విడెడు – కుండకింత విభ్రాంతి పడుదురు ! వి. 77

హేమకార – విద్య నెరిగిన వారెల్ల
వెతలఁ బడని యట్లు విద్య చేత

తత్వమెరుగు వెనుక తనకు చింతేలరా ? వి. 78

జీవ – భావమెరుగ జెడదెన్నటికి మతి ;
దైవమునునెరుంగ దనరు బుద్ధి;
తేజముదయమంద దిమిరంబు నిలువదు. వి. 79

ఆశచేత మనుజులాయువు గల నాళ్లు
దిరుగుచుందురు భ్రమద్రిప్ప లేక ;
మురికి భాండమందు ముసరు నీగల భంగి. వి. 80

పర సమినుము సోకి బంగారమైనట్లు;
కప్పురంబు జ్యోతి గలసినట్లు;
పుష్పమందు తావి పొసగినట్లగు, ముక్తి. వి. 81

కుండ పగిలెనేని కొత్తది [5]గొనవచ్చు ;
భూ – తలంబునందు పొందుగాను
కూల బడిన నరుఁడు కుదురుట యరుదయా! వి. 82

జపము బాహ్య – పూజ జాల జేసి పిదప
కపటము విడ లేక కష్ట – నరులు
ముక్తినొంద లేక మునిగిరి తమమున. వి. 83

ఊర్ధ్వ – లోకమందునుచిత క్రమంబున ;
రూపమేమి లేక రూఢితోన ;
పరమ – యోగి చూచు, పరమాత్ముడితడని. వి. 84

సత్యమమరి యుండ, జ్ఞానమమరి యుండు,
జ్ఞానమమరి యుండ సత్యముండు
జ్ఞాన సత్యములును సమమై – న ద్విజుఁడగు. వి. 85

దానమొసఁగు కన్న, దేసంబు ★ [6]మరిహెచ్చు ;
దేసమొసఁగు కన్న, తెలివి హెచ్చు;
తెలివి కన్న నాసఁ □[7] దెగ వేసిన ది హెచ్చు. వి. 86

దొంగ మాటలాడ దొరుకునా మోక్షంబు ?
చేత గాని కూతచెల్లదెపుడు?
గురువు పద్దు గాదు, గుణహీన మది □ [8] గాక. వి. 87

గాలి లేని దీప – కళిక చందంబున,
లలు పసుళ్లు లేని జలధి రీతి;
నిశ్చలాత్మయెన్న నిర్వికారంబున
నుండెనే'ని, ముక్తియంద్రు వేమ. 88

మంట లోహములను మాను చీలలయందు
బటము గోడలందు, బరగ నిసుకఁ
బెట్టనంటున'ట్ల, బెనఁగు దేహము జీవి. వి. 89

కలుషమె'ల్ల (దెలియ), దల వంపులకు మూల
మ',రయ తత్వమెల్లనా'త్మఁబుట్టు;
తెలివినందుకు మరి ధీరుండు గావలె! వి. 90

అనగ ననగ రాగమ తిశయిల్లుచు నుండు
తినగ తినగ వేము తీపినుండు
సాధకమున బనులు సమకూరు ధరలోన. వి. 91

స్థూలము కను గుడ్డుసూక్ష్మంబు కన్పాప'
కంటిపాపనుండు కారణంబు.
కారణమున బ్రహ్మ – కళ నెరుంగ వలెను. వి. 92

తేనె తెరల జాడ తేనె టీగ యెరుంగు
సుమ – రసంబు జాడ భ్రమర మెరుఁగు ;
పరమ – యోగి జాడభక్తుండెరుంగును. వి. 93

అడవి దిరుఁగ లేదుయాకసమున లేదు,
అవనిఁ దీర్థ – యాత్రలందు లేదు ;
ఒడలు శుద్ధిఁ జేసియొడయని జూడరా ! వి. 94

కప్పురంపు మనసు గాంక్షించు యోగికి
జ్ఞాన – దీప – శిఖయుఁ దా నటించు ;
కాన వచ్చునాత్మ – క్రమమాణమైనిచ్చు. వి. 95

నీవాడిన నేనాడుదు ;
నీవుండిన నేను నుందు, నిర్విణ్ణుడనై ;
నీవు దలంచినఁ దలపుదు
నీవు నగిన నేను నగుదు ! నిజముగ వేమా. 96

నీరు కారమాయె, కారంబు నీరాయె;
కారమైన నీరు కారమాయె
కారమందు నీరు కడు రమ్యమైయుండు. వి. 97

శివుని యనుభవంబు సృష్టిలోపల లేక,
సంశయంబు చెడదు సాధకులకు;
చెలగు దివ్వె లేక చీకటి వాయునా ? వి. 98

ఇంద్రియముల చేతనెగ్గొందుచుండెడు
వెర్రి[10] మనుజుడేల వెదకు శివుని ?
ఇంద్రియముల రోసి యీశుని జూడుడీ. వి. 99

కడుపు నిండ సుధను గ్రమము తోఁ ద్రావిన
పాల మీఁదనేల పారు మనసు?
తత్వమెరుగ వెనుక తత్వంబు లేటికో ? వి. 100

ఉత్తమో – త్తముండు తత్వజ్ఞుడి(ల మీద)

మహిమఁ జూపు వాడు మధ్యముండు.
వేషధారి, యుదర – పోషకుడధముండు. వి. 101

హృదయమందు నున్న యీశుని దెలియక,
శిలలకెల్ల మ్రొక్కు జీవులార !
శిలలనేమి యుండు, జీవులందే కాక? వి. 102

గంగి – గోవు పాలు గంటెడైనను జాలు ;
కడివెడైన నేమి ఖరము పాలు ;
భక్తి గలుగు కూడు పట్టెడైనను జాలు. వి. 103

బండ మీద చెలమ పాటించి తవ్విన,
నలయికెక్కుడౌను, ఆశ లేదు;
గుంట పట్టు చెలమ కులముద్ధరించు రా . వి. 104

కాకి – గూటి లోన కోకిలమున్నట్లు
భ్రమరమగుచు పురువు బ్రతికినట్లు;
గురుని గొల్చు వెనక, గురువు తానౌనయా. వి. 105

మాట దిద్ద వచ్చుమరి యెగ్గు లేకుండ,
దిద్ద వచ్చు రాయి, తిన్నగాను;
మనసు దిద్ద రాదు, మహినెంత వారికి. వి. 106

మనసునందు ముక్తి మలయుచునుండంగ,
మనసునెరుగ లేక, మనుజులెల్ల,
మనసునంట లేక, మాయమై పోదురు. వి. 107

మనసు ముక్తి యనుచు, మదినెరుంగగ లేరు,
మనసుచేత దగిలి మాయమైరి;
మనసు తాన యైన మర్మజ్ఞుడగు యోగి. వి. 108

మదినెరిగిన వాని మహి గానమెందును,
మదినెరుంగు నరుడు మహిని నరుదు;
వెదకి తనువులోన వేడ్కతో నినుఁ జూచు. వి. 109

బ్రహ్మమును యెరుగదు భావమిందుండినా,
తనువు గుడి – గఁ జేసి, తన్ను నిలిపి,
లోక – బుద్ధి విడిచి, లో – జూపు జూడ రా. వి. 110

నిన్నుఁ జూచుచుండ నిండును దత్వంబు;
తన్నుఁ జూచుచుండ తగులు మాయ
నిన్ను నెరిగిన పుడె తన్ను దానెరుఁగును. వి. 111

గాలి గాలిఁగలసె, గగనంబు గగనంబు,
మన్ను మన్నుఁ గలసె, మంట మంట;
నీరు నీటఁ గలసె, నిర్మలంబైయుండె. వి. 112

వెదుక వెదుక దొరుకు వేదాంత వేద్యుండు ;
వెదుకు వానిఁ దాను వెదకుచుండు;
వెదుక నేర్చినట్టి వెరవర్లు గలరకో ? వి. 113

తను వలచిన దా వలచును
తను వలవక యున్న దన్నుఁదా వలవడి ('లన్.)
తనదు పటాటోపంబులు
తన మాయలు పనికి రావు (ధరలో వేమా) ! 114

స్వానుభూతి లేక, శాస్త్ర – వాసనల చే,
సంశయంబు చెడదు సాధకునకు;
చిత్ర – దీపమునను జీఁకటి చెడన'ట్లు. వి. 115

శాంతమున సకల కార్యము
సంతోషంబునను బొందు; సత్యము జయమౌ;
పంతము చెల్లును; ధర్మజు–
డెంతే'సి ప్రయాసముల జయించెను, వేమా! 116

ఉర్వి – జనులు, పరమ – యోగీశ్వరునిఁ జూచి,
తెగడు వారు గాని, తెలియ లేరు
అమృతమా'ది రుచుల హస్తమేమె'రుగును? వి. 117

పురుషుడె'న్నిగతులఁ బుట్టింది,★[18] మొదలుగ,
పాప చింతఁ జేయు పామరమున
మదిని గుంటి కుక్క మాంసము దిన్నట్లు. వి. 118

అంకిలెరిగి మాటలాడ నేర్చినపుడె,
పిన్న పెద్ద తనములె, న్ననేలల?
పిన్న చేతి దివ్వె పెద్దగా వెలుగదా? వి. 119

మొదటఁ బోయు నీరు (మొగి) బీజములకెక్కి,
మొదటికురుక వేగ మొలకలెత్తు;
మొలక పృథివి బెరిగి వెలయును వృక్షంబు. వి. 120

మగని కాలమందు మగువ కష్టించిన,
సుతుల కాలమందు సుఖముఁ బొందు.
కలిమి లేమి రెండు గలవెంత వారికి.
బలిమి, పుత్ర బలిమి బలిమి, వేమ. 121

ఆరు రుచులు వేరు సారంబు ఒక్కటి;
సత్య – నిష్ఠ వేరు సత్యమొ'కటి;
పరమ ఋషులువేరు, భావ్యుండు ఒక్కడు. వి. 122

తారకంబు జూచు దారి వేరే కల్దు;
సమము గాను జూడ, జక్కఁబడును;
వెర్రిగాను జూడ, వెలుగె'ల్ల బారురా! వి. 123

సజ్జనముల చెలిమి చాలింపఁగా రాదు;
ప్రకృతినెఱుగకున్న, భక్తి లేదు.
పలువలెట్టి రీతి భక్తి నిల్పుదుర'యా? వి. 124

ఇట్టి కనుల బ్రహ్మమెట్టు చూడఁగ వచ్చు?
జూచు కనులు వేరు, చూపు వేరు.
చూపు లోననుంచి చూడంగ వలవదా? వి. 125

దూలములను బోలు దురవస్థలను ఎల్ల
రోసి, యాసలన్ని గోసివేసి
వాసనను దెలిసిన వాఁడెపో బ్రహ్మంబు! వి. 126

మన్నును దినుమంటె, మండేరు జనులార?
మంటి లోని మేలు మరువనేల?
నీళ్ల లోని మేలు, నిఖిలమై యుండురా! వి. 127

జీవమేడనుండు? భావమెక్కడనుండు?
కాపురంబు యేడ గదిసి యుండు?
తనరుచున్న రెంటి స్థలమేల తెలియరు? వి. 128

ధనము గూడఁ బెట్టి ధర్మంబు సేయక,
తాను దినక లెస్స దాచుగాక,
తేనెనీగ గూర్చి తెరవరికియ్యదా? వి. 129

ఇచ్చే వారల సంపద
హెచ్చేదేకాని, లేమి యేలా కలుగున్?
అచ్చెలమ నీళ్లు చల్లిన,
విచ్చలవిడినూరుచుం డు, వినరా వేమా! 130

పాలఁ గలయు నీరు పాలెయ్యె రాజిల్లు,
నదియు సాంబ యోగ్యమైన యట్లు
సాధు సజ్జనముల సాంగత్యముల చేత,
మూఢ జనుడు ముక్తి మొనయు వేమ! 131

చెడిన మానవులను చేపట్టి రక్షించి,
కడకు దేర్చినట్టి ఘనుడు, తలప,
కడగి పుణ్యమైన కడు శివు – సన్నిధి,
నెడ తెగకయ యుందురెపుడు వేమ! 132

ఒకరి నోరుఁ గొట్టి, యొకరు భక్షింతురు,
వారు నోరు మిత్తి వరుస గొట్టు;
చేఁప పిండునేల చేఁపలు చంపును?
జనుడు చేప పిండుఁ జంపు వేమ! 133

కనులు పోవు వాడు కాళ్లు పోయిన వాడు
ఉభయులరయఁ, గూడి యుండునట్లు,

పేద పేదఁ గూడి పెనగొని యుండును. వి. 134

పరగ రాతి గుండు పగలఁ గొట్టగ వచ్చు,
కొండలన్ని పిండి గొట్ట వచ్చు,
కఠిన చిత్తు మనసు కరిగింపఁగా రాదు. వి. 135

అంత కొరత దీరి యతిశయ కాముడై
నిన్ను నమ్మి చాల నిష్ఠ తోడ,
నిన్నుఁ గొల్వ ముక్తి నిశ్చయముగఁ గల్గు. వి. 136

తత్వము తిరమైన, తావుల వెదకుచు,
తాను తత్వమగును, తత్వ – యోగి
తలపులన్ని యుడుగ, తానె,పో, తత్వంబు! వి. 137

మాటలాడ వేరె మనసు కొలది వేరె;
యొడలి గుణము వేరె యోజ వేరె;
యెట్లు గల్గు ముక్తి యేలాగు తనలాగు? వి. 138

వెలది చక్కదనము వెరవైన యాడును
విభుని కరుణ లేక వితగనుండు;
నీదు కరుణ లేక నేర్పులు కొర గావు! వి. 139

ఎంత కష్టముండునంత పాపపు చింత;
చింత చేత మిగులఁ జివుకు మనసు;
చింత లేక యున్న చెడని సంపద జూచు. వి. 140

ఎన్నాళ్లును దానుండును
యెన్నాళ్లును దాను నేర్చి యెన్నిట వెలయున్;
కొన్నాళ్లకుఁ దాఁ జన్న ను ★[28]
మన్నాయెను విద్య లెల్ల! (మహిలో) వేమా. 141

ధనమెచ్చిన్న మనమెచ్చును,
మనమెచ్చిన దుర్గుణంబు మానక యెచ్చున్;
ధనముడిగిన మనముడు గును;
మనముడిగిన దుర్గుణంబు మానును వేమా! 142

విన వలెనెవ్వరు చెప్పిన;
వినినంతనె తమక – పడక వివరింప వలెన్:
విని కని వివరము దెలిసిన
మనుజుడు పో నీతి – పరుడు, మహిలో వేమా. 143

ఈ కపట నాటకంబును,
ఈ కపటపు చదువులన్ని యింపు దలిర్పన్
ఏ కపటాత్ముడు సేసెనో,
యా కపటాత్మునకు మ్రొక్కి, యలరుము వేమా. 144

ఎండ వేళ చీకటేకమై యున్నట్లు,
నిండు కుండ నీరు నిలిచిన'ట్లు,
దండిని బరమా'త్మ తత్వంబు దెలియరో! వి. 145

ఎండిన మానొకట'డవిని
ఉండిననందగ్ని పుట్టి యూడ్చును చెట్లన్;
దండి గల వంశ మెల్లను
చండాలుండొ'కడు పుట్టి చదుపును వేమా! 146

శిష్య – వర్గమునకు శివు జూప నేరక
కాని మతము లోన గలుపు నట్టి
గురుని యెరుకన', రయ, గుడ్డె'ద్దు జొన్న, రా. వి. 147

ఇంటి లోని ధనము, "యిదినాది" యనుచును,
మంటి లోన దాచు, మంకు జీవి!
కొంటc బోడు వెంట గుల్ల కాసును రాదు. వి. 148

దేశ వేషములను తేట సేయక దేవు
డా'త్మ లోననుండననగి పెనగి;
వేసమ'రసి చూడ, గ్రాసంబు కొరకయో! వి. 149

మిరప గింజc జూడ మీద నల్లగనుండు;
కొరికి చూడ, లోన చురుకుమనును;
సజ్జనులగు వారి సారమి,ట్టులనుండు. వి. 150

పర్వత – వన – వాసి, పరిణామ వర్తన,
కూప – వాసికె'ట్లు గురుతు పడును?
బ్రహ్మ – నిష్ఠ వెంట ప్రాకృతుడ'రుగునా? వి. 151

కస్తురి యట చూడ, కాంతి నల్లగనుండు;
పరిమళించు దాని పరిమళంబు;
గురువు లైన వారి గుణములీలాగు, రా. వి. 152

దొంగతనము రంకు దొరపి యుండు జగతి;
రంకులాడికింత శంక బుట్టు;
దొంగకె('న్న) రే – వెలుంగొప్పు కాన'ట్టు. వి. 153

గురువు లేక విద్య గురుతుగా దొరకదు,
నృపతి లేక భూమి తృప్తిగాదు;
గురువు విద్య లేక గురుతర – ద్విజుcడొ'నె? వి. 154

అల్ప – సుఖములె'ల్లనాశించి మనుజుండు,
బహుళ దుఃఖములను బాధపడును;
పర – సుఖంబు నొంది, బ్రతుకంగ నేరడు. వి. 155

కాల – వశముc బట్టి, కర్మ – జీవుల పిండు ★[41]

మత్తులగుచును మద – మత్తులైరి;
ముత్తులైన జనుల మనసే'టి మనుసయా? వి. 156

(కడగి □[42]) వట్టి యాస కడతేర నివ్వదు
ఇడుములందుఁ బెట్టి యాడ్చు గాని;
పుడమి జనుల భక్తి బొ'డమంగ నియ్యదు. వి. 157

పాల లోన పులుసు లీలతోఁ గలిసిన,
విరిసి తునుకల'గును, విరివిగాను;
తెలివి మనము లోన దివ్య తత్వము □[43] తేట. వి. 158

దేహము లెస్సగనుండిన,
పోషణ – తత్వంబుల'న్ని పొందుగ దెలుసున్;
దేహము బడలిక బడినను,
పోషణ – తత్వములు (వచ్చి) పొందవు, వేమా. 159

అధికుడై'న రాజు ★[44] యల్పునిఁ జేపట్ట,
వాని మాట చెల్లు వసుధలోన
గణకులొ'ప్పియు'న్న గవ్వలు చెల్లవా? వి. 160

ధర్మమ□[45] రసి పూని ధర్మ రాజా'దులు,
నిర్మలంపు ప్రౌఢి □[46] నిల్పు కొనిరి;
ధర్మమే నృపులకు తారక §[47] – యోగంబు. వి. 161

దానములను సేయ ధర చేతులా'డక,
బహు ధనంబుఁ గూర్చి పాఁతి పెట్టి,
తుదను దండుగని'డి మొదలు చెడు నరుడు. వి. 162

నిత్యంబు కాని యొడలికి,
నిత్యము దుఃఖంబుఁ బడును, (నిరతము ధరలో;)★[48]
నిత్యా'నందపు పదవికి
నిత్యంబును దుఃఖ పడగ నేరరు, వేమా! 163

విను వివేకమ నెడు వింత గొడ్డలి చేత,
వ'లయు విద్య యనెడు నడవి నరికి,
తెలివి యనెడు గొప్ప దీపంబు చేపట్టి,
ముక్తిఁ జూడ వచ్చు, మొనసి వేమ. 164

ఎక్కడి సుతులె'? క్కడి పతు.
లె? క్కడి బంధువులు, సఖులు? నెక్కడి భృత్యుల్?
డొక్కు బడి పోవు వేళల,
చక్కటికిని నెవరు రారు, సహజము వేమా. 165

పాల నీరు క్రమము పరగ హంస యెరుంగు;
నీరు పాల క్రమము నెమలికే'ల?★[50]
అజ్ఞుడైన వాడున'ల శివునె'రుగునా? వి. 166

కన్నులందు మదము గప్పి కానరు గాని,
నిరుడు మందటే'డు నిన్న మొన్న,
దగ్గఱై,న వారు తమకంటె తక్కువా? వి. 167

దీపంబు లేని యింటను
రూపంబులఁ దెలియ లేరు, రూఢిగ తమలో;
దీపమ'గు తెలివి గలిగియు,
పాపంబుల మరుగు ద్రోవఁ బడుదురు, వేమా.[53] 168

ఏరు దాటి మెట్టకే'గిన పురుషుండు,
పుట్టి సరుకుఁగొనక పోయిన'ట్లు
యోగ – పురుషుడే'ల యొడలుఁ బాటించురా? వి. 169

మంటి కుండ వంటి మాయ శరీరంబు
చచ్చునె;న్నడైనఁ జావదాత్మ;
ఘటములె'న్నియైన గగనంబె యేకమే. వి. 170

మాయ'ను చెర – సాల, మనస'ను గొలుసౌను;
భేదమనెడు బొండ బెరసి యుండు;
యిట్టి బద్ధ – జీవికె'న్నడు మోక్షంబు? వి. 171

ఎరుక కన్నను సుఖమేలోకమున లేదు,
యెరుక నెరుగ నెవ'నికెరుక లేదు;
యెరుక సాటి యెరుక యెరుకయే తత్వంబు. వి. 172

కని యుండి కాన లేర ట
విని యుండియు వినగ లేరు విస్మయమే మో
"కని గుడ్డియు విని చెవుడం"
చ'నున'దినిజ'మయ్యె జగమునందున, వేమా. 173

ఊరకుంట దెలియనుత్తమ యోగంబు,
మానసంబు కలిమి మధ్యమంబు;
నాసనా'ది విధులున'ధమ యోగంబు,రా. వి. 174

మనసుఁ బూని గెల్చి మనసులో సుఖియించి
కడకు మోక్ష పదముఁ గనును వాడు;
చెట్టుఁ బెట్ట ఫలము చేకూరకుండునా? వి. 175

మాట లాడ వచ్చు మనసు నిల్పగ రాదు;
తెలుప వచ్చుఁ దన్నుఁ దెలియ రాదు;
సురియఁ బట్ట వచ్చు శూరుడు గారాదు. వి. 176

చూపు వెలయఁ జేసి, సూక్ష్మంపు వత్తిచే
చిత్తమనెడు దివ్వె, చెన్ను పరచి,
పాపమనెడు తిమిర మేపార బాపని
పాప జాతి గురుడు, పశువు వేమ. 177

గురువు చిల్ల – గింజ; 'కుంభమీదేహం బు;
ఆత్మ – కలుష – పంకమడుగుఁ బట్ట,
తెలిసి విరిచెనే'ని దివ్యా – మృతము తేరు. వి. 178

గురుడ నగా మొదలంతకు;
గురు – శిష్యుల'నంగనె'ల్ల కొమ్మలు కాగా
గురువును గానగఁ జాలరు
ధర లోపల మనుజులె'ల్ల; తలపరు, వేమా. 179

గురుడ నగా పరమా'త్ముడు
పరగంగా శిష్యుడ'నగ పటు జీవుడగున్
గురు – శిష్య – జీవ – సంపద
గురు తరముగఁ గూర్చు నతడు, గురువ'గు వేమా. 180

లోకములకు గురువు, లోకులకును గురు,
వదియుఁ దెలిసి 'మోక్షమందరోరి
గురునిఁ గనక నరక కూపము బొందిరి. వి. 181

జీవి లోననుండు స్థిరమును గానక,
తిరుగున'స్థిరంబు, 'వరుస నమ్మి,
స్థిరము నస్థిరమును దెలియ జీవికి ముక్తి. వి. 182

గతము జాతమంటె, కల గన్న యర్థంబు;
నడుచు కాలమే'మి నమ్మ రాదు
క్షణము లోని బ్రతుకు సంసార – విభ్రాంతి. వి. 183

తాన నంగనె'వరు తన – వార'న నెవరు
తెలిసి తెలియ లేరు, తిక్కనరులు!
అరిది పిసిని – కాయ పురుగు పద్ధతి గాఁగ! వి. 184

భయము సుమీ యజ్ఞానము
భయము'డిగిన నిశ్చయంబు పరమా'ర్థంబౌ;
లయము సుమీ యీ దేహము
జయము సుమీ జీవుడ'నుచుఁ, జాటర వేమా. 185

చచ్చె చచ్చెన'నుచు చావుకు వగచెడు
దీన – నరుల వెర్రి దెలుప రాదు
ప్రాణమునకు మృత్యు – బంధంబులుండునా? వి. 186

జనన మరణములకు సరి స్వతంత్రుడు గాఁడు
మొదట కర్త గాఁడు, తుదను గాడు
నడుమ కర్తన'నుట నగుబాటు కాద'కో! వి. 187

బ్రహ్మమే'డదనుచు, పలుమారు నాడేరు,
వెర్రి మూర్ఖ – జనుల విధముఁ జూడ;
బ్రహ్మమ'న్నిటందు, పరిపూర్ణమై యుండు. వి. 188

పసుల – వన్నె వేరు పాలెల్లనొక్కటి;
పుష్ప – జాతి వేరు, పూజ యొకటి;
దర్శనంబు వేరు, దైవంబు ★[61] యొక్కటి. వి. 189

పని తొడవులు వేరు, బంగారమొక్కటి
పరగ ఘటలు వేరు ప్రాణమొకటి
యరయ తిండ్లు వేరు, □[62] యాకలి యొక్కటి. వి. 190

కాన లేడు నుదురుకర్ణముల్, వీపును,
నెరులు గాన లేడు నెత్తిమీఁద,
తన్ను గాన లేడు తత్వమేమెరుగును? వి. 191

తిరిగి తిరిగి నరుడు మరులుకొనుటెగాక,
నందు వలననేమి యాస లేదు;
అంతరా – త్మ నిల్పు నతడె పో బ్రహ్మంబు! వి. 192

చిత్తమనెడు వేరు శిథిలమైనప్పుడె
ప్రకృతి యనెడు చెట్టు పడును పిదప,
కోర్కులనెడు పెద్ద కొమ్మలెండును గదా. వి. 193

తిట్టి కొట్టిరేని తిరిగి మారాడక,
నూరకున్నఁ జూడనుర్వి మీద,
వాడగు పరమాత్మవర్ణింప శక్యమా? వి. 194

కల్మషంబు పోక కనిపించదెందును,
రూపమెవ్వరికిని రూఢి తోడ;
తామసంబుడిగిన దగఁ గల్గు జ్ఞానంబు. వి. 195

నీటి లోని వ్రాత, నిలువక యున్నట్లు
పాటి జగతి లేదు, పరము లేదు;
మాట మాటకెల్ల మనసు గోరుచునుండు? వి. 196

దొంగ తెలివి చేత, దొరకునా మోక్షంబు?
చేతఁ గాని పనులఁ జేయ రాదు;
గురుడనంగ వలదు, గుణ హీనుడనవలె. వి. 197

ఆశల దెగఁ గోసి యనలంబు చల్లార్చి,
గోచి బిగియ బెట్టి కోపమడచి;
గుట్టు మీరు వాడు గురువుకు గురువు రా. వి. 198

ఆశలనెడు త్రాళ్ల నమర గోయగ జేసి,
పార వైవ గాని పరము లేదు
కొక్కు తిండి యాస చిక్కి చచ్చిన యట్లు. వి. 199

చెవులు గోరును మంచి జిలిబిలి పాటల,
తియ్యని మాటల తెరగు వినగ

చర్మంబు గోరును సరవి తోడుత శీత
మృదుల సంస్పర్శ సంపదలనె పుడు
కన్నులు గోరును కమనీయ వర్ణంబు
లైనట్టి రూపంబుల నువు తోడ
నాలుక గోరును, నయము తోడుత, తీపి,
యొగరు, కారమ్ము, చేదు'ప్పు, పులుసు,

ముక్కు గోరును సద్గంధములను జెలఁగి,
చెవులు చర్మంబు కన్నులు, జిహ్వ ముక్కు,
నిన్నియును గూడినటువంటి యిల్లు రోసి,
తన్ను గనుగొని సుఖియింప దగును వేమ. 200

ప్రథమ భాగము సంపూర్ణము.

## BOOK I.

1. The Yogi named Vemana hath shone forth in the world ; bow to him, ye men of virtue! while ye reverence him he will bestow on you sustenance and perfection. Listen O Vema, dear to the Lord of all !

2. When I cry "Speak, O God," why speakest thou not ? O speak to me, and powerfully ! Speak, O father, surely I shall recognize thy voice !

3. Observances void of purity of heart ! to what end are they ? to what end is the preparation of food without cleansing the vessel ? void of purity of mind, to what end is the worship of God ?

4. One real and good sapphire is enough, why collect a basketful of glittering, sparkling stones ? consider then, is not one verse, if worth reading, sufficient ?

5. While he looks to thee, O God, he forgets thee. How shall a man learn to know himself and thee ?

6. Who is the joyful man ? who is the unhappy ? if thou seek to know this, this is as evident as the sun shining down into a vessel of water.

7. Even as a lamp shines in a glass vase, thus shineth wisdom dwelling in the bodies of men of understanding.

8. A false teacher restrains us in all our acts. The middling, ordinary teacher, makes a multitude of senseless spells. But the good one combines the whole power of excellence.

9. Profitless are those men, who will bestow neither meat nor drink : what though they be born in the world ? what though they die ? are not the white–ants of the hillock also born ? and do they not die also ?

10. Is not the dying of all those we bring forth and of those who bring us forth, an evidence to us ? Shall our life be to us as the eternity of God ?

11. Whatever he may read who is devoid of understanding, his virtue continues only so long as he is reading; even as a frog is dignified only so long as it is seated on a lotus leaf.

12. At the sight of women the cupidinous man quits his meal, being stricken with the pain of desire; even as the grasshopper delights in viewing the fire that will destroy it.

13. Grass he created for cattle : wind as food for the serpent : and earth for the earth–worm, forgetting none : behold how he hath prepared food for all the inhabitants of the globe !

14. No man's disposition will alter, say what we may ; neither can a dog's tail be made straight : the stubborn woman will even put her husband in a basket and sell him.

15. The root–worm destroys the tree ; the sap–worm destroys the herb ; and the backbiter ruins every good quality.

16. Salt and camphor are of one semblance ; but if you examine and try the flavours, their tastes are diverse : thus do the excellent differ from other men.

17. Before the spirit depart give vital medicines and stay the soul in life ; but when the soul hath departed, to what end are reviving remedies ?

18. Truth and falsehood the Great Spirit alone knows : water alone truly knows the declivity and the rising ground : and the mother alone knows the generation of her son and also who is his father.

19. Though the limbs all wither, the teeth drop out, and the body tremble greatly with decrepitude ; though they be infirm with age, cupidity will never leave man.

20. If they see women, view wealth, or taste delicious sweets, will not desires be produced in all, even the best of men ?

21. In an unsuitable place never let us hold ourselves superior. To be low is no humiliation. Small is the image of a hill in a mirror.

22. If thine own mind contain duplicity, others will, like thyself, use craft towards thee : but if dissimulation leave thy heart, none in the world will be deceitful toward thee.

23. Though a foe worthy of death fall into thy hand, afflict him not : Conciliate him by goodness and bid him depart. This is death to him !

24. It is fit to perform no act tardily ; if thou hurry it, it will itself become evil. If thou take and cast down a raw fruit, will it ripen ?

25. In the waters a ship will float and swim smoothly : But if out, it cannot crawl even a cubit. Thus where he is not at home, the skilful is of no avail.

26. A crocodile while swimming in water will seize and destroy an elephant ; but out of the stream it is discomfited even by a dog. Its might then is local, not individual.

27. If there be in a tribe one of excellence, the tribe becomes illustrious by reason of his virtues, as the grove is distinguished for the sandal tree therein.

28. A pig will bring forth young at five or ten at a time ; an elephant produces but one. Is not then one man truly excellent, enough ?

29. Any one can instruct a man of understanding, but it is not in the power of others to teach the vile : Is it possible for any one to straighten the bend of a river ?

30. The light man will always talk big, but the excellent speaks coolly. Consider, will gold ring like bell metal ?

31. The vile countenances (or applauds) the vile, and agreeably to this does the hard miser laud the mind of the fools : the swine delights in mud, will it take pleasure in rose water ?

32. The Ganges flows with a tranquil course, but a foul stream rushes with a roar. Thus the base can never be mild as the noble.

33. If you have given your money[1] to an evil man to follow him about is all folly. If a cat has seized a fowl will it answer to your call ?

34. If a corpse leave a miser's house when he has given the money for the shroud and bier, "alas for the fees !" cries he, sobbing and sobbing as he weeps !

35. Coveting the gains of the hard miser the poor man follows him and bends humbly : this attachment is like that of the fox to the ram.

36. Would you kill a miser : no poison in the world is requisite : there is another mode ; ask him for a penny, and he will instantly fall down dead.

37. All their words are a lie, their whole heart is set on fraud. To what end then is the soul any longer ? of what good is life? If thy word be truth, this is a hundred additional years of life.

38. In the day of wealth a man is puffed up, and cannot see others ; when in poverty, he has nothing left to bestow : Is there any season free from the ills both of riches and those of poverty ?

39. Seeing he cannot see, he will not open that mouth of his. Hearing he heareth not, through arrogance. Such is the disorder[2] of the man of wealth !

40. To what end is an authority that can neither decide nor determine? of what use is a genius who neither can join nor loose? What good is there in the empty bragging of those who give neither meat nor drink?

41. He who neither eats for himself, nor will let his friends approach, the vicious brute, is like to a lifeless image (scarecrow) made and set up in a field.

42. If a sinner in his former birth performed no virtue, all his longing for wealth is like seeking to reap when you have forgotten to sow.

43. A lamp, if supplied with oil, flames meetly: a light devoid of oil expires. Thus when the body ceases to live our thoughts perish with it.

44. He that, relying on the prince, ruins the land, the sorrows of the people shall reach him, and at last he shall fall. How long shall the bounding ball retain its elevation.

45. What is called sin does not pertain to any peculiar place ; it is

attached to (or mingled with) our own acts. It is better, then, to keep one's eyes open, than to be a laborious performer of meritorious works.

46. Practising the humility of a fox, and talking obsequiously, he heaps up all his wealth, and does not use it: thus is rice sprinkled at the mouth of a bandicoot trap.

47. When he departs this life his riches follow him not, neither when he returns in another transmigration ; when he again dies he carries not his wealth with him : where does he go and where does his wealth go ?

48. Naked was he born and naked does he depart. He that is in the body wanders the earth as though naked : Long as he live he cannot become a doer of good.

49. Why make projects, saying, I will go to Casi (Benares)? why long after the noble holy springs? How shall that Benares (heaven) be attained by the evil doer?

50. Though iron break twice or thrice, the smith knows how to heat and weld it. If the spirit break who shall restore it ?

51. He who keeps himself afar from another's wife ; who desireth not another's wealth, but is benevolent ; and though others be enraged, is not worth ; and who lives in the esteem of others, is the wise Man.

52. Listen to the scriptures, that declare ignorance to he the servile (Sudra) state, and wisdom to be (Braminship) the priestly rank. Behold Valmiki the bard (who was once a highwayman) when his ignorance ceased, attained the Braminical rank.

53. Like as the fish in the waters, through desire of the delicious bait, is fixed on the hook and perishes : so a man if seized with desire is also ruined.

54. Whose is the body, that we should continually nourish it ? whose is the soul that we should devout to save it ? whose is our wealth? virtue alone is ours !

55. He may ejaculate Nara ! (Arjuna) or Namasiva ! (a name of the deity) and we may, in seeing him, say, Good ! Admirable ! and laud him; but he is in no hurry to open his purse and bestow a farthing.

56. If you behold the fig (ficus glomerata) it is like pure gold ; if you

open its belly and look in, it is all worms. Such is the ostentation of a reserved man.

57. By the groaning of a buffalo hide bellows (in the world)[3] the five metals are calcined : when good men grieve, will not a great flame arise to heaven ?

58. If the medicine is taken the wound will be cured. There is also a medicine which, if thou give it to her, a woman will love thee : there is a medicine by which disease is cured : if thou take a certain medicine, it causes fatness.

59. When he beholds a turban on the head, a well fitting coat, a fair belly and rings in the ears, the beggar approaches him, little supposing what a mere brute the miser really is.

60. He who being given up to the pleasures of women, cannot exercise firmness of mind, verily shall be ruined. Like as a tree on the river bank is ever unstable.

61. If thou wilt work for hire, and slave, and gain, and give it to thy wife, she knows to applaud thee: but a thousand-fold will she revile her husband, if he falls into poverty.

62. He that is given up to his senses is the lowest. He that is delivered up to his lusts shall through devotion become medial. He is the best who hath conquered his lusts. He who hath subdued his passions and commandeth himself is (hear me) the mighty lord !

63. His own disposition remaining, unaltered in him, he concerns himself to weigh in his mind the temper of another ! He who, himself yet ignorant of his own nature, laments only for his neighbour, is a fallen creature O Vema !

64. Whether he be a fool, or a fop, he he a patient or a pre-eminent ascetic, instantly on beholding women is the heart of a man delighted.

65. If the place where you are is troubled, you should pass to a more comfortable land. If the pond dry, will the cranes remain in it ? (An allusion to a fable in the Hitopadesa).

66. Were the earth void of the excellently virtuous, how should the world stand nor be burnt with fire? They are not so very frequent : but only here and there.

67. A good work performed with a pure heart, though small, is not trifling. How large is the seed of the banyan and the mustard tree !

68. Utterly does the Deity destroy the wicked. God does not interpose if evil befall him. Will the king be pleased at seeing a barren field ?

69. When his passions are redoubled, a man is seized with madness and roams the earth. Cupidity makes a man as restless as a dog.

70. How should fortune dwell in the houses of those who perpetually tell lies ? It is like drawing water in a leaky vessel.

71. The house of a virtuous young woman is orderly, she is like as a light shining in a dark room : The house in which a first wedded wife dwells, is like as the place of divine worship.

72. He that leaves his wife at home, and roams after incontinent women in the world is a madman. It is like leaving his fruitful field, to go and gather mere gleanings.

73. The thoughts of kings is perpetually on the battlefield. Eminent saints are constantly thinking on the Most High. But light men are always thinking on women alone.

74. The son who hath no regard for mother and father, what matter though he be born, what though he perish ? Do not the white-ants in a hillock come forth and perish as well as he ?

75. A medicine may always be found somewhere in the world, to heal wounds received in front. But hath any remedy been found to heal the wounds of slanderous words ?

76. He who knows the truth knows the Divinity, and this will enable him to slay all his lusts. Will he who has swallowed a delicious plantain, swallow bitter venom?

77. When a bubble stands on water, a rapid rush in passing destroys it. Alas ! what affection men feel for the frail earthen vessel of the body.

78. Like as all those who comprehend the science of alchymy by reason of that skill suffer no more sorrows, so when thou hast learnt the truth, thou shalt no more grieve.

79. If thou knowest the nature of life, and that it consists in the temporary union of soul and body, never shall thy mind perish in

delusion. If thou knowest the Deity, –wisdom shall shine within thee; after the light hath arisen darkness shall no more remain.

80. Through strong desire do men wander all the days of their life, unable to rid themselves of delusion; like to flies that settle on a vessel defiled with wine.

81. As iron by touching the Philosopher's stone becomes gold ; like as camphor unites with the lamp, and both become fire ; or like as the odour in a flower is united therewith, such is absorption : it consists in the uniting of our soul with the Divinity.

82. Though a vessel be broken, a new one is easily procured. Is it then marvellous that after a man's death he should acquire a new body?

83. After much meditation and external worship, wicked men, who cease not from hypocrisy, are unable to attain beatitude, and sink into darkness.

84. In the world above, after finishing his holy course, the perfected saint shall in reality behold the Great Spirit, devoid of all form, and say, This is He !

85. If thou be endued with truth, thou shalt attain wisdom ; by gaining wisdom, thou shalt attain the truth. He is the regenerate, who possesseth wisdom and truth in an equal degree.

86. Meditation is of superior merit to the bestowing of gifts; as understanding is superior to meditation ; and to cut off our lusts, is superior even to understanding.

87. If thou use the words of hypocrisy, how shalt thou attain beatitude? thy vain babbling shall never pass as good : this is no dignified undertaking, but only a fruitless inclination.

88. Like to the flame of a lamp that is placed out of the wind – like to the ocean free from defiling whirlpools – is the unagitated soul when free from change. This is named beatitude.§[9]

89. As metals unite with flame, and a spike with wood, and figures with the walls on which they are painted, so are the body and living soul united.

90. Know that sin is always the cause of drooping the head ; that all true good originates in the spirit, but to comprehend this requires

much firmness.

91. By talking and conversing affection increased : as you continue to eat even the bitter Nimba leaf, it becomes sweet ; so by practice may we succeed in any art whatever.

92. Large is the eye–ball, minute is the pupil ; yet in the pupil alone exists the source of vision : such are the mediums through which we view the Deity.

93. As the bee knows the direction of the hive ; and as the humble bee seeks where the sweetest sap is found : so does a devoted spirit seek after the perfected saint.

94. Though we roam the wilds, sanctity is not in them ; nor is it in the sky ; nor on earth in the confluence of holy streams. Make thy body pure and thou shalt behold the king.

95. The devout man who longs for a heart pure as camphor, shall himself shine as the flame of the lamp of wisdom. By the gradual progress of his soul shall he attain his desire.

96. What thou sayest, O God, I will say ! where thou dwellest I will remain enwrapt; my thoughts shall be like to thine ; and when thou smilest, I will also smile.

97. Water becomes saltpetre, and saltpetre turns into water ; nitrous water is converted into nitre : so strong is the attraction between a salt and a fluid.

98. If, while on earth he attain not the enjoyment of God, never shall the aspirant be freed from doubt. Can a house be luminous devoid of a candle ?

99. Why should the fool, who is still agitated by his lusts, seek after God ? Forsake your passions, and ye shall see him.

100. If one have drunk his belly full of nectar, how should his mind run upto milk? When we know the divine essence, to what end are other things ?[11]

101. The best of the excellent on earth is he who knoweth the truth ; he who displays his own greatness is in the middle state ; and he who wears a religious garb to nourish his belly is the lowest of all.

1.2 O ! ye who, ignorant of the God who dwells in the hear, bow

down to all stones, ye mere animals ! what is there in a stone superior to what is in a lining body !

103. A single spoonful of milk from a good cow is enough ; of what use is pailful of ass's milk ? a single handful of food given with faith (zeal or affection) is enough.

104. If you painfully dig a well in a rock devoid of a spring, you will suffer great weariness, but not gain your desire : but a pit dug in low ground will support a tribe.

105. Like a cuckoo lives in a crow's nest ; like the worms live that are hidden by a wasp ; ★[12]is he who honours a teacher : he shall himself become a master.

106. Speech may be corrected so as to be without irregularity ; a stone may be carved into a fine form ; but the mind can never be altered, no, not in the best of men.

107. Though the principles in which beatitude originates exist in our own heart, all men who are unable to know their hearts, and to restrain their minds, vanish in death.

108. They cannot learn that the heart is the source of perfection ; they are entangled in their lusts and perish ; he who is converted into pure mind is the saint who knows the great secret.

109. No where do we see one who knows his own heart ; he who knows his heart is rarely found. If he search, he shall with joy find Thee, O God even in the body.

110. The mind cannot see God as long as it is in this life : but convert thy body into a temple, and restrain thyself : give up all worldly thoughts, and see him with thy internal eye.

111. By looking to Thee, is wisdom ★[13] perfected ; by looking to ourselves, we fall into delusion ; when we know Thee, we shall know ourselves.

112. In the dissolution, at death, of the five corporeal elements air returns to air, ether to ether, earth to earth, flame to flame, and water to water ; thus does the spirit attain purity.

113. By searching and seeking, he who knoweth the scripture ★[14] is found : he seeketh the man who seeketh him; alas ! are there any who are wise and seek him ?

114. If we love him, he will love us ; if we love not him, never will he love us : all our display, all our hypocrisy, will be of no avail (in the world).

115. Without personal experience, the mere savor of the scripture will not remove the fears of the aspirant ; ★[15] as darkness is never dispelled by a mere painted flame.

116. By gentleness is every object pleasantly obtained: truth shall become victorious : our vow shall be accomplished. How great were the difficulties overcome by the gentle Dharma-Raz ! †[16]

117. When the sons of earth see the holy saint ‡[17] they revile him, but cannot understand him. Can the hand discern ambrosia from other tastes ?

118. However often he be reborn in the human form, stupidly does he meditate on sin alone: like a lame dog who in imagination eats flesh.

119. When one has learnt to speak prudently, why should we think of his youth or age? May not a lamp burn bright though held in the hand of an infant?

120. The water at first poured on the seed affects it, reaching the root; soon it raises a sprout j the shoot grows in the soil; and the tree comes to light.

121. If in the time of her husband's life a woman labours, she shall enjoy comfort in the time of her sons; all, however great, participate in wealth and poverty. The strength of strong sons is the greatest of all.

122. The six flavours ★[19] are diverse, but taste is one ; various are the creeds regarding truth, but truth is one: and saints differ among themselves, while he on whom they meditate is one.

123. If thou look to God through the appointed means, there is a certain; method of attaining to him: if thou look steadily to him, it shall become straight 5 but if thou look to him as a fool, all his light shall depart.

124. Cease not from friendship with the good: till we understand our fallen nature, we have no faith; how shall a sinner attain firmness in faith?

125. With such eyes as these how can we view the Deity? the eyes

that see him are different, the vision is diverse. Must not we look to him with an internal eye?

126. He who hates all these evil periods of life that are burthensome as a beam; and who cuts off all his passions ; who knows the true value of his feelings, he, (go to) is become endued with the divine spirit.★[20]

127. If it is said "Eat earth"†[21] ye flame with rage; why do ye forget the good ye derive from the soil? The benefits of water pervade the world without acknowledgment.

128. Where does life reside? where does thought dwell? what place is their habitation? why can ye not perceive the evident★[22] abode of these two principles.

129. He heaps up wealth, and gives none in charity he consumes it not himself, but hides it! Will not the bee that stores up honey yield it by force to the traveller?

130. The wealth of liberal men shall always increase; poverty shall never befall them : when that †[23] well has ponied forth its waters, again shall they be plentifully produced.

131. Water mingled with milk bears the appearance of milk; and thus becomes acceptable in sacred rites : thus, by intercourse with the pure and excellent shall even the foolish attain perfection.★[24]

132. The rich man who takes the destitute by the hand and rescues him, shall ultimately, in the presence of the glorious Siva, †[25] shall unceasingly dwell in happiness.

133. They will strike a man on the face, ★[26] and devour his substance ; they in turn shall be smitten on the mouth by the goddess of death : as fishes, preying on the fishy tribe, are destroyed by man in just retribution.

134. He who has lost his eyes, and he who has lost his legs, unite to aid one another; so the beggar unites with the poor man.

135. A stone ball may be broken, the very hills may be reduced to dust; but the heart of the cruel man can be melted by nothing!

136. He who, free from fault, and full of love, believeth on Thee and with all austerity worshippeth Thee; he shall certainly attain release (mucti: see v. 88, n.)

137. When he is well grounded in the truth (tatwa) he searcheth it in every place, and, united with holiness, shall be transformed into it; all his vain thoughts shall be done away; and he, (go to) shall be perfect.★[27]

138. Talking is one thing, and the temper of the mind is another; the qualities of the body tend one way, and our intention another! How shall we attain salvation! and what path is this we are pursuing?

139. As the beauty of a woman, and her lovely bloom, if devoid of grace in her husband's eyes, are all unprofitable; so devoid of Thy grace, all our skill is fruitless!

140. In proportion to a man's difficulties are his wicked devices; by such thoughts the mind is much weakened; if devoid of anxiety, he possesses an imperishable treasure.

141. However many days he lives, however long he is learning, and however he is distinguished, in a few days he dies, and is turned to earth, with all his skill.

142. As wealth increases, inclinations increase; with our inclinations, our evil nature fails not to be aggravated ; when wealth ceases, our lusts leave us; and with those lusts are our bad dispositions diminished.

143. Whoever speaks, hear him; while listening, be not wroth, but examine it well, with discrimination:★[29] if, by listening and viewing, he discover the truth, (go to) a man shall become excellent in wisdom.

144. Him, the hidden spirit, who created this well contrived mystic dance, and delights in these recondite studies;†[30] worship that inscrutable spirit, and rejoice in him, O Venus !

145. Like as when the sun shines clearly, and darkness hides itself;‡[31] and as when clear water fills a vase; so fully and clearly let us comprehend the essence of the supreme spirit.

146. If there be one dry tree in a forest, it will produce flame by friction and sweep away all the rest: thus if a base wretch ★[32] be born in a noble race, he will destroy it all.

147. The teacher†[33] who is unable to shew the path of holiness to his disciples, and plunges them in an evil creed, his wisdom is like that of a bullock entangled in a field of maize.‡[34]

148. The wicked wretch §[35] considers the wealth in his house as his own for ever, and hides it in the earth; yet he cannot carry a cauri or a farthing with him when he dies.

149. God regards not ★[36] our country or our garb; he dwells in the soul, intimately entwined therewith; an assumed garb†[37] is merely worn for the rake of the belly.

150. If you look at a grain of pepper, it is externally black; if you bite it you perceive ‡[38] that internally it is pungent. Thus imperceptible is the worth of the excellent.

151. How can the conduct,—so different from his own§[39]—of the hermit who abides in the mountains and wild, be comprehended by him who dwells in the pit of secularity? will the natural man follow after him whose practice is godlike?

152. Look closely at musk; its hue indeed is dark, but its fragrance perfumes all things. Thus hidden are the virtues of men of weight.

153. Theft and whoredom are alike in the world; the adultress is full of apprehension like the thief, who dares not view the beauty of moonlight.

154 Without a teacher, learning cannot be accurately gained ; as, with, out a ruler, the earth is not nourished: without a teacher, and learning, how can one become distinguished among the twice-born ? ★[40]

155. The man who longs after trifling comforts, suffers the grief of many sorrows ; it is out of his power to attain the highest of bliss, and live for ever.

156. Sinful creatures are all subject to time; they are intoxicated by the lusts they delight in; ah, what kind of heart is the heart of a drunken man ?

157. Vain desire suffers not to attain our end; it only plunges us in troubles, and drags us along; it prevents faith from being born in men.

158. If you mingle an acid with milk, it will separate, cracking into . pieces; thus does the divine influence divide the understanding heart.

159. If the body be well, the real. nature of our course is clearly seen;

but when the body falls into weakness we cannot perceive the truth of our state.

160. If it mighty prince takes a light man by the hand, his word will pass current in the world; if merchants own them, are not even shells accepted for money ?

161. By practising; what was right, † did Dharma Raz and other warriors maintain their spotless heroism. Righteousness is to all rulers the means of attaining salvation.§

162. He will not move his hands to bestow gifts; he collects much wealth, and buries it; ultimately he shall pay the penalty; the man shaft be ruined root and branch.

163. For this body, devoid of perpetuity, they bear perpetual pain; but never will they take any pains to attain the abode of eternal bliss.

164. Hear ! if with the admirable axe of discrimination, thou cut down the forest of ignorance, holding in thy hand the great lamp that is called understanding, then shalt thou see †[49] perfection.

165. Where are sons or wives; where are relations; where are friends or servants †[51] at the time when we perish? none of them will approach us:this is their nature.

166. The swan alone can distinguish water when mingled with milk: ‡[52] how should the peacock distinguish these fluids? and how shall the ignorant man discern the deity from his own works?

167. They cover their eyes with fatness, and cannot see: but are those who were burnt on the funeral pyre (last year, or the year before; yesterday, or the day before) inferior to these, so blind in their pride?

168. In a house without a lump they cannot clearly perceive each others countenances; if you possess the light of understanding, why do you fall into the dark path of sin ?

169. The man who has crossed a river and reached the shore cares no longer for the hide-sewn boat; why should the man who has attained happiness trouble himself about the body? . .

170. This false body, like an earthen vessel, will die: never shall the soul die; however many vessels there be, there is but one expanse

into which they are ultimately resolved.

171. We are imprisoned in delusion; our inclinations are as chains, empty distinctions are the shackles attached to us: when shall be the deliverance from this life of bondage?

172. In no world is there a blessing greater than wisdom: none possesses wisdom but he who recognizes its value. Knowledge is comparable to itself alone, Wisdom is (tatwa) the chief good.

173. Seeing they cannot see; hearing they cannot hear! what pride is this? the saying is verified, that "blind is his sight, and deaf is his hearing."

174. Quietism is the highest means of attaining absorption : the possession of intellect is the middle grade: postures, and other superstitious rites are the lowest degree of worship.

175. He who undertakes to subdue his heart shall find comfort therein: at last he shall see the abode of beatitude (mocsha) shall not he who plants a tree obtain its fruit?

176. It is easy to talk, but hard to the mind; we may teach others, but cannot ourselves understand : it is easy to lay hold on the sword, but hard to become valiant.

177. The teacher,★[54] of sinful nature, who cannot clear thine eyes, and with the subtle flame †[55] illumine the lamp of thy heart; who cannot dissipate the darkness of sin, this teacher is no better than a brute.

178. The teacher is the clearing nut; ‡[56] the vessel is this body ; if the impurities of thy soul sink like mud; through this separation, caused by wisdom, shall divine nectar§ be produced.

179. The teacher is the root of all; the disciples of a teacher are the branches:★[57] men can seldom discern the really excellent teacher in the world.

180. The great spirit is our instructor; the intelligent living creature is the learner: he is the real teacher who duly applies to each other the qualities of the preceptor and learner.

181. Know him who is the teacher of the worlds, and the instructor of the people; hereby shall ye attain release (mocsha): by not looking to the teacher, they have fallen into the pit of hell.

182. Unable to perceive the immortality of the soul that is within the living body, he wanders, trusting to that which is unstable ; our final happiness (mucti) depends on knowing what is eternal and what is temporal.

183. If I say, " Let me view the past" it is like a thing seen in a dream: neither can I rely on the time now passing: our attachment to our earthly connections lives but for a moment.

184. What mean we by "self", or " our own people"? knowing–, they know not, the madmen! they live like a silk worm in a cocoon, seemingly secure, but in reality helpless.

185. Lo, all fear is ignorance: when fear leaves us, the divine spirit shall become our own: surely★[58] this body is perishable; proclaim O Vema, that the living soul alone shall be victorious.

186. He grieves for death, crying, "He is dead! He is dead!" the folly of miserable men cannot be told: what, is the soul subject to the bonds of death? †[59]

187. Neither in his birth or at his death is he free; he is the disposer ‡[60] neither of his origin or his end. Is it hot ridiculous to talk of lordship in his intermediate life?

188. Mad and idiotic are those who perpetually enquiring where the deity resides: God dwells in all things in his complete fulness.‡[63]

189. Kine are of divers colors, but all milk is alike; the species of flowers vary, yet all worship ★[64] is one; systems of faith are different, but the deity is one.

190. Worked chasings are various, but all gold is the same; these earthly tenements vary, but the soul is one; viands are many but hunger is always the same.

191. We cannot see our own forehead, our ears, or our backs ; neither can we know the hairs of our head; if a man knows not himself, how should he know (tatwam) the deity?

192. A man roams and rambles, and turns back unsatisfied; he has therein obtained nothing his heart desires; he who has fixed unalterably his inmost heart, go to, he is the divinity.

193. When the mind, which is the root, decays, the tree of our mortal nature falls; then are its great boughs, the affections, dried up ★[65]

194. He who, though reviled or struck, returns it not but remaineth unagitated; behold, on earth he is already become the great spirit; can we fitly describe his perfections?

195. Unless impurity be removed, to no one can the divine image become truly visible; when passion leaves thee, wisdom shall be thine.

196. Like as what is written in water remains not, so are all the blessings of this life unstable : why does the empty heart desire word upon word ?

197. Can salvation be attained by him who is false hearted? labour not in works that are fruitless; the fool that thus acts shall never be called a teacher.

198. He who has cut off his desires, who has quenched the fire of passion, who has bound up his loins, and crushed all anger; he who has attained to the great secret is the teacher of teachers.

199. Unless thou cut away the cords of desire, and cast them off, there is no heaven for thee; thou shalt perish like a mole ensnared by the love of food.

200. The ears delight in gentle harmonious songs and sweet words well ordered: the skin in like manner is gratified by coolness, and soft touches: the eyes desire forms adorned with lovely hues and delicately proportioned: the tongue naturally is pleased with tastes astringent, pungent, bitter, salt, and acid: and the nose takes pleasure in grateful scents. But let us abhor the corporeal mansion that renders us subject to the five feelings perceived by the ears, skin, eyes, tongue, and nose. See that thou art a being distinct from these earthly ties: and thus shalt thou be happy, O Vema !

END OF BOOK I.

1. Literally, pence and farthings.
2. Sannipat, nearly answering to cachexia, is a term applied to many diseases arising from no definite cause and admitting no specific remedy.
3. The words యిల, ధాత్రిన్, మహిలో, or భూమి, are often used in this author to fill up the metre. So also the words మరి, వినరా, జూడర, &c.
4. The rhyme in this line is evidently wrong. Possibly the author wrote భిన్న ఘటము నీరు చన్న చందంబున.Yet many similar blemishes in the present volume must be attributed to the author himself.
5. Several manuscripts read గొబ్బున కొనవచ్చు.

6. ★ దేవము for ధ్యానము ; a Tadbhava form.
7. □ ఆస for ఆశ.
8. □ మది for మతి.
9. § Release, freedom, perfection, or salvation ; absorption in the Deity.
10. In the present volume I have excluded the letter ఱ for reasons given in "Telugu Prosody Explained." Thus వెఱ్ఱి is printed వెర్రి. We may be sure that Vemana never used the letter 'ఱ'
11. See note on verse III.
12. ★ It is imagined in India that the caterpillars placed by a wasp in its nest, themselves turn into wasps.
13. ★ The word tattwam is extremely indefinite and is translated in various modes, as the import of the passage requires ; It may be often rendered "That which is "(the highest of blessings or wisdom); the obscure "To ev" of Socrates ; "The truth," or true goad in general. Elsewhere, it is equivalent to Nature; or, to Essence. See verse 100.
14. ★ God, the Supreme Teacher.
15. ★ The three terms Sadhaca, Sadhana, and Sadhyam in Indian philosophy signify the agent, the instrument, and the object of any act ; as mind–deliberation, and execution; or the thinker, his hand, and the work produced. The relative senses of the three words (with their numerous derivatives) may be recollected by the following hexameter :
    Sadhaca, Sadhana, Sadhyam, Ego, calamusque, liberque. Or we might read,
    Sadhaca, Sadhana, Sadhyam, Scriptor, penna, libellus.
16. † An allusion to a tale in the Maha Bharata.
17. ‡ Lit. The Lord of consummate devotion.
18. ★ For పుట్టింది a form of the verbal noun which belongs to the గ్రామ్యం or colloquial dialect, we might substitute (పుట్టుక), as a more poetical గ్రాంధిక form: it would not, however, be expedient to alter the text wherever the metre, the grammar, or the style may have been left imperfect by the author. Verse 122 contains two errors in elision: which indeed might be remedied by reading "సారమొక్కటియగు, and భావ్యడొక్కండగు; but critical exactitude is not to be expected in an author who disregarded elegance of style.
19. ★ Viz. Salt, acid, sour, sweet, bitter, astringent; uppu, pulusu, caram, tipi, chedu, ogaru.
20. ★ The versification. in this author (as here exemplified) is sometimes prosaic; the thought obscure; and the mode of argument inconclusive ; some of these defects evidently originate in the ignorance of transcribers: with others, the author mmthimself be charged. The elision (snndhi) in the first line (see note on verse 118) being omitted, దురవస్థలెల్లను might be adopted as a more grammatical form.
21. † A common curse; a pun is here intended. మండేరు is gramyam for మండుదురు. see note on verse 118.
22. ★ The verb తనరు is here only a పాదపూర్ణక. being inserted merely to fill the metre: it usually signifies to be manifest, to appear; and, hence, to be, to

exist. ఏడ also is gramyam for ఎక్కడ The elision is here neglected, which ought to take place in the second line; viz. కాపురంబెక్కడ.

23. † The author perhaps wrote ఆచెలము : but the uniformity requisite in the prasa syllable demands this alteration in spelling.
24. ★ See note on verse 88.
25. † The term Siva is generally used in this author for God; but in several passages he derides the personages of the Hindu triad; and evidently believed in one God alone. There is a దుస్సంధిమి in the third line; also in verse 134. The reader will perceive such flaws as he proceeds without their being pointed out.
26. ★ That is deprive him of his rights; the word ocaru here implies generality; indefinitely, one or another. మిత్తి is written for మృత్యు Thus verse appears to be translated from the following, in the Naishadham. (Viyogini metre.)

    అబల స్వకులాశి జోషుషాన్ నిజనీడద్రుమ పీడనః ఖగాన్
    అనవద్యతృణాది నోమృగాన్ మృగయామాయన భూభృతాంఘ్నతాం.

27. ★ The word tatwam (see note on verse III) is here used in the three senses translated by truth, holiness, and perfection. తిరము is written for స్థిరము.
28. ★ జన్నును for చనును to preserve the metre.
29. ★ The sense would appear to require వివేకముతో if the metre admitted instead of vivarimpa; but the verse appears in only one of my manuscripts. The last line was written thus : మనుజుడయానీతి, &c., which gives no clear meaning.
30. † Perhaps we should read చేష్టలన్ని for చదువులన్ని.
31. ‡ See the Vasu Charitra; book 4. verse 6.
32. ★ Lit. a Chandala, which answers to "heathen," and is generally applied to outcasts.
33. † Guru, a teacher, doctor, or precepter in religion.
34. ‡ Also called cbolumn the stalk of which is sometimes ten feet high.
35. § జీవి literally, an animal or brute; a common expression of Vemana in such pages.
36. ★ తేటసేయక would appear erroneous ! but the correct reading is not easily conjectured.
37. † As that worn by hermits and religious beggars. In this line వేప is written for వేష to preserve the prasa-yati rhyme.
38. ‡ To see : cucu is applied to the perception of all the senses.
39. § Lit. of diverse conduct.
40. ★ Dwija : generally translated, a Bramin; because supposed to be regenerated by the rite of wearing the scared thread. Vema uses this word in a more extensive sense.
41. ★ For జీవులుయెల్ల as it stands in the M.S.
42. □ కడగి merely fills the verses.
43. ‡ Tatwam. See on verses 111 and 137.
44. ★ Error in Sandhi : see on 132.

45. † Dharmam : that which its particularly right, due, or befitting; as an imperative duty : righteousness; duty; id quod fas. It is thus distinguished from punyam, which implies merit acquired by the action.

46. ‡ Praudhi : maturity, well grounded confidence, or just pretensions.

47. § More literally " the ground or basis of attainment " mystic writers, of whom Vemana is one, use this word (taraca) for the "attainment or enjoyment of the deity after absorption."

48. ★ The words bracketed merely fill up the measure.

49. † Or, attain. On mucti. v. n. v. 88.

50. ★ False elision: see on verse 132.

51. † i.e, What have they to do with us.

52. ‡ This is the common idea regarding the hamsa: often translated famingo and goose; but it is acknowledged to be a creature no longer to be found; and may be best translated the phœnix, being a fabulous bird to which all that is superlatively excellent or beautiful is compared.

53. ★ The creed in which Vema believed teaches that all things are in common as beings, whether human or divine (to use the words of pope).
"All are but parts of one stupendous whole,
whose body nature is, and God the soul."

54. ★ Guru or Master, v. 147.n.

55. † Lit. The wick.

56. ‡ The nut called strychnos potatorum–in Sanskrit calaca–which has the property, here alluded to, of cleansing water, if rubbed in the vessel.
Amrit: signifying nector as well as water

57. ★ I have ventured to substitute కొమ్మలుకాగా for the commomn reading కొంచెంబట్లే which gives no clear sense.

58. ★ సుమీ or సుమ్మీ with జుమీ and జుమ్మీ are contracted for చూడుమీ the imperative of చూచు to see: the plural is సుండి for చూడండి, behold ye; equivalent with verily or surely. Perishable and victorious might be more literally translated perishability and victory.

59. † The ordinary reading is ప్రాణికె'క్కడి మృతి, బంధంబు'లూడెనా.

60. ‡ Carta, a lord, agent, or disposer, signifies the responsible person on Whom a matter rests; one who has authority: Matt. vii. 29 in the tale of Saranga Dhara, the verse "ధనఋణంబుల కర్త తనయుండు కాదె" must be translated "Is not a son the person chiefly concerned in our gains and losses."

61. ★ In which flowers are always used.

62. † Here the elision is omitted.

63. ‡ Lives in all life, extends through all extent,
Spreads undivided, animates unspent.

64. ★ The whole of this passage, in Pope's Essay on Man, conveys the precise ideas entertained regarding the deity, or ruling spirt, by those who hold the Vedanti creed.

65. ★ Some copies add ముక్తిబయలు మెరసి మొనయు, వేమ.

# ద్వితీయ భాగము.

సూక్ష్మ – రూపమెరిగి, సుఖమొందగా లేక
బహులముగను జదువు బడుచు నరుడు;
చావు చేటెరుగని చదువేల చదువుడో?
విశ్వదాభిరామవినరవేమ. 1

ఉత్తముని కడుపుననోగు జన్మించిన
వాడు చెరుచు వాని వంశమెల్ల;
చెరుకు వెన్ను పుట్టి చెరచదా తీపెల్ల? వి. 2

తనువు యెవరి సొమ్ము తనదని పోషింప?
ధనము యెవరి సొమ్ము దాచు కొనగ?
ప్రాణమెవరి సొమ్ము పాయకుండగ నిల్వ? వి. 3

జీవుఁ జంపుటెల్ల శివభక్తి దప్పుట,
జీవునరసి చూడ శివుడు గాడె?
జీవుడు శివుడనుచు, సిద్ధంబు తెలియరో? వి. 4

పరగ చెట్ట – బట్టి పాలింపకుండెనా,
వెలుగ దాటి వీడు వెళ్ల బారు,
ఆడువారి చిత్తమటువలెనుండు రా. వి. 5

కొంకణంబుఁబోవ, కుక్క సింహము గాదు,
కాశిఁబోవ పంది గజము గాదు,
వేరె జాతి వాడు విప్రుడు గాడయా. వి. 6

ఇచ్చు వాని యొద్దనీని వాడుండిన,
చచ్చు గాని యీవి సాగనీడు;
కల్పతరువు కింద, గచ్చ చెట్టున్నట్లు. వి. 7

అల్ప – బుద్ధి వానికధికారమిచ్చిన,
దొడ్డ వారినెల్లఁ దొలగ గొట్టు;
చెప్పు దిన్న కుక్క చెరుకు తీపెరుగునా? వి. 8

ఆపదందుఁ జూడుమారయ బంధుల
భయము వేళఁ జూడు బంటు గుణము
పేద పడ్డ వెనుక, పెండ్లాము గతిఁ జూడు! వి. 9

మగఁడు మదనుడైన మంచి కాపురమైన,
సహజమేల మాను, జారకాంత?
పాలు ద్రావు కుక్క బడిబడి పోవదా? వి. 10

పురుషుడెరుగఁ జంపు, భూపతి వినఁ, జేటు!
అఖిల నిందకెల్లనా లయంబు,
పర – పురుష – గమనము ప్రత్యక్ష – నరకంబు! వి. 11

ఆలి వంచ లేక యధమత్వముననుండి,
వెనుక వంతుననుట వెర్రితనము;
చెట్టు ముదరనిచ్చి, చిదిమినఁ బోవునా? వి. 12

యెలుగు తోలు దెచ్చి, యెందాక నుతికిన,
నలుపు గాక నేల తెలుపు గల్గు?
కొయ్య బొమ్మ దెచ్చి, కొట్టితే గుణియౌనె? వి. 13

కుక్క తోక దెచ్చి, గొట్టంబు జేర్చిన?
క్రోవి చెంతనుండు కొంత దడవు
యెంత జెప్ప చెడుగు పంతంబు మానునా?★[10] వి. 14

ఆలు మగని మాటక డ్డంబు వచ్చెనా?
యాలు గాదు వాని వ్రాలు గాని
యట్టి యాలు విడిచి యడవినుండుట మేలు వి. 15

మాట వినని యాలు మగనికి మృతియౌను★[12]
యోర పడగ సర్ప మొంటి గ్రహము;
తనకు గాని యాలు దానవు రాలయా! వి. 16

ఓజ మాలు పొలతి యోలి మాడల చేటు,
పోటు కెడలు బంటు కూటి చేటు;
పనికి మాలు తొత్తు బత్తెంబు చేటు రా! వి. 17

తప్పులెన్ను వారు తండోపతండము;
లు;ర్వి జనులకెల్లనుండు తప్పు;
తప్పు లెన్ను వారు తమ తప్పు లెరుగరు. వి. 18

ముచ్చు యాత్ర బోయి ముల్లె విడుచు గాని,
మ్రొక్క – పొద్దు లేదు మొనసి యెపుడు;
కుక్క యిల్లు జొచ్చి, కుండలు మోసునా? వి. 19

కల్లలాడు వాని గ్రామ – కర్త యెరుంగు;
సత్యమాడు వాని, సామి యెరుగు:
పెక్కు తిండిపోతు పెండ్లామెరుంగు రా; వి. 20

పొగ, పచ్చడంబు; పైకి కూసంబును,
పోగులుంగరములు, బొజ్జ కడుపు,
గలిగినట్టు వానిఁ గందురు చుట్టాలు. వి. 21

ఈత కంటె లోతునెంచగ పని లేదు;
చావు కంటె కీడు జగతి లేదు;

గోచి పాతకంటె, కొంచెంబు మరి లేదు. వి. 22

జాణలైన యట్టి చపలాయతాక్షుల,
వలపుల రసి చూచి, బ్రమయనే ల?
బయలి రూపులెల్ల పరికింపగానేల? వి. 23

ఇంతిఁ జూచెనేని, నింతంత యన రాదు,
కాల వహ్ని లక్క గరగినట్లు
వట్టి మోహమిట్లు రట్టులఁ జేసె రా! వి. 24

కలిమి గలిగెనేని కాముగాఁ జూతురు,
లేమి చేతఁ జిక్క, లేవ లేని
మదను వంటి వాని మాలగాఁ జూతురు! వి. 25

కలిగిన మనుజుండు కాముడు సోముడు
మిగుల తేజమునను మెరయుచుండు
విత్త – హీనుడెంత రిత్తయై పోవును! వి. 26

విటుల కనులకెంత విభ్రమమై యుండు,
సాటి లేని పొలతి చక్కఁదనము
కంటిలోని పాప కుంటెన గాడయా. వి. 27

గురువునకును పుచ్చ కూరై న నివ్వరు,
అరయ వేశ్యకి త్తుర ర్థమెల్ల
గురుడు వేశ్య కన్న కులహీనుడే మకో? వి. 28

తీపి లోన తీపి తెలియంగ ప్రాణంబు
ప్రాణ వితతి కన్న పసిడి తీపి;
పసిడికన్న మిగుల పడతి మాటలు తీపి. వి. 29

పనస తొనల కన్న పంచదారల కన్న
జుంటి తేనె కన్న జున్ను కన్న
చెరుకు రసము కన్న చెలి మాట తీపిరా! వి. 30

కొమ్మ దిమ్మరై న దిమ్మ రులకు వల్చు;
సరస విటులకేల సమ్మతించు?
పేడ దిన్న పురుగు బెల్లమే మెరుగురా? వి. 31

ఆలి వంక వారలాత్మ బంధువులైరి;
తల్లి వంక వారు తగిన పాటి;
తండ్రి వంక వారు దాయాది శర్కమౌ. వి. 32

కుక్కయేమి యెరుగు గురులింగ – జంగంబు?
పిక్కయొడసి పట్టి పీకు గాక
సంత పాక తొత్తు సన్యాసి నెరుగునా. వి. 33

తొత్తు తోటి పొందు తొర్రి పెసల మూట
ముచ్చు తోటి పొందు వచ్చు నింద
తలవరింటి పొందు తలతోటి దీరురా? వి. 34

తనదు నృపతి తోడ తన యాయుధము తోడ,
నగ్ని తోడ, పరుల యాలి తోడ,
హాస్యమా డుటెల్ల, ప్రాణాంతమౌ సుమ్ము. వి. 35

మంచి రుచుల గోరు మంచి స్త్రీలను గోరు,
మనుజుడెంత చెడ్డ మనసు జూడ;
యించుకంత యైన నేలని విడువడు. వి. 36

తరుణి పొగసుఁ గన్న తనయుల గన్నను,
మరుని కళల మించి మనము బారు;
పాప – జాతి మనము బట్టంగ రాద యా! వి. 37

తేనె, పంచదార, తియ్య మామిడి పండు,
తిన్న గాని తీపి తెలియ రాదు;
కన్ననింపు _ బుట్టుఁగామిని యధరంబు! వి. 38

ఎద్దుకన్న దున్న యోలాగు తక్కువ?
యెరుపు లేక పోయి తరిగె విలువ [24]
నేర్పెరుగని వాని నెర యోగి యందురా? [25] వి. 39

పదుగురాడు మాట పాటియై ధరఁ జెల్లు
నొక్కడాడు మాట యెక్కదెందు;
నూరకాడు – వానికూరెల్లనోపదో ★[26] వి. 40

గుణ – యుతునకు వేరు గోరంతఁ జేసిన,
కొండ యౌను వాని గుణము చేత;
కొండ కొద్ది మేలు గుణహీనుడెరుగునా. వి. 41

పతిని విడువ రాదు, పదివేలకైనను,
పెట్టి చెప్ప రాదు, పేదకైన;
పతిని దిట్ట రాదు, సతి రూపవతి యైన. వి. 42

సుతులు సతులు మాయ; సుఖ దుఃఖములు మాయ;
సంస్కృతియును మాయ జాలి మాయ★[30]
మాయ బ్రతుకుకింత మాయ గప్పి స్తివి! వి. 43

మాట నిలుప లేని మనుజుండు చండాలు
డా జ్ఞ లేని రాజు □[31] యాడు ముండ
మహిమ లేని వేల్పు మంట జేసిన పులి! వి. 44

సిగ్గు వారలమని సృష్టి లోపలి వారు
వెర్రి వేమని గని వెరుగు పడిరి;

తనకు గలుగు సిగ్గు దైవ మెరుంగురా! వి. 45

విడువ ముడువ లేక, కుడువ కట్టగ లేక;
వెరపు లేక, విద్యనొ రయ లేక;
వెడల లేని వాని నడు పీనుగం దురో. వి. 46

లేని కాలమునకు, లేని మనమునొందు;
యీనిన పులి రీతి నెరుగకుండు
కఠిన బుద్ధికి,ట్లు కలిమేమి గల్గురా. వి. 47

ఇంచుకంత బోనమీశ్వరా ర్పణమ న్న,
పుణ్య లోకమునకుఁ బోవున తడు ★[35]
అన్న దానమునకు నధిక దానము లేదు. వి. 48

ప్రియము లేని విందు పిండి – వంటల చేటు,
భక్తిలేని పూజ, పత్రి చేటు,
పాత్రమె రుగనీవి □[36] బంగారు చేటురా. వి. 49

తన్ను తానె రుగడు తానెవ్వరికి నేర్పు?
పాలుమాలి తిరుగు పశువు కొడుకు!
కాసుల కొరకై తె కర్మముల్ గట్టురా! వి. 50

సుతుల చేత పుణ్య – సుఖము బొందుదమని,
మనుజుడుండు కర్మ – మతము దగిలి;
యేను గు పడి యున్న నె,త్తునా మశకంబు? వి. 51

ఎంత చదువుఁ జదివి యె,న్ని విన్ననుగాని,
హీనుడ వగుణంబు మాన లేడు
బొగ్గు పాల గడుగ, బోవునా మలినంబు? వి. 52

మొదల తన మతము వదలక,
తుదనె వ్వరి మతమునై న దూషింపకయున్,
బదిలుడయి, కోర్కి గోరక,
ముదమున జరియించు వాడె, ముఖ్యుడు వేమా! 53

తిరివాని మిగుల దీవించగా రాదు,
వెర్రి వాని మాట వినగ రాదు,
వెర్రి కుక్క బట్టి వేటాడ వచ్చునా? వి. 54

ఆలు బిడ్డలు, ధనమ రయ తల్లియుఁదండ్రి,
కై,★[41] మనుజుడు మిగుల కష్ట – పడును
తనకు నెవరు లేరు, తాను బ్రహ్మము గన్న. వి. 55

పూస పోగులై న పుట్టంబు, విడియంబు,
కాయ – పుష్టి మిగుల గలిగి యున్న,
హీన జాతినైననిందు రమ్మందురు. వి. 56

మాసిన పని తోడ, మలిన – వస్త్రము తోడ,
యొడలజిడ్డు తోడనుండెనే ని
యగ్ర – జన్ముడైన, ట్టె పొమ్మందురు. వి. 57

కొండెగాడు జావ కొంప దనుక బోవు,
వంతు కింతె కాని వగపు లేదు
కొంకనక్క జావ గొర్రెలే మిటికేడ్చు? వి. ★[43] 58

వాడకు రికి తిట్టు, వలదన్న మొర బెట్టు;
ముందు మగనిc దిట్టు ముసుగు బెట్టు;
గడుసురాలు మగని గంప బెట్టమ్మురా. వి. 59

ఆస పాప – జాతి యన్నిటికంటెను
ఆస చేత యతులు మోస పోరె
చూచి విడుచు వారు శుద్ధాత్ములెందును. వి. 60

నిజములా డు వాని నిందించుజగమెల్ల
నిజములా డరాదు నీచు తోను
నిజ – మహాత్ముగూడి నిజమాడ వలయురా. వి. 61

వెరువ వలె పాపమునకును,
వెరువగ వలె మరణమునకు, విశ్వము లోనన్
మరువగ వలె సంగమముల,
మరి మరువగ వలదు మేలు, మహిలో వేమా. 62

ఇచ్చకము భువిన వశ్యము ★[44]
కుచ్చితమీ లోక నింద కోవిదునకునీ,
తుచ్ఛమున, హాని వచ్చును;
మచ్చరమే తన్ను జెరుచు, మహిలో వేమా. 63

కోతి బట్టి తెచ్చి, కొత్త పుట్టము గట్టి □[45]
కొండముచ్చులెల్ల గొలిచి నట్లు,
నీతి హీనులొద్ద నిర్భాగ్యులుందురు. వి. 64

గాడ్డె మేను నిండ గంధంబు బూసిన
యేమి యెరుగ లేక యెగసి తన్ను
నీడు కాని దానికి ష్టమీ లాగు, రా. వి. 65

విడువ వలయునూ రు విశ్రాంతి గాకున్న,
విడువ వలయునా లి విధము దెలిసి
విడువ వలయు రాజు వితరణి గాకున్న. వి. 66

అప్పు దీయ రోత హరి హరాదులకై న ★[47]
మొప్పె తోడ మైత్రి మొదలె రోత
తప్పు బలుక రోత తాకట్టి డిన రోత. వి. 67

ఎడ్డె దెలుప వచ్చు యేడాదికైనను,
మౌని దులుప వచ్చు మార్గ మునను;
మొప్పె దెలుపరాదు ముప్పదేండ్లకునైన. వి. 68

చూలు ★[49] వలన బుట్టుసుఖ దుఃఖములు రెండు;
పతికి సతికి బుట్టు పరగ సుతుడు
సతికి సుతుని వలన సౌఖ్యంబు గలుగును. వి. 69

నీళ్ల మీద జూడు నెరయు నోడల పర్వు;
బయలు మీద జూడు పక్షి పర్వు;
నాడు వారి గమనమా లాగు నుండు రా. వి. 70

ఆలు రంభయైనన తి శీల వతియైన,
జార – పురుషుడే ల జాడ మాను?
మాల వాడ కుక్క మరగిన చందంబు. వి. 71

చాకి వాడు కోక చీకాకు – పడ జేసి,
మయిల బుచ్చి మంచి మడుపు జేయు,
బుద్ధి జెప్పు వాడు గుద్దిననే మయా? వి. 72

కలిమినాడు మగని కామిని సూచును,
లేమి జిక్కు నాడు లేవకుండు
మనిన మగనినైన మడియంగ జూచును. ★[51] వి. 73

పాలు పంచదార పాపర పండ్ల లో
జాల బోసి వండ చవికి రావు
కుటిల మానవునకు గుణమేల కలుగురా. వి. 74

భూమి నాది యన్న భూమి పక్కున నవ్వు
దానహీను జూచి ధనము నవ్వు □[52]
కదన భీతు జూచి కాలుండు నవ్వును. వి. 75

తనదు భ్రాతలెల్ల దానంబు సేయంగ,
తనకు గలదు టంచు మనగ రాదు;
తనదు కాలు గోయ, తన తమ్ముడే డ్చునా? §[54] వి. 76

పంకజా క్షి గన్న బంగరు పొడగన్న,
దిమ్ము బట్టి యుండు తెలివి కెల్ల; ★[55]
మనుజులకును తత్వ మహిమెట్లు గల్గురా? వి. 77

దాత గాని వాని తరుచుగా వేడిన,
వాడు దాత యౌనె వసుధ లోన?
న వురు దర్భ యౌనె యబ్ధిలో ముంచిన? వి. 78

మొండి వానికే ల ముంజేతి కడియాలు?
తొర్రి వానికేల కర్ర పండ్లు?

గాడిదలకునేల గడ్డముల్ మీసముల్? వి. 79

దొడ్డ వాండ్లమనుచు, దోవ డొంకలు కట్టి,
యడ్డమైన జనులనంటఁ గట్టి; ★[58]
దోచుకొన్న నట్టి దోషమెక్కడ బోవు? వి. 80

పట్ట నేర్చు పాము పడగ యోరఁగఁ జేసు;
చెరుపఁ జూచు వాడు చెలిమిఁ జేసు;
చంపఁ దలచు రాజు చనువిచ్చుచుండు, రా. వి. 81

ఎంత సేవఁ జేసి యేపాటు బడినను,
రాచ మూక నమ్మ రాదు రన్న ?
పాము తోటి పొందు పదివేలకైనను? వి. 82

మొదల క్రియను దప్పి మోసంబు జేసుక,
పొట్టకొరకు మనసు పొందు పరచి
బీదకుక్క రీతి పెరుగును మనుజుండు. వి. 83

కడు విచిత్రమ రయ కాముని యంత్రంబు; ★[60]
పువ్వుబోడి చుక్క బొట్టు గన్న;
కాంచి – బెళకు □[61] గన్న కడు సొక్కు పుట్టురా. వి. 84

చక్కెర గలుపుకతింటే
ముక్కిన తవుడైన లెస్స; మోహము గలచో
వెక్కురు బానిసె ★[64] యైనన్
మక్కువతో దివ్య భామ; మహిలో వేమా. 85

ఎట్టి వానికైనఁ బుట్టును మోహంబు,
పుట్టు మోహమెల్ల పూడ ద్రొక్కి,
గట్టి చేసి చూడ, గనిపించు బ్రహ్మంబు. వి. 86

పట్టు గొమ్మ లేక బహుపాటు బడు వారు
పెట్టి పొయ్య లేక పెట్టు వారు,
ముట్టి శివుని పూజ మొదలె సేయగరాదు. వి. 87

ఆత్మలోన శివునినమవుగా శోధించి,
నిశ్చలముగ భక్తి నిలిపెనేని,
సర్వ – ముక్తుడౌను సర్వంబుఁ తానౌను. వి. 88

ఎరిగిన శివ – పూజ యెన్నడు చెడి పోదు,
మొదల బట్టు పట్టు వదల రాదు,
మొదలు విడిచి గోడ తుదిఁ బెట్ట గల్గునా? వి. 89

చేటు వచ్చెనేని చెడనాడు దైవంబు,
మేలు వచ్చె నేని మెచ్చు దన్ను,
చేటు మేలు తలప చేసిన కర్మము.★[65] వి. 90

కడుపు చిచ్చుచేత, కామా నలము చేత,
క్రోధ – వహ్ని చేత కుటిల పడక,
నొక్కమనసు తోడనుండినప్పుడె ముక్తి. వి. 91

ఏవంక మనసు కలిగిన
నావంకకునింద్రియంబులన్నియు నేగున్;
నీవంక మనసు గలిగిన
నేవంకకునింద్రియంబులేగవు, వేమా. 92

పాలు పెరుగు వెన్న ★[68] పాయసా న్నము నెయ్యి
జున్ను నెన్నియైన జాడ పాలు
పాలవంటి కులము □[69] బ్రహ్మంబు గానరో. వి. 93

చదువులందు రాజ్య – పదవులందును, పాడి
మొదవులందు, స్త్రీల పెదవులందు
నా శలుడుగునట్టి యయ్యలు ముక్తులు. వి. 94

కడుపుకే ల మనస కళవళ పడియెదు
కడుపుకేడ తృప్తి కలుగుచుండు?
కడుపు రాతిలోని కప్పకు గలుగదా? వి. 95

శూద్రతనముపోయె, శూద్రుడ గానని,
ద్విజుడనుకొనుటెల్ల తెలివి లేమి ★[72]
ఇత్తడె నగు పసిడి యోడన వచ్చునా? వి. 96

అధికమైన యజ్ఞమ ల్పుండు తాఁజేసి,
మొనసి శాస్త్రము విడి మురువు దక్కు
దొబ్బ నేర్చు కుక్క దుత్తలు మోసునా? వి. 97

శాంత మానసమున జల్లనై శీతల,
భాతిను న్నవాడు పరమ – యోగి
యట్టి వాడు ముక్తినతి వేగ గైకొను. వి. 98

కనకమె డల, మంచి కాంతల యెడలను,
వలచి యుందురెంత వారలై న
తోయ జాక్షి బాయు దొరలె వ్వరును లేరు. వి. 99

మధు – రసంబు గోరి, మక్షికంబులు చేరి
చొచ్చి వెడల లేక చొక్కిన ట్లు,
మునిగి వెడల లేడు మోహంబు రాశిలో. వి. 100

ఒడలు బెంచు లంజె యుబ్బసంబుననై న,
వేగ, విటుని మీద విరిగెనే ని
పందికొక్కు మీద, బండి గల్ ★ [74]పడ్డట్లు. వి. 101

వెలయాలి వలన కూరిమి

కలుగదు, మరి, కలిగెనే ని, కడతేరదు రా
పలుగురు నడిచెడు తెరువున,
పులు ★[76] మొలవదు; మొలిచెనే ని పొదలదు; వేమా. 102

తొత్తు తోటి పొందు దోషంబు దోషంబు;
లంజె తోటి పొందు లజ్జ చెడును:
జార తోటి పొందు చావుకు మూలమౌ. వి. 103

బ్రహ్మమున్న చోటు పరగంగ దెలియక,
యెందు వెదుక బ్రహ్మమే ల కలుగు?
నంజనంబు లేకనాసొమ్ము దొరకదు? వి. 104

వెర్రి మొదుకేల వేద శాస్త్రంబులు?
ముద్దులాడికేల ముసలి మగడు?
సద్ది మిగులనింట సంసారమేల రా? వి. 105

సాధు చరిత యైన, సతి సత్ప్రవర్తన,
జార యేమెరుంగు సాధువైన?
బ్రహ్మ నిష్ఠ యెరుగు బ్రాకృతుడెరుగునా? వి. 106

హీనుడెన్ని విద్యలిలనభ్యసించిన,
ఘనుడు గాడు, హీన – జనుడె కాని
పరిమళముల గర్ధభము మోయ ఘనమౌనె? వి. 107

చక్కదనములేల, సంపత్కరములేల,
విద్యలే ల భూమి విరివి యేల?
పుత్ర – పదవికన్న పుట్టునా పదవులు? వి. 108

భాగ్యవంతురాలు పరుల యాకలి దప్పి,
దెలిసి, పెట్ట నేర్చుఁ దీర్చ నేర్చు,
తనదు దుష్ట – భార్య తన యాకలిని గాని ★[79]
పరుల యాకలె రుగద రయ వేమ. 109

మనసు లోననున్న మమతలన్నియుఁ గోసి,
దృఢము జేసి మనసు దేట పరచి,
ఘటము నిల్పు వాడు, ఘతనర – యోగిరా. వి. 110

పచ్చ విల్తుచేత గ్రచ్చర జనులెల్ల
తచ్చనా డ బడిరి ధరణి లోన,
కులజుడెవ్వడిందుఁ గుల – హీనుడెవ్వడు? వి. 111

కాగల పనులెల్ల గాకె టు బోవును!
కాని పనులు కానె కావు భువిని,
మహిమ వేరె యుండ మనతోడనున్నదా? వి. 112

శత్రువులను ద్రుంచి, శాంతంబు వహియించి,

కృత్యములను నడుపు నిత్యు నెరిగి,
సత్యము ఁబగకుండ ★[81]సాధించినటువంటి
పురుషుడౌను పుణ్య పరుడు వేమ! 113

తనదు దేహమందు తనకున్న పరివార
మందరి బిలిపించి, హర్షమెసగ,
నెల్ల చావు దెలిసి, యిందందునెరిగియు
నడువ నేర్చునాతడ రుదు వేమ! 114

మొదటనా స బెట్టి, తుద "లేదు పొమ్మ"న
పరమ లోభులైన పాపులకును;
వారి యుసురు దాకి వగ చెడి పోవరా? వి. 115

బడుగునెరుగ లేని ప్రాభవంబది యేల?
ప్రోది యిడనిబంధు – భూతి యేల?
వ్యాధి దెలియ లేని వైద్యుఁడు మరి యేల? వి. 116

తుంట వింటి వాని తూపుల ఘాతకు
మింట మంట నడుమ మిడుకఁ దరమె?
యింటి యాలు విడిచి, యెట్లుండ వచ్చురా. 117

పాముకన్న లేదు ★[84] పాపిష్టి మగు జీవి
యట్టి పాము జెప్పినట్లు వినును;
(యిలను) మోహి దెల్పనెవ్వరి వశమయా. వి. 118

ఎవ్వరె రుగకుండనెప్పుడు బోవునో?
పోవు జీవమట్ల బొంది విడిచి,
యంత మాత్రమునకునపకీర్తినె రుగక,
విరగఁ బడును నరుడు వెర్రి వేమ? 119

తనువు విడిచి తాను తర్లి పోయెడు వేళ,
తనదు భార్య సుతులు తగిన వార
లొక్కరైననేగరు సురు మాత్రమె కాని,
తనదు మంచి తోడు తనకు, వేమ. 120

పూర్వ వాసన గల పుణ్యా – త్ముని కలిమి
యూట చెలమ రీతి నూరునెప్పు
డెందరికినొ సంగనెప్పటి యట్లుండు. వి. 121

ఆడి తప్పు వారల భిమాన హీనులు
గోడెరుగని వాడు, కొద్ది కాడు.
కూడి కీడు సేయ క్రూరుండు దలపోయు. వి. 122

వాన రాకడ మరి ప్రాణంబు పోకడ
కాన బడదు ఘనునకైన గాని
కాన బడిన మీద కలి యిట్లు నడుచునా. వి. 123

తగిన కులజుడైన, తల యెత్తు ధనమైన,
భాగ్య – పురుషుడే ల పట్టనెంచు
పరమ – సాధ్వి చూడ, పరులనంటదు సుమీ. వి. 124

పరుల దత్తమి ట్లు పాలన జేసిన,
నిల స్వ దత్తమునకుని నుమడించు
నవని పరుల దత్తమ పహరించిన స్వద
త్తంబు నిష్ఫలంబు; ధరణి వేమ. 125

తనదు దానమవని తన కూతురి సమంబు,
తండ్రి దానమెల్లఁ దనకు తోడు
అన్యులిచ్చు దానమది తల్లి వంటిది★[89]. వి 126

గతము చేసిన ట్టి కర్మబంధముల న్ని,
పరిసి పోవు, సత్య – గురుని వలన;
కుమ్మరికొక యేడు, గుదియకు, నొకనాడు. □[90] వి. 127

జాతులందు మిగుల జాతి యేదెక్కువో?
యెరుక లేక తిరుగనేమి ఫలమొ?
యెరుక గలుగు వాడె, హెచ్చైన కులజుండు. వి. 128

కూటికి వగ లేక కూర్చున్న వారికి,
నా డు దాని మీది యాస గలదె?
యన్న – మదము చేతనన్ని మదంబులౌ. వి. 129

అన్ని జాడలు డిగి యానంద కాముడై
నిన్ను నమ్మ జాలు, నిష్ఠ తోడ,
నిన్ను నమ్మ ముక్తి నిక్కంబు, నీయాస. వి. 130

ఒడ్డు పొడుగు గలిగి, గడ్డంబు పొడుగైన,
దాన – గుణము లేక దాత యగునె?
యెనుము గొప్పదై న, యేనుగు బోలునా? వి. 131

సతుల జూచి, నరుడు సౌఖ్యంబు గోరును;
గతుల గాన లేడు, కర్మమందు
గతుల సతుల వలన గానంగ లేరయా. వి. 132

ఆలి మాటలు విని, యన్న దమ్ముల రోసి,
వేరు బడెడు వాడు, వెర్రి వాడు;
కుక్క తోక బట్టి గోదావరీ దునా; వి. 133

స్త్రీలు గల్గు చోట, చెల్లాటములు★[95] గల్గు;
స్త్రీలు లేని చోటు చిన్నబోవు;
స్త్రీలచేత నరులు చిక్కుచు న్నారయా. వి. 134

మాల మాల గాడు, మహి మీదనే ప్రొద్దు;

మాట తిరుగు వాడు మాల గాక;
వాని మాల యన్న – వాడె (పో) పెను మాల. వి. 135

చిప్ప లోను బడ్డ చినుకు ముత్యంబాయె
నీళ్ల బడ్డ చినుకు నీళ్ల గలసె;
ప్రాప్తము గల చోట ఫలమే ల తప్పునో? □[96] వి. 136

కులము గలుగు వారు, గోత్రంబు గలవారు,
విద్యచేత విర్రవీగు వారు,
పసిడి గల్గు వాని బానిసె కొడుకులు. వి. 137

కాని వాని తోటి కలసి వర్తించెనా
హాని వచ్చునెంత వానికైన,
తాటి క్రింద పాలు తాగిన చందమౌ. వి. 138

కరగ కరగ బుట్టు కనకంబునకు వన్నె;
పెనగ పెనగ బుట్టు ప్రేమ సతికి;
ముదియ ముదియ బుట్టు మోహంబు, లోభంబు. వి. 139

ఎరుక లేని దొరలనెన్నాళ్లు గొలిచిన,
బ్రతుకు లేదు, వట్టి భ్రాంతి గాని
గొడ్డుటావు పాలు గోరితే చేపునా? వి. 140

గొడ్డుటావు బితుక కుండ గొంపోయిన,
పండ్లునూ డ దన్ను పాలు లేవు,
లోభి వానిన డుగ లాభంబు లే దయా. వి. 141

కులము లేని వాడు, కలిమిచే వెలయును;
కలిమి లేని వాని కులము దిగును;
కులముకన్న మిగుల కలిమి ప్రధానంబు. వి. 142

నెయ్యి లేని కూడు, (నీయాన) కసువది
కూర లేని తిండి కుక్క తిండి
ప్రియము లేని కూడు పిండపు కూడు రా! వి. 143

నోటి పుప్పి కెల్లనొప్పి లేకుండగా
నాకు పోక సున్న మౌషధంబు
పెట్టకుండెనేని పెను రోత వేసురా! వి. 144

అన్న – మదమువలననతివలు నరులట్టు
లే పు రేగి, మదనుడేచెనందు
ర;న్నముడుగు వెనుక నతడెందు బోయెరా! వి. 145

ఎర్రదానివాడు నేపార జూచిన,
వేకి బుట్టి చాల వెర్రి బట్టు,
పల్లు దెరచి నగిన, బట్టు పెన్భూతంబు. వి. 146

హీన – జాతి వానిని లు జేర నిచ్చెనా
హాని వచ్చునెంత వానికైన;
యీగ కడుపు జొచ్చి, యిట్టట్టు జేయదా? వి. 147

అల్పుడైన వానికధికారమబ్బెనా
దొడ్డ కొంచెమనక తూల, బల్కు,
చెప్పు గొరుకు కుక్క చెరుకు చవే మెర్గు? వి. 148

ఎట్టి స్త్రీల గనిననింతంత యన రాదు,
కాలవహ్ని లక్క గరగినట్లు,
యిట్టి గాడ మోహ మెంతైన జేయురా? వి. 149

కాంత కుంకయైన కాని కులంబైన,
బాయ లేక విటుడు★ భ్రమసి యుండు
మరగి గుడ్డి కుక్క మాంసంబు గన్నట్లు. వి. 150

పప్పు లేని కూడు పరులక, సహ్యామౌ;
నప్పు లేని వాడె యధిక బలుడు;
ముప్పు లేని వాడు, మొదల సుజ్ఞానుడు. వి. 151

పేదరిక మంత దోషం
బే దో యీ జగతిలోననీశ్వరుడెరుగన్
పేదను పొడగను వాడున్,
కాదని శవమనుచు జూచు: గదరా వేమా. 152

ధార్మికునకు గాని ధర్మంబు గన రాదు,
కష్ట జీవికెట్లు గాన బడును,
నీరు జొరక లోతు నిజముగా దెలియదు. వి. 153

మొగము జూచినపుడె, మోహంబు ఘనమౌను,
ధనము ★[104] జూచినపుడె, దగులు మనసు,
కూలిన ప్పుడ, రయ కుసులెల్ల విరుగును. వి. 154

ఎన్ని మతములైన, నేమంత్రమైనను,
సత్యమింత లేక జూడ విడడు
సత్యము గలిగున్న, జగతిలో ద్విజుడయ్యె. వి. 155

పరుల మోసపుచ్చి, ధర ధనమార్జించి,
కడుపు నించుకొనుట కాని వద్దు,
ఋణము సేయు మనుజుడెక్కువ కెక్కునా? వి. 156

స్థిరము గాని క్షుద్ర – పర – కూటముల జేసి,
హెచ్చు తగ్గు నొంది హీన మతులు
గొడ్డె పిల్లల గుచు గ్రక్కున జెడుదురు. వి. 157

ధర్మమ న్న వినరు, తము నమ్మి భూ – నరుల్

యముని వారు వచ్చి యడలు నించి
చొచ్చి కొట్ట తమరు చొరబార గలరకో. వి. 158

దానమడుగు – వాడు ధరలోనన ధముండు
దానమడుగ డేని, దైవసముడు;
దానమీని వాడె ధన్యుండు కాడ యా. వి. 159

తనకు ప్రాప్తి లేక, దాతలి వ్వర టంచు,
దోష – బుద్ధిచేత దూరు టెల్ల
ముక్కు వంక జూచి, ముకురంబు దూరుట. వి. 160

పెక్కు జనుల జంపి, పేదల వధియించి,
డొక్క కొరకునూ ళ్లు దొంగిలించి,
యెక్కడికిని బోవనె రిగి – యముడు జంపు. వి. 161

తండ్రికన్న సుగుణి తనయుడు గల్గెనా,
పిన్న పెద్దతనము లెన్న దగదు,
వాసుదేవు విడిచి, వసు దేవు నెంతురా? వి. 162

పాలనీడిగింట గ్రోలుచునుండెనా,
మనుజులె ల్ల గూడి, మద్యమండ్రు,
నిలువ దగని చోట నిలువ నిందలు వచ్చు. వి. 163

కన్న – పుత్రునా స కనకంబు మీదా స,
స్త్రీల మీది యాస, చిత్తమెడలి,
భ్రమలు విడువకున్న, బ్రహ్మంబు గానరో? వి. 164

చెట్టు చేమ★[110] గొట్టి, చుట్టు గోడల బెట్టి,
యిట్టున ట్టు పెద్ద యిల్లు గట్టి,
మిట్టి పడును నరుడు మీది చేటెరుగక? వి. 165

□[111] వచ్చేదిని పొయ్యేదిని
చచ్చేదిని గనగ లేక సహజముల నుచున్;
విచ్చల విడిగా దిరుగుట
చిచ్చున బడినట్టి మిడుత చెలువము, వేమా. 166

ఒక్క తోలు దెచ్చి యొరపు బొమ్మను జేసి,
యాడు నట్లు జేసి, యట్టె వేసె;
తన్ను దిప్పు వాని దానేల కానడో? వి. 167

పర – బలంబు జూచి, ప్రాణ – రక్షణమున
కు రికి పారిపోవు పిరికి నరుడు,
యముడు కుపితుడై ననడ్డమె వ్వండ యా? వి. 168

తల్లి దండ్రి చావ, తనయుడు తానే డ్చు,
మగడు చావనాలు వగచుచుండు,

కార్య – వశమె కాని కలుగదు మోహంబు? వి. 169

మనసు లోని ముక్తి మరి యొక్క చోటను
వెదుక బోవు – వాడు వెర్రి వాడు,
గొర్రె జంక బెట్టి గొల్ల వెదుకు రీతి. వి. 170

ఆశకన్న దుఃఖమ తిశయంబుగ లేదు,
చూపు నిలుపకున్న సుఖము లేదు
మనసు నిలుపకు న్న మరిముక్తి లేదయా. వి. 171

తత్వ హీనులుండ్రు తరుచుగా భువిలోన,
తత్వమె రుగు వారు తరుచు లేరు
కలిగి రేని వారు కన్పింప రార యు! వి. 172

తాను నింద్రియముల దనర జయించిన,
తత్వమ రసి చూడ దాన యగును
రాజ – యోగి యిట్లు దేజరిల్లుచునుండు. వి. 173

స్త్రీల మాయచేత జిక్కి తా గొన్నాళ్లు,
తగులు గోరున ట్లు దగిలి పోవు,
తనిసి పాలిసి తాను దైవంబు చే జెడు. వి. 174

చెప్పులోని రాయి, చెవులోని జోరీగ,
కంటిలోని నలుసు, కాలి ముల్లు,
నింటిలోని పోరు, నింతంత గాద యా. వి. 175

వార కాంతలెల్ల వలచి యే తెంతురా?
పొందు జేసి ధనము పుచ్చు కొరకు,
మారకమ్మ జొచ్చి, మరి యిల్లు వెళ్లునా? వి. 176

గురము ★[115] గూడు జేసి, గుణము వత్తిగ జేసి,
సరవి కర్మ – సమితి జమురు జేసి,
మూలనొక్కజ్యోతి ముట్టించి చూడరా? వి. 177

ఎన్ని యెన్ని పూజలెన్ని జేసిననే మి?
భక్తి లేని పూజ ఫలము లేదు!
భక్తి గల్గు పూజ బహుళ – కారణము రా! వి. 178

శివు – గుడిని దీపమి డినను,
శివు మందిరమెల్ల వెలుగ జేయుట యరుదా!
శివ – యోగి జ్ఞాన దీపము
భువనంబుల వెలుగ జేయు, పొలుపుగ వేమా. 179

ఆపగాలి వెంటన డవుల వెంటను,
కొండ రాళ్ల వెంట, గొడవనే ల?
ను, ల్లమందె శివుడ టుండుట దెలియరు! వి. 180

లలిత – శివ – తత్వ – పథమున
గలసిన శివ – యోగి యేల గలసును జనులన్
జల బిందువు ముత్తియమై,
కలసునె తొల్లింటి నీట గనరా వేమా? 181

గాడ్దెయేమెరుంగు, గంధంబు వాసన?
కుక్కయేమెరుంగు గొప్ప కొద్ది?
యల్పు డేమెరుంగు హరుని గొల్చు విరక్తి? వి. 182

మూడు వేళలందు ముదముతో శివునాత్మ,
పూజ సేయు – వాడు పుణ్య – మూర్తి!
పూజ లేక, మోక్ష – భోగంబు దొరుకునా? వి. 183

రుద్ర – రూపు దాల్చి, రుద్రుని నిందించి,
భ్రష్టు త్రోవ దిరుగు భ్రష్ట జనులు,
రంకుకు దిరిగేటి రమణుల వలెనుండ్రు. వి. 184

ఒడలు బడల జేసి, యోగులమను వారు □[117]
మనసు కల్మషంబు మాన్ప లేరు,
పుట్ట మీద గొట్ట భుజగంబు చచ్చునా. వి. 185

మాల – వాని జూచి యేల నిందింపంగ?
పాటి – లేని మాట పలుకుటొకటె,
వాని – లోన బల్కు వాని కులంబేది? వి. 186

కుక్క యేకతంబు, కొక్కెర ధ్యానంబు;
గాడ్దె రాగమె,న్న గప్ప మునుగు?
ఆత్మనె రుగు ★ [120] భావమ దియే ల జేయరో. వి. 187

సకల శాస్త్రములను జదివియు వ్రాసియు
తెలియ గలరు చావు దెలియ లేరు,
చావు దెలియ లేని చదువులవేలరా. వి. 188

కొడంరాళ్లు దెచ్చి, కోరిక గట్టిన,
గుళ్ల లోన దిరిగి కుళ్లనే ల?
పాయరాని శివుడు ప్రాణియై యుండంగ. వి. 189

కులము వలన గొంత, బలము వలన గొంత,
కలిమి వలన గొంత, గర్వమునను,
రంకు చదువు జదివి రంకున బడుదురు. వి. 190

విశ్వమును నడిపెడు విశ్వే శ్వరుండుండు,
బ్రహ్మలకును నేల పాటి దక్కె?
వనములోని కోతి వసుమతి నడుపునా. వి. 191

చదువు వానిక న్న, చాకలి తామేలు,

గురము★[122]వేల్పుకన్న, కుక్క మేలు,
సర్వ సురలకన్న, సర్వేశ్వరుడు మేలు. వి. 192

బూది పూతలెన్న, భుజముల పొంకాలు,
వ్రాలు లింగములును వరుస మతము,
లిక్కడ దగు గాక, నక్కడ దగదె ట్లు. వి. 193

అడుగ దగు వారిన డిగిన,
నిడిన యెడన్, కొసర కొసరనీ లేన నగా ★[124]
గడుసు – పడి, యాస చే, తా
న, డిగిన, దుర్మార్గ – వృత్తులగు రా, వేమా. 194

అదనె రిగిన మగువ, యనువె ర్గు, చనువెర్గు;
ముదము తోడ మగని మోహమె రుగు,
విభుని శ్రేష్ఠ – గుణము వేశ్య తానెర్గునా? వి. □[125] 195

ఆకటికి దొలంగు నాచార – విధులె ల్ల!
చీకటికి దొలంగు చిత్త – శుద్ధి!
వేకటికి దొలంగు వెనకటి బిగువెల్ల. వి. 196

త్రాసును, పడిసే లంజయు
భాసుర గతినొక్కరూపు పరికింపంగా
వీసంబ ధికంబై న ను,
వాసరమున నొక్కవంక వాలుర వేమా. 197

నిరు పేదల రక్షించే
సరసుడు నెర దాత, గాక, సంపన్నుల దా
భరియించు – వాడు దాతయె?
మెర – మెచ్చుల – దాత యతడు, మేదిని, వేమా. 198

తన్ను జూచి, యొరులు (దగ) మెచ్చ – వలెనని,
సొమ్ములె లమి బెట్టు, నెమ్మె మీర;
నొరుల కొరకు దాన, యుబ్బుచు నుండును,
తన్ను దెలియ లేడు, ధరణి వేమ. 199

ధనము లేక యున్న, ధైర్యంబు నిలువదు;
ధైర్యమొ దవదేని, ధనము లేదు;
ధనముధైర్యమ రయు, దగు భూమి – పతులకు. వి. ★[129]. 200

ఇచ్చి పుచ్చు – కొన్న హితమైన మనుములు
తగ్గు – లేక, నల్గు, తామర వలె;
కాచి, పూచి, పండి, కడు రమ్య మైయుండు. వి. 201

సతికి పతికి నైన, సంపద సంపదే?
పుత్ర – సంపదలును భువిని మేలు,
సరిగ ముదిసి బ్రతుకు, సంపద సంపద. వి. 202

కడక నింద్రియముల గట్టి – వేయ – గ లేక,
చావు వచ్చున పుడు, సన్యసించు
నాత్మ – జితము లేక, నందునా మోక్షము. వి. 203

అధిక సూక్ష్మమైన యానందమెరుగక,
మతియు లేక చదివి, మగ్నుడయ్యె;
నతి – రహస్యమెల్ల నా జనుడెరుగునా? వి. 204

కడక నఖిలమునకు నడి నాళమందున్న,
వేగు – చుక్క వంటి, వెలుగు, దిక్కు
వెల్గు కన్న దిక్కు వేరెవ్వరున్నారు? వి. 205

రామ – నామ – పఠనచే మహి వాల్మీకి,
పరగ బోయ యయ్యు, బాపడయ్యె;
కులము ఘనము గాదు, గుణము ఘనంబురా. వి. 206

కలిమి గలనేమి, కరుణ లేకుండెనా,
కలిమి యేల నిలుచు, కర్ములకును?
తేనె గూర్చి యీగ తెరువున బోవదా? వి. 207

చన్ను – గవ రీతి, సంపద,
కొన్నా ళ్ళకు వ్రేగు జూపి, గొబ్బున వ్రాలున్,
వెన్నెల చీకటి సరి యగు
నన్నా శివ – లింగ – మాయలన్నియు, వేమా. 208

ఆలు పతి – సౌఖ్యములకి(ల)
నాలాయంబైన దాని నాలన వచ్చున్,
ఆలాగున గాకుండిన,
కాలుని పెను దూత గదర, కదియగ వేమా. 209

తుమ్మ చెట్ల ముండ్లు తోడనె పుట్టును,
విత్తు లోననుండి వెడలినట్లు,
మూర్ఖునకును బుద్ధి ముందుగా బుట్టునో. వి. 210

“కామి గాని వాడు, కవి గాడు, రవి గాడు?”
కామి గాని, మోక్ష – కామి గాడు;
కామి యైన వాడు, కవియగు, రవి యగు. వి. 211

కుక్క గోవు గాదు, కుందేలు పులి గాదు;
దోమ గజము గాదు, దొడ్డదైన
లోభి దాత గాడు, లోకంబు లోపల. వి. 212

కూడు గుడిచి లెస్స కూర్చున్న వాడైన ★[133]
నాడు దాని గన్న నట్టె తగులు,
నన్న రసము, యొడలికతి మదంబగు సుమీ. వి. 213

దేవ – పూజ సేయ, దివ్య – భోగము గల్గు,
తత్వమెరిగెనేని, దైవ – సముడె,
యేమి లేని నరునకేగతి లేదు ర. వి. 214

ద్వితీయ భాగము సంపూర్ణము.

# BOOK II.

1. A young man who is unable to see the recondite form of God can enjoy no comfort, but studies excessively; why does he study that which would teach him how to die.

2. If a wicked son is born from the womb of the excellent, he will destroy his entire race; as an empty ear growing on a sugarcane destroys all its sweetness.

3. To whom does your body belong which you nourish so carefully? whose is your wealth that you should hide it ? to whom does the soul appertain that it should not leave the body. ★[1].

4. All killing of animals is a sin against Siva: consider all animals as forms of the deity; indeed every living creature if sinless is as a god. †[2]

5. If after marrying her you do not treat her with kindness, she will cross the fence and run off down the street: such is the temper of women. ‡[3]

6. Though he roam to Concan, ★ no dog will turn into a lion; going to Benares ★[4] will make no pig an elephant ; and no pilgrimage will make a saint †[5] of one whose nature is different.

7. If a covetous man ‡[6] dwell near the liberal, he will die rather than endure to see his benevolence ; as the thorn bush perishes if planted near the tree of desire.§[7]

8. If authority be given to a low minded man, he will chase away all the honourable; can a dog that gnaws shoes taste the sweetness of the sugar–cane?

9. In adversity observe well the behaviour of your relations: in the time of fear observe the worth of your soldier; and when you fall into poverty, look well to your wife's steps.★[8]

10. Though her husband be Cupid himself, and her home be

agreeable, how shall the slippery–footed woman change her nature? Though a dog be tamed and reared with milk, will it not still rove from place to place?

11. "If my husband knows it, he will kill me: if the king hears it, it will be terrible." To go astray with a strange man is the greatest†[9] of infamy: it is hell open before her eyes.

12. If through the baseness of your spirit you fail to subdue your wife in the first instance, it is vain to think of afterwards governing her. If you let a tree grow up, will it move for a pinch

13. If you take a bear–skin, and wash it ever so long, will it instead of its native blackness ever become white? If you beat a wooden image will it hence acquire any good quality?

14. If you take a dog's tail and put it into a bambu tube, it will remain straight but for a while; say what you will, a bad man will not lose his crooked disposition!

15. Has the wife opposed her lord's commands? she is no longer his mate bat his fate.†[11] To such a wife, a dwelling in a –wilderness is preferable.

16. A disobedient wife is as the goddess Death to her husband, a springing hooded serpent ; a very demon; a wife at enmity with you is a fit wife for a demon?

17. Upon a wife devoid of consideration †[13] the money of the dowry is wasted: if a soldier will not meet the battle, his subsistence is thrown away; and board is wasted on an unprofitable wench.

18. There are crowds upon crowds of those who reckon the faults of others: yet every one in the world has his failings. Those who look to the faults of others are often ignorant of their own.

19. A thief, if he goes to a holy place, will only pick the pockets of the comers; he has no leisure to draw near and bow to the god. If a dog enters a house will he tend the hearth?

20. He that is a liar is known to the lord of the village: the Lord knows him who speaks the truth: but the vile glutton is known to his wretched wife alone.

21. A turban, a quilted dress, and a fine coat, ★[14] necklaces, rings, and a fair round belly. He that has these virtues is looked to by all

his kin.

22. If you know how to swim, there is no necessity to sound the stream: if you know how to die there is no grief in the world from which suicide will not release you. If you are content with a girdle no poverty will distress you.

23. Why, at viewing the charms of the roguish swimming eye, do we become enamoured of its light? why should we so delight to view all external beauty J

24. When he beholds a woman, he is deprived of power to estimate her justly; and is consumed with love as resin would be in the hottest fire: into what follies are we led by empty desire!

25. If one be possessed of wealth they look upon him as the god of love; but if he falls into poverty, and is unable to rise and help himself, be he Cupid himself they look upon him as a Pariar.

26. The man of wealth is considered fair as Cupid or the regent of the moon; he shines illustrious by his possessions: but if he loses his riches how vile he becomes!

27. How strong a charm cast on the eye of the lover is the form of a matchless beauty: surely the pupil of her eye is the go-between!

28. To the teacher they will not give even a mess of stale food; but on a courtezan they will bestow their whole wealth: ah! is the doctor more degraded than the dancer?

29. What is dearest † [15] of all things? life: but gold is dearer than a thousand lives: and dearer than gold are the words of a maiden.

30. Sweeter than the core of the jack- fruit, than refined'sugar, than the honeycomb, than thick cream, ‡ [16] and than the juice of the sugar cane; sweeter than all these are the words of a beloved damsel. [17]

31. A Woman who is a rover loves none but rovers: how should she be pleased with a delicate lover ? The dung-bettle cares not for the sweetness of sugar

32. Tour connections on your wife's side or your most intimate relations; those of your mother's kin are but so and so; but your connections on your father's side belong to the side of your enemies. ★[18]

33. Will a dog recognize the linga zangam †[19] priest; it will only snap at him, seize, and tear the calf of his leg, And equally little does the prostitute who lives in a booth at a fair care for the saintly palmer.

34. Intimacy with a callet ‡ [20] is like a hole in a bag of grain ; connection with a rouge leads to infamy ; and to associate with bailiffs will be paid for with your head.

35. If you sport with your prince, with weapons, with fire, or with a strange woman ; this will lead to destruction ! ★[21]

36. He desires pleasant food, and he longs for fair women ! behold the evil heart of man ! He †[22] cannot for an instant relinquish these temptations and reflect that they are unprofitable.

37. Gazing on the beauty of his wife, and on his sons, the affections ‡[23] of love increases and his heart runs on them. How difficult is it to curb the sinful mind !

38. Whether it be honey, sugar, or a luscious mango, unless we taste it, sweetness is not perceived ; but at merely seeing the lip of a lovely maid, we feel its sweetness.

39. In what respect is it that buffalo is so inferior to the ox; what is its price lower because it is not red but black? Then let no one be called wise who is devoid of understanding : his intrinsic value alone should be considered.

40. What ten men affirm passes current in the world; is the assertion of a single witness ever valued? the whole town detests the mere interminable talker.

41. If you do the smallest †[27] service to a worthy man, his worth makes it in his eyes a mountain of benefits: but will the unworthy acknowledge even the heaviest obligations ?

42. Desert not the king, even for a thousnnd ‡[28] others: when you have, given a man food, tell it not, however poor you are ; and however fait the wife be, let her not scorn, her husband. $[29]

43. Sons and wives are a mere delusion; pleasure and pain are a deception; a family, and affections we feel, are unreal: thou hast filled this delusive life with empty forms.†[32]

44. The man who cannot keep his word is vile as a pariar: a king

devoid of authority is as a lone widow woman; and a god not acknowledged in the land is no better than a clay image of a tiger.

45. Those who consider themselves decent and reputable, look ‘upon the mad ★[33] Vemana with astonishment; ah, the deity knows his real humility, while he appears only to deride others!

46. He who can neither loose nor close his purse, who will neither feed nor clothe himself; devoid of genius and un–polished by learning; he who thus walks, is like a walking corpse.

47. In time of poverty, the heart itself becomes poor; and senseless as a cubbed tigress ;†[34] how should any good accrue to one so base–minded?

48. If he offer ever so little of his meal, to the Lord, he shall go to the blessed abodes ‡[37] in heaven. Thus no charity is superior to that of bestowing food.

49. A feast given without kindness is a mere waste of flour–cakes; worship devoid of piety is a waste of the sprouts used in sacrifice ; §[38] and gifts devoid of charity are a mere waste of gold.

50. Being ignorant of himself, how shall he instruct others? he reams about idly, no better than a brute, ¶[39] and performs religious ceremonies for the sake of pitiful fees.

51. Imagining that by acquiring some he will attain the happiness that is the reward of merit, ★[40] a man remains entangled in the creed of works. If an elephant fall into a pit, how can a gnat extricate it?

52. Let him study what he will, or listen to the holy texts, the sinner will not relinquish his vile nature. Though you wash a coal in milk, will its blackness be removed?

53. He who, in the first place, swerves not from his own religion; who In the second place reviles the creed of no other man; and who cautiously refrains from forming any evil desire: he shall live in happiness: he is the first of men.’

54. Why utter benedictions on a worthless wretch? why listen to the words of a fool? who can pursue the chase with mad dogs?

55. A man labours to gain wealth for the sake of his wife, his child, his mother and his father. But if he looked to God, these should no

longer exist so as to agitate him.

56. If they see a man wearing beads, earrings, and a vest with a roll of betel, and plumpness of body, be his caste what it may, they invite him to sit by them. †[42]

57. But if unshaven, with soiled garments and a foul body, like a hermit, be his birth what it may, they bid him begone.

58. When a backbiter dies, you should go to the funeral at his house, but merely for decency's sake: it is impossible to grieve in reality: can the sheep lament the death of the wolf?

59. She runs rangling down the street : if you check her ; she screams, she first scolds her husband, and then hides her face in a fury: the shrew is ready to sell her husband in a basket.

60. Covetousness is a sin of the worst nature : through lust have not even hermits been deluded? he who hath viewed and relinquished all this is the pure spirit !

61. He who speaks rough plain truth is reproached by all the world. Truth should not be declared to the vile; but if you meet with a truly great soul, declare the truth to him.

62. Let us fear to sin, and stand in awe of death. Let us forget the ties of earthly affections; but never let us forget kindness that we have received.

63. Civility is indispensable in the world; but hypocrisy is a disgrace to the most sagacious of men: baseness leads to ruin; and malice towards others leads to our own destruction..‡[46]

64. If you catch a monkey and dress it in a new robe, the hill apes will all worship it. Thus are the luckless subject to the senseless.

65. Though you anoint an ass all Over with perfumes, it feels not your fondness, but will turn again and kick you : and equally fruitless is love shewn to a young girl.

66. You should go from a town where you are not at ease; quit a wife whose temper you have found out; and leave a prince who is devoid of liberality.

67. To fall in debts is vile even to the noblest: intimacy with fools is an utter abomination: a lie is disgusting; and to give a pledge is

intolerable. †[48]

68. A blockhead may be taught in a year's time; a silent recluse may be led in the path; but an idiot can never be instructed, no, not by thirty year's teaching..

69. From our offspring originate both pleasure and pain; the son is born equally of the husband and the wife j and the wife derives comfort from the son.

70. Like the course of ships on the Sea; like the course of a bird in the sky; such is the conduct of a woman, that leaves no traces behind it. †[50]

71. Be his wife Venus, and full of fidelity, how shall the fickle husband cease from his habit of rambling; he is like a dog that delights only to roam the Pariar-Street.

72. The washerman torments a cloth to take the stains out; and then folds it properly; what then though he who teaches thee chastise thee.

73. In the time of his wealth the wife looks with kindness on her husband; when he falls into poverty she will not even rise to meet him; she looks then upon her living husband as though dead.

74. Though you pour milk and sugar over bramble berries, and boil them, they will acquire no flavour; how then can good qualities be produced in the crooked heart, by any kindness.

75. If he says, this ground is my own, the field laughs at him. His wealth derides the miser who never bestows a gift! and death ‡[53] laughs at him who is afraid in battle.

76. If your elder brothers by charity become doers of good, do not suppose that the reward of this will accrue, to you; the younger brother might as well feel a wound inflicted on the elder.

77. When we behold a bright eyed †[56] girl, or gaze on gold, every one's mind is seized with wavering thoughts; how then can the power of truth ‡[57] be felt by men?

78. However importunately you pray relief of an illiberal man, will he ever become bountiful? Will plunging them in sacred sea convert bulrushes into darbha-grass ? †[59]

79. What has a criple to do with bracelets? of what advantage are wooden teeth to the harelipped? will an ass be the better for assuming a beard and whiskers ? Mere pretensions are wholly fruitless.

80. You think yourselves brave men, when you obstruct a road with bushes, bind the people who come up, and plunder them: how shall the guilt of robbery be removed from you?

81. A serpent when ready to strike, sidles its crest: he who seeks to destroy you, contracts friendship with you; and the prince who meditates your destruction allows you every freedom.

82. Whatever obedience you use, whatever toil you undergo for them, never, O my brother, trust the assembly of kings; it is always ‡[62] hazardous as intimacy with a serpent would be.

83. He who neglects the highest end of his being, practises guile, and who restrains his inclinations merely for the sake of his belly; such a man lives like a miserable dog.

84. Singularly fanciful is the talisman of Cupid to behold; the spot §[63] in the forehead of the rosy nymph; at the glance of her waist is the heart agitated.

85. If you mix sugar with it, even mouldy chaff has flavour; so wherever there is inclination, the most unpalatable hussy is loved as a divine angel.

86. Love is produced in the heart of every man whomsoever; but if thou bury and trample upon desire whenever it is produced, and restrain it, then, behold, the deity shall be displayed to thee.

87. Those on the one hand who are without sustenance and suffer distress; and those on the other who will give neither meat nor drink, but only revile others; are equally incapable of performing the worship of Siva.

88. He who seeks aright the God who dwells in the heart, and fixes unalterable faith on him, he shall attain utter absorption; he shall be resolved into the universe. †[66]

89. Worship of God, performed according to knowledge, shall never perish fruitless; never let a man leave the hold he first takes ; can a wall be completed if the foundation be neglected?

90. If misfortune befall him, the sinner reviles the deity; if he meets with good, he lauds himself for it: but evil and good are the result of his own acts.

91. Be not ensnared by the fire of hunger, by the flame of desire, or the heat of anger. If thou maintain one changeless disposition, this is freedom. ‡[67]

92. Whatever be the inclination of the heart, to that side do all the senses turn; if the heart be once turned to Thee, the passions will never wander in any other direction.

93. Plain milk, or curds; butter, or rice–milk; neyi ‡[70] or beestings.; however many shapes it may assume, it is still milk: men cannot perceive that the deity is thus also capable of various appearances.

94. Those who no longer delight in reading, in royal mansions, in milch kine, and in the lips of women — these venerable men ¶[71] are the free.

95. Why suffer anxiety, O my heart, for the belly? either here or there the belly will be filled. As to having a belly, the frog that lives iu a rock is thy equal.

96. To say, " Sudraism has left me, I am no Sudra, I am a Bramirt" †[73] is all folly; though brass resemble gold, can it be esteemed its equal?

97. If a light man perform the dignified yagna sacrifice, departing from the prescribed rule, he shall miss the enjoyment of good: a dog will merely push down the cup it attempts to lift

98. The man of calm mind, whose disposition is benign as a cool temperature, he is the perfect Yogi. Such a man shall ?ery soon attain to holy liberty.

99. All men, be they who they will, desire gold and fine women. Not the mightiest of lords can relinquish a fair eyed †[75] maiden

100. Like flies that longing for honey, approach it, enter, are intoxicated, and unable to extricate themselves, so, plunged in a multitude of passions, a sinner perishes without escape.

101. If It prostitute with a well–nourished body and puffed up, suddenly fall on a paramour, rushing on him; he perishes like a dormouse under the wheel of a cart."

102. She who sells herself has no real affection for you; or, should she have any, it will not last. In a path trodden by many, no grass will grow; or, should it spring, it will never thrive.

103. To associate with a slut, is ruin upon ruin; he who has to do with a whore, loses all shame; and joining with an adulteress is the source of utter death.

104. If we know not truly the abode of the . deity, how should we discover it, search as we may ? that object cannot be traced without the requisite divining rod. †[77]

105. What has a stupid fool to do with an old husband ? and what sort of family is that, where nothing is kept for the morrow? ★[78]

106. As the inconstant woman comprehends not the faithful wife's virtuous conduct; so the natural man cannot understand steadfastness in religion, when he sees it.

107. Though the man of base heart have learnt all the sciences in the world, he does not thereby become noble, but is a depraved being. Will rubbing perfumes over an ass, at all alter its nature?

108. To what end is gracefulness of form, or the acquisition of riches, or the knowledge of arts, or extent of landed possessions? Can any gain equal that of having offspring?

109. A lucky woman perceives the hunger and thirst of others; she helps them to food and satisfies them ; but your unlucky senseless wife considers no one's hunger but her own.

110. He who understands all the secrets of his heart, who has cut off his passions, and purified himself; he, who restrains his body, this is the true saint.

111. By Cupid, the green-bowed god, are all men in the world suddenly deluded, who then in this respect is the noble, who is the abject?

112. How should all that is destined to happen, fail of occurring? that which is not doomed to us shall never befall us? The ruling power is independent of ourselves.†[80]

113. He who has quelled his foes the passions; who has put on patience; who recognizes the eternal agent in all that happens: and, without failing in the truth has attained to it: this man shall become

a holy saint.

114. He who willingly summons the passions his servants in the body; who knows they shall all perish in death; who knows this world and the next : †[82] he who thus walks is rarely to be found.

115. Those who first excite hopes in the poor, and at last say "Go, I have nothing for you;" those sinners, the hard misers, shall ultimately feel the effect of the sighs ‡[83]of men, shall lose their hopes and perish.

116. To what end is wealth if unknown to the poor ? of what profit is the prosperity of a relation who shows no liberality ? and of what good is a physician unknown to the sick ?

117. There is no living between earth and sky for the pain of the wounds inflicted by Cupid. †[85] How can a man live who deserts the wife of his home ?

118. No animal is more vile than the serpent, yet the serpent will obey that which is said to it: but in whose power is it to teach mildness to the lustful man ?

119. This soul ★[86] will depart ; it will pass away, and leave the body one day or other unknown to any one : he is a madman who, unconscious of the degradation he shall meet in death, is puffed up with pride.

120. When he quits the body and departs, neither his wife, sons nor connections will one of them follow him; nothing but the soul †[87] will then remain; and the good he has done will be his only possession.

121. The wealth of him who is virtuous, and retains a consciousness of his former births, shall flow continually like a wellspring. To how many soever he gives, he shall still remain wealthy.

122. Those who give their word, and break it, are lost to all shame: he who disregards distress is vile: and cruel is he who, after contracting friendship, grieves his friend.

123. The coming of rain and the departing of the spirit, are not to be foreseen even by the wisest. Could we perceive the future, surely this iron age (Cali yuga) would not proceed as it does.

124. Though he see wealth heaped as high as his head, the man of

pure birth, ★[88] rich in himself, will not touch it; and a chaste, virtuous wife will regard no strange man.--

125. If thou duly guard the benefaction of others, thy ancestors, such as charitable institutions, this shall double the merit of thy own charities: but if thou embezzle the aims of others, thy own charities shall become fruitless.

126. Consider the gift made by thyself, such as endowments for charitable uses, granted in life time, as thy daughter: thy father's bequests, as thy sister; and those of thy elder brother, as thy mother.

127. All the bonds wherewith our former actions, in an earlier transmigration, have bound us, shall be done away by a teacher of the truth; as they say "a year to a potter and a day to a cudgel." ‡[91]

128. Which is the chief caste among all the sects? what is the use of – going on without sense ?§[92] He who has understanding is of the noblest tribe.

129. Can they who have no means of subsistence, feel any desire for women? all our lusts originate in fulness of meat. ★[93]

130. He who gives up every other object, and seeking happiness alone, trusts in Thee with full reliance; by that faith shall (I protest by Thee) gain perfection.

131. Be he stout or tall, or wearing a long beard, devoid of liberality he is no noble: however large a buffalo be, it cannot compare with an elephant,

132. Looking on women, a man desires happiness, but cannot foresee what will thereby befall him; by reason of women they are blinded to their destiny. †[94]

133. He is a fool, who listening to his fractious wife, quits his brothers and separates himself from them. Can a man swim in the Godaveryi by holding on to a dog's tail?

134. Where there are Women, there is sport: the town would be ruined but for women ; men are indeed in the hands ‡[97] of women.

135. Consider not him a Pariar of degraded rank who is so by birth ; he who breaks his word is far viler. He who reproaches the Pariar is (go to) worse than him.

136. The drop that falls into the oyster-shell becomes a pearl, while the drop that falls into the wave turns to water : if the situation be suitable, the fruit shall not fail.

137. Men of pure caste, and of high descent, and those who overflow with learning, are after all esteemed less than the sons of the handmaid of the rich man.

138. If he joins himself to the vile, and associates with him, he will be ruined, whoever he be. It is like drinking milk under a palm-tree. ★[98]

139. By melting and fusing, the huge of fine gold is produced: by embracing and clasping, is love produced in a woman ; and as we grow older and older, cupidity and avarice are produced.

140. However long you serve a prince void of sense, you will gain no living, but mere expectations; if you stroke a dry cow's udder, will it produce milk?

141. If you go with a pail to milk a dry cow, it may kick your teeth out, but you will get no milk. Such is all that you will gain by begging of a miser!

142. The man of no birth is still honoured for his wealth ; and he who has nothing, sinks in caste. Thus is wealth honoured above birth.

143. Rice dressed without neyi ★[99] is, I protest to thee, †[100] mere grass; a dinner without herbs is only fit for dogs; unapalatable meats are at vile as funeral oblations.

144. Paun, areca, and chunam, serve as a medicine against decay of the teeth; and not to use this is very uncleanly.

145. When women and men are heated by fulness of meat, they say that they are tormented by Cupid. But when they hare no food to eat, what becomes of that god's power.★[101]

146. When we ardently behold a fair female, we feel n thrilling fever we are seized with madness; if she smiles and shows her bright teeth, the great devil seizes us.

147. If you suffer a low-minded wretch to creep into your house, you will lament it who ever you be. If a fly enter the stomach, will it not torment you?

148. If a light man gain authority, he will not inquire who is worthy or not, he will overthrow all: what should the shoe-gnawing dog kuow of the sweetness of the sugar cane?

149. We admire all women without discrimination, whoever they be;†[102] we melt as gum would do in the flame of destruction: this strong cupidity plunges us in unspeakable troubles.

150. Though a woman be a widow, or of a degraded tribe, her spark ★ [103] doats upon her, unable to quit her, like a blind dog that pines after flesh.

151. Rice without herbs is ungrateful to the guest; one who is out of debt is thereby the more powerful; and he who is free from death, is the noblest of the wise.

152. The misery of poverty is known to God alone. He who views the poor man and holds him as nought, is no better thup a corpse.

153. A good deed is valued by the good alone; how should the vile sinner perceive its excellence? unless you enter the water (I protest to thee †[105]) its depth cannot be known.

154. At beholding her face, love arises in the heart; at viewing money, we are ensnared; we fall into the snare and all our joints are broken!

155. Be thy creed or thy prayers what they may, unless thou have a little truth thou shalt not attain the path to happiness. He who possesses the truth is the twice – born saint.‡[106]

156. To deceive your neighbour, heap up wealth, and so fill your belly, is infamous. He who is free from all debts, shall rise higher than all others in distinction.

157. The base wretch who forms criminal connections, equally unstable and infamous, and plays fast and loose with others, shall, like a young ass, suddenly be destroyed.

158. The men of the earth trust to themselves, and will listen to no teacher of righteousness:★[107] but the messengers of Pluto †[108] come, and fill them with horror, rushing upon them to destroy them: ah! how shall they escape ?

159. He who sues for charity, is the lowest cf men: he who refuses to ask for it, if independent as a god: and he who bestows nothing, is no

rich man.

160. If by your own misfortune the patron bestows nothing on you, to revile him out of an evil heart is like abusing the mirror because it reflects your own crooked nose.

161. He who kills many men, and slays the poor, and plunders the villages to fill his belly, go where he will, Yama will find and destroy him.

162. If the son be more excellent than the father, why should we consider which is younger and which is the elder; who would esteem Vasudeva higher than his supposed son Crishna ?★[109]

163. Were you to drink milk at a tavern, all would imagine it to be wine: so he who stands where he ought not, will inevitably incur reproach.

164. Unless thou free thy mind from the love of thy own ‡[112] son, or of gold, or of women, and free thyself from such delusion, thou shalt not see God.

165. After felling the trees, and walling in a spot, and building so large a house, a man is puffed up with pride; and forgets the ruin that awaits him.

166. We reflect not on our coming and going, or on dying; these we consider inveitable; we rove at random; like grasshoppers we leap into the flame.

167. We take a skin, and form it into an elegant puppet; We make it play, and then throw it away. But who can see Him who that plays with us as puppets?

168. When the coward beholds the enemy's army he flees to save his life. But if Yama be enraged who can oppose him?

169. When his mother or father dies, the son weeps; when the husband dies, the wife laments. This, however, is selfishness,★[113] not real love.

170. The source of final happiness is inherent in the heart: he is a fool who seeks it elsewhere as at holy places and pilgrimages: he is like the shepherd who searched for the sheep which was in his bosom.

171. There is no torment greater than that of our lusts: unless thou fix thine eye upon it, thou shalt attain no ease: and unless thy heart be fixed, there is no salvation for thee.

172. Numerous are those who are ignorant of tatwam the truth; and few are those who are aware of it : and it is difficult to perceive –who they are that know it.

173. He who has truly vanquished his lusts, shall, by knowing the truth, be converted into truth. Thus shall he shine illustrious as the exalted Yogi.

174. Being for a while entangled in the delusions of women, he longs to be united to them, and is ensnared. He grows aged, and dies, and is destroyed by God. ★[114]

175. A stone in the shoe, a gadfly in the ear, a mote in the eye, a thorn in the foot, and a quarrel in a family–however small in themselves are unspeakably tormenting. †[116]

176. Is it through affection thai courtezans draw near to men? they approach you to plunder your property. If you suffer the goddess of death to enter your house, will she again quit it?

177. Convert thy corporeal dwelling into a candlestick, and the properties of thy nature into a wick; let thy acts be instead of oil; and finally, be illuminated with a certain divine flame.

178. However many modes of worship we reckon up, no adoration devoid of faith, is of avail. Faithful homage is the only trust means of attainment.

179. If a lamp be lighted in a temple, is it wonderful that its brigntnf'S should fill the whole dome? Thus shall the light of wisdom, shining in the heart of a saint, illuminate the whole world.

180. To what end is this toil of pilgrimages to the confluence of rivers, to holy streams, and round the rocks of the mountains? They know not that God dwells in their own body.

181. How should the holy saint, who is become united with the divine abode, again be mingled with men? When a drop of water is converted into a pearl, will it again unite with its former wave?

182. Can an ass comprehend the fragrance of perfumes? does a dog know good from bad? can the light fool understand the holy

separation of him who serves God?

183. He who at the three times of morn, noon, and night, delights to worship God in spiritual adoration, he alone is absolutely holy: devoid of worship can we attain the enjoyment of sacred freedom ?

184. The fallen wretches who walk in a depraved path, who wear the form of Rudra,★[118] and still dishonour him, are like fair women who live in adultery.

185. Those who mortify their bodies, calling themselves saints, are yet unable to cure the impurity of their hearts. If you merely destroy the outside of a white-ant hill, will the serpent that dwells therein perish?

186. Why should you revile a Pariar when you see him? this is merely unmannerly language. Of what cast is He who speaks in the Pariar? ‡[119]

187. The recluseness of a dog ! the meditations of a crane ! the chanting of an ass ! the bathing of a frog! ah, why will ye not try to know your own hearts !†[121]

188. They read the entire (sastras) institutes, they transcribe them; these they can understand; but of death they know nothing ! To what end is study that teaches us not how to die?

189. Why should you collect stones from the hill and build fine temples to walk about in them? Why torment yourselves so, while the god as a living being, constantly dwells within you?

190. Through pride, arising partly from birth, partly from power, and partly from wealth, men follow licentious studies and fall into sin.

191. There is but one Lord of the universe who rules the world; is honour due to the rest of the Bramhas ? †[123] an ape of the woods might as well govern the earth

192. Better is the humble washerman, than the empty student; better is the house dog, than the inanimate household goddess; and better than all demigods, is the Lord of the universe.

193. All this smearing your bodies with holy ashes, these sectarian decorations on your shoulders, and images dangling from your necks; in short, your entire creeds, are of avail in this ‡[126] world alone,

not in the next.

194. If you ask aid of one whom it is fit to solicit, and, on his granting it, if you redouble your importunity, and he say I can give no more ; if then you be still obstinate in solicitation through cupidity, such conduct is utterly vile.

195. A woman who knows the right time for this and that duty is aware of what is proper and what is convenient ; and with joy she recognizes the love of her lord. But how can a courtezan rightly value the virtues of a husband ?

196. He that is hungry forgets every religious tie, all purity of heart disappears in the dark, ★[127] and pregnancy destroys all former plumpness of body.

197. Why is courtezan like a pair of scales ? Because she balances daily in favor of those who will give her a penny more. †[128]

198. He alone can be called beneficent who relieves the poor and miserable ; but is he liberal who merely gives to the ruch ? He is liberal merely for the sake of applause.

199. He wears many ornaments and is puffed up with delight that others gaze at him. Surely he is onable to know himself !

200. If wealth leave us, resolution will not remain ; and if spirit be wanting, wealth is nothing . Possessions and valor united constitute a King.

201. Marriage contracts, given and received with friendship, shall not lead to decrease, but shall flourish, spreading as a lotus plant does over the water, blossoming, budding, and bearing abundant fruit. †[130]

202.Are riches the real wealth of either the wife or the husband? Surely the possession of a son is the first of blessings, and to grow old together is the greatest of all riches.

203. During life he restrains not his lusts ; but when death approaches he turns recluse: unless thou subdue thy heart, how shalt thou attain release.

204. Reading without understanding, or feeling that delight in wisdom which is the most refined of all, he is plunged in ignorance. How should this man know every recondite mystery.

205. That light, like the morning star, that dwells in the inmost heart of every man, is our refuge. What asylum is there superior to this illumi. nation ? ★ [131]

206. By devoutly repeating the sacred name of Rama, Valmiki the savage †[132] became a Bramin. Eminence depends not upon birth but virtue.

207. If after acquiring wealth he use it not with liberality, how shall the sinner preserve it? does not the bee, after storing up its honey, go its way, and leave it to others?

208. Riches flourish, like the charms of women, for a season, but rapidly fade away; as moonlight dies when a cloud passes over the sky.

209. If a woman be as a dwelling prepared for her husband's enjoyment, she is justly called a wife: and if not so, she is but the chief messenger of death.

210. As thorns are produced along with the mimosa tree, springing from the same seed ; so does the evil mind of the stubborn fool grow up along with him.

211. "What poet or what god is there, free from the darts of love ?" this is mere desire, not love of wisdom. Poets and demigods are all mere libertines. †[134]

212. What comparison in the world is there between a dog and a cow; a hare, and a tiger ; or a gnat and an elephant, be it as large as it may; or between a miser and a liberal man?

213. When a man has feasted and sits at his case should he see a woman, he is touched with love ; the vigour given by food fills the body with cupidity.

214. Through the performing of divine worship is divine enjoyment attained. He who knows the truth is verily [135] as a god. But he who has nothing, shall attain to nothing.

END OF BOOK II.

1. ★ In another MS. the third line is equivalent will the first, viz. బొంది యెవరి సొమ్ము పోడుండ నిల్పను. In the first two lines there are two errors in elision.
2. † See note on I, 126.

3. ‡ Verses containing illiiberal notions regarding the female sex are but too frequent in Vema and other Hindu authors. See on this subject Colebrooke's Digest of Hindu Law.

4. ★ Two holy cities.

5. † Vipra, generally translated a Bramin. See on Dwija, Book I., 154.

6. ‡ Lit. The no-giver.

7. § The wishing tree that grows in paradise.

8. ★ The second and third lines I have corrected, both in sense and metre, from the old reading.
చూడు భయము వేళ జూడు బంటు
పేదరికమున గను, పెండ్లామె జాడల, వి.

9. † Lit. The home or abode of shame.

10. ★ In another copy the third line is.
క్రోవి తీయు వెనక కొంకర్లు పోవునా?

11. † A play upon words is intended in the original.

12. ★ Other manuscripts read మగనికి మగరాలు and మగనికి మరుగాలు.

13. † O'za appears to be from yachana.

14. ★ For "pai ki cusambunu," which also means a snake's skin; some read "paicambu sanculu," or bags of money.

15. † Lit. Sweatest.

16. ‡ Lit. Beestings, the first milk given by a cow after bearing a calf.

17. ★ Dus-Sandhi.

18. ★ Dayadi, paternal relations here used for "enemies". We find the same idea in Latin attached to the term patruus. In some copies the first line is thus, neglecting the requisite elision ఆలి వంక వారు యాపద బంధువుల్.

19. † A class of the priests of Siva. Several verses in this author appear like this one, to have a orginated in some casual occurence that the poet happened to witness.

20. ‡ See Shakespeare, Othello, Act iv, scene 2, The word also occurs in chaucer ; and I use it rather than more common modern synonyms.

21. ★ In other copies సరస మాడుటెల్ల చావుకం తేగదా..

22. † Lit. He cannot even in the least say Why these ?

23. ‡ Cala. A word used in many different senses ; which however, may, I think, be all resolved into "Degree, grade, shade, tint." It is particularly applied to degree of light, whereby the moonlight of one night differs from that of the next : applied to the mind it denotes feeling or affection on ; to natural objects, the effect or Affection produced on one body by another. In mystic philosophy, Vemana and other authors seen to use the term for feelings that affect the nerves. It is there used in conjunction with two othet words : "nadem" sound and "belucu" radience; the three terms thus signify ideas received through the ears, the eyes, and the feelings of the body. Thus among the erotic works, the Cala-sastra is a Treatise on Feelings; the humour or disposition of the body being imagined to vary daily.
In Telugu Grammar the term Cala is applied to sixteen classes of words, the last of which is very dubious." The reason for using this title is given

in none of the grammars, but I imagine it is borrowed from the calas or phases (so to call them) of the moon of which fourteen are reckoned in each lunar fortnight, while the fifteenth is considered apart, being either new or full moon. In my opinion the Cala in the grammar are all easily reducible to four or five classes instead of sixteen.

24. In most copies this line stands thus, iluva being, for the sake of rhyme, put for the viluva——
యెరుపు లేక పోయి యిలువ దరిగే
Were w e to write విలువ as the rhyme would be defective, as is explained in Prosody under the title Akhanda yati అఖండయతి.

25. Here అందురా is for అనుదురా.

26. ★ In general written నూరకుండు వానికూ'రెల్ల నోపదో.

27. † Lit. A nail-full

28. ‡ A common intensive phrase.

29. $ The second line might also be interpreted "however poor he be;" the carelessness of style in this writer often leaves passages thus doubtful, and has led to the erroneous idea entertained among the natives that his verses are all riddles, conveying a different meaning from that which appears.

30. ★ This I conjecture must have been What the poet wrote. The verse occurs only in one manuscript, and there the line stands thus.
సంసరణము మాయ, జాల్వ మాయ.
Where జాల్వ would seem contracted for జాళువా gold, a word that does not admit of such a change.

31. ‡ Dus-sandhi.

32. † Maya, "Unreal ; because things which are always changing have no real existence. The doctrine of Plato, who calls God TO" "ON, and describes material things as scarcely really existing." (Stillingfleet on paradise Lost, X, 471.) Thus the Param-A'tma, or Great Spirit, is described as "That which supremely exists." (Compare Exodus, lit, 14).

33. ★ Vemana has, in many passages, called himself a madman, with a view, we may suppose, to securing himself from the vengeance he was likely to incur by his unsparing satires on Hinduism and the Braminical hierarchy. Thus, also, Lucian Rabelais assumed the garb of fools and madmen. While the arguments conveyed in their writings were undermining the polytheistical systems of their times. Erasmus, too, in his book entitled Laus Stultitia, has adopted this method with a like object.

34. † Which is imagined to lose sight and sense, and even to devour its cubs.

35. ★ Dus-sandhi

36. □ ప్రాప్తిలే నియీావి in another MS.

37. ‡ Punya. Blessed or holy. Holy acts are explained to be those which cause actual merit in the performer ; they are thus distinguished from Dharman (already explained), which confers no merit, but to omit which is sinful: While punyam is that which is voluntary or spontaneous, without any immediate hope of reward: being a work of supererogation, or Which is gratuitous and uncalled for. In this sense it is even applied

to evil acts. (compare note on Carmam, v. 51.)

38. § See note on I, 189.

39. ¶ For పశువు one copy has పసస. The sense of the third line is not clear.

40. ⋆ See note on II, 48, on Punyam here opposed to Carmam, Which forms the lowest grade in the scale of merit. See the proceeding verses.

41. ⋆ The Syntax is here imperfect.

42. † Campare verse 21. Sometimes in this author we meet (as in Martial and the Authologia) with the same epigram in different forms ; and it is not always easy to decide which the poet ultimatly preferred.

43. ⋆ In the original తోడెల' ట్టెచావతో గొర్రె యేడ్చునా, a line is every point wrong ; here todelu becomes a dactyl. I have, therefore, corrected it from conjecture.

44. ⋆ This would more correctly be thus ఇచ్చకము వశ్య-కరమగు, but in the original it is ఇచ్చకము లోకవశ్యము.

45. † Al. (కొండ పట్టము గట్టి) "constitute it king of hills."

46. ‡ Maccaram appears to be derived from the Sanscrit matsaram. The prasa in the third line is not accurate

47. ⋆ Lit. "To Hari, Hara, and the rest; "that is, "to Vishnu, Siva, &c."

48. † The word rota, vile, is here translated in four different ways; as the reiteration of the same word is not in English approved as it as in Telugu.

49. ⋆ I have substituted చూలు for చూపు which would seem an error of the transcriber.

50. † Compare proverbs, XXX.19. Another copy reads in the second and third lines.

బట్ట బయలు జాడు బండిలి మి
ఆడదాని బలిమి యాడనె చూడరా

51. ⋆ మడియుంగ. In some copies మాయును, and మాలవానిగచూచు.

52. † Al. ధనము నాది యన్న ధనము నవ్వు.

53. ‡ Cala is Time or Destiny.

54. § In another copy a more apt expression is introduced by sacrificing metre.

తన యన్న కాల్గో' య తన కాలు నొచ్చునా.

55. ⋆ For తెలివి కెల్ల some copies read బొమ్మకైన, or బమ్మకైన (derived from Bramha), while others have తమ్మునికిని. Possibly the allusion to Bramins is what the poet intended; as the Hindu authors constantly represent their gods as subject to every human passion.. In such passages the name Brahma may well be translated as Jupiter.

56. † Lit. Lotus-eyed; allusions to the lotus (padma)' or water-lily, per" petually occur in the Sanscrit and Telugu authors. In their poetical use we may always translate the pundaricam, or white species, as the lily and the red lotus, or ken-damara, as the rose, a flower apparently little known to the poets of India. The utpalam, or blue lotus, may thus be rendered the violet.

57. ‡ Tatwam. See on I, 137.

58. ⋆ Al. అడ్డమైన పనుల నంటగట్టు

దొడ్డిబెట్టినట్టి ద్రోహ మెక్కడబోవు !

59. † Which is used in sacrifice.

60. ★ Al. కామినియుంగంబు.

61. † Al. కాంచనంబు.

62. ‡ Lit. For ten thousand; a common intensive. See on II, 12.

63. § The tilaca, or beauty spot; an ornamental patch worn in the forehead.

64. ★ Al. కక్కెరపు బానిసె which gives a similar sense.

65. ★ Al. గరిమ మేలు కీడు కావటి కుండలో.

66. † On Siva, see I., 133. n. On mucti, see I., 88, n. On Sarvam, I., 171, n.

67. ‡ Mucti. Liberty. See verse 94.

68. ★ Al. చల్ల.

69. † Al. గుణము.

70. ‡ Clarified butter, called in Hindustani ghee.

71. ¶ Ayya, Sir. A father or master. A wife calls her husband Swami, my Lord, but never Ayya.

72. ★ Substituted for తెలివిలేక.

73. † The sons of Bramins are considered to be by birth Sudras: the ceremony of upanayanam or initiation, performed at about six years old, confers the name of Dwija, or Twice Born.
జన్మ నా జాయతే శూద్రః, కర్మణా జాయతే ద్విజః,
వేదా ధ్యాయీచ విప్రః స్యాత్, బ్రహ్మ-జ్ఞానీచ బ్రాహ్మణః.
"By birth he is a Sudra. by religious rites he becomes a Dwija; by reading the (Veda) Scripture, a (Vipra) perfect priest; and, by a knowledge of rahma, a (brahman) divine.

74. ★కల్ for కల్లు. A stone. The wheels of carts are sometimes formed of stone.

75. † Lotus eyed. See on

76. ★ పులు for పుల్లు.

77. † Anjanam. A spell, or more properly a collyrium; a salve which, applied to the eyes, was supposed to give the power of discovering mines or buried treasures. It is alluded to by Milton, Paradise Lost xii., 415.

78. ★ Lit: for breakfast సద్ది being probably contracted for చలిది; cold food prepared the preceding day and eaten in the morning by children before the regular hour at which grown persons eat.

79. ★ Al. తనదు దుష్ట భార్య తనయాకలిని గాని:

80. † A paraphrase of a verse difficult to translate literally, but useful as exemplifying various forms of the verb agu to become.

81. ★ Al. అడగకుండ which gives the same sense. The fourth line is commonly thus పురుషు డుండుపుణ్య భూమివేమ.

82. † Indu. Andu answering to the Sanskrit Iham and Param, literally signifying here and there, but imply the present and a future world.

83. ‡ B. 1., 44.

84. ★ In the original the verse stood thus. with an error in clision పాపిష్ఠ జీవము యట్టి, &c. In several other passages I have made similar comjectural emendations without pointing them out to the reader.

85. † Lit. Him of the sugar cane bow.

86. ★ Jivi is properly the living body. Perhaps the poet wrote bratucu

87. † Lit, breath, usuru.

88. ★ Or, The fortunate man.

89. ★ Borrowed from the Sanskrit verse.
స్వదత్తా పుత్రికా ధాత్రీ, పితృ – దత్తా సహోదరీ.
అన్య – దత్తా స్వయం మాతా, విప్ర – దత్తా – వసుంధర.

90. † Al. నొక వేత a single blow.

91. ‡ Which can easily destroy his year's work. Some copies for nadu read pettu, a blow.

92. § Here, as in many other prosaic passages, fidelity of translation requires the use of very unpoetical (gramya) language.

93. ★ See 1., 12

94. † Or, To salvation : gati being equivalent to mocsham.

95. ★ In another M S. బిందు లోన పడ్డ బిడ్డడు పుట్టదా.

96. † Al. కొరకు for చేత.

97. ‡ Al. చెలాటం.

98. ★ Where, however innocently, it would be suspected he was drinking wine. Some copies read యాగకడుపు చొచ్చి యిట్టట్టు సేయదా.

99. ★ See on verse 93, Book II.

100. † Ni ana, a form of adjuration, as in Romeo and Juliet. "Swear by thy gracious self." This phrase is supposed to come from అనుట because the swearer laid his hand on the object sworn by. In the tale of Saranga-Dhara, we meet with the word in this couplet:
ద్వి. వామాక్షి యీ దుష్ట వర్తను గావ
నా మీద యాన, నీ నయనంబులా' న.
"Cease, O lady, from these evil thoughts, by thyself, by thine eyes I adjure thee!"

101. ★ See.II., 129.

102. † Lit. Whatever (qualescunque) women we see, we cannot esteem them such or such.

103. ★ Vitudu or vitaca a beau, rake or gallant; a paramour or lover; an "amoris or amoroso," words by which the Latin term procus is explained in Ainsworth.

104. ★ Al. భగము.

105. † See on verse 143.

106. ‡ Dwija. See on verse 96.

107. ★ Dharmam.

108. † Yama.

109. ★ Here called by vriddhi, Vasudeva. Some copie's read.
వసుధ కృష్ణునివలె వసుదేవు నెంచురా.

110. ★ Chema is a mere expletive, or anucarana, and may be translated by "and the like" or etcetera.

111. † The forms of the verb here used are unpoetical, and belong to the colloquial style. We may, therefore, substitute వచ్చునదిపోవున దియును వచ్చునదియు or else వచ్చుటయునుపోవుటయును, వచ్చుటయును or else వచ్చునది,

పోవునదియును చచ్చునదియు.

112. ‡ This expression, canna, prefixed to the words father , mother, son, or daughter, implies relation by blood, not by mere adoption.

113. ★ Carya vasham, lit: Subjection to acts; participation in (good) treatment.

114. ★ The variations in the manuscripts are so numerous in this verse, that it is difficult to determine What the author intended.

115. ★ Tadbhava, for గృహం and on గుణం. see lexicon.

116. † This is one of the few verses in which Vemana appears to have intended a double sense. The import is mystical, though the words are plain.

117. † Al. వొడలబన్ను కొన్న నొగుల వేషంబు

118. ★ A name of Siva, whose titles in most of these verses are equivalent to the name of the Supreme Being

119. ‡ See notes on Book I., verses 171 and 183.

120. ★ Al. యాత్మ నెరుగుటకును యడియాసజేయరో.

121. † Here the satirist reviles four of the ordained religious observances.

122. ★ గురము, an unauthorised corruption of గృహం; Which is, I believe, used by Vemana alone.

123. † The term "Bramhas" would seem to be improperly used here for "gods". I have heard of but one temple to Bramha, and that was recently built by Vencatadri Naydu, at Chebol near Guntoor.

124. ★ ఈ – లేను, for ఇవ్వ – లెను.

125. † Al. సంతపాకలంజచనుమాన మెర్గునా.

126. ‡ See note on II., 114. Thus is a satire on the lingam worshippers, a sect who are devoted to Siva.

127. ★ Or ; all crimes seem excusable by night.

128. † This verse appears in manuscripts, but so greatly corrupted by ignorant transcribers, that the meaning was discovered only after comparing them all.

129. ★ A fourth line appears in some copies.
తగులుకొనుచునుండుధరణి వేమ.

130. † I find a series of twelve verses regarding marriage in two copies of Vemana, but have retained this verse alone, the rest appearing spurious.

131. ★ These expressions have reference to the mystic system.

132. † Boya or Nishada, nearly the same as the Erikela tribe. This is related of himself by the poet in the Ramayana. పఠన,.aliter సూక్తి.

133. ★ Al. మనుజుండు, and జనుడుతా

134. † Here, as in some other verses, I have given rather a paraphrase than a close translation, Which would not convey the idea intended. The word Ravi appears to be a mere echo to Cavi. The first line probably is a quotation.

135. This intensive is implied by the syllable e added to samudu. see Matth, xiii., 12.

# తృతీయ భాగము

కలియుగముననున్న కాపు కులానకు
వేమన దన కీర్తి విక్రయించె ;
నున్న ధర్మమె ల్లను ర్విలో నరులకు,
కోరుcబెట్టె, పరముcగోరి, వేమ. 1

చెవినిని లు గట్టి చెప్పెను వేమన,
బట్టబయలనుండు బ్రహ్మమ నుచు
బుద్ధి గలిగి యందుcబొంది సుఖించుడీ. ★[1] వి. 2

పొంకముగను మనసు పోనీక సర్వేశు
వంక – నిల్పు వాడు, వంశ వరుడు,
వంక నిల్పకు న్న వచ్చునా పదవులు? వి. 3

ఉండి యుండి జ్ఞాని యుగములు చని పోవ
ప్రాణ హాని లేదు ప్రళయముననుు
ప్రాణ – హాని యైన పరమాత్మ గలసునో? వి. 4

గురువు తాన యినను, హరుని దా జూపును,
బ్రహ్మ – లోకమ తడు పార జూపు,
శిష్యున రసి పట్టి చీకటి బాపురా? వి. 5

ధనమే మూలము జగతికి,
ధనమే మూలంబు సకల ధర్మంబులకున్;
గొనమే★ [6] మూలము సిరులకు,
మనమే మూలంబు ముక్తి – మహిమకు వేమా. 6

కడగి గాలి లేని గగనంబు భంగిని,
బలు తరగలు లేని జలధి మాడ్కి,
నిర్వికారముననుు నిశ్చలత్వమున తా
నుండెనేని, ముక్తి యొనరు వేమ. 7

నీళ్లు పోసి కడిగి, నిత్యంబు శోధించి,
కూడు బెట్టి, మీద కోక గట్టి
యేమి పాట్లు బడుదురీ దేహమునకి ల? వి. 8

గద్దె. గణము, నిద్ర – కలలు, కోరి కెలును,
ముదమొ సంగు శకునములును జెలగు,
ప్రశ్నలు పది వేలు, పరికించి చూడంగ
నవును కాకపోవున (వని) వేమ. 9

లేడు లేడ నినను లేడు లేనే లేడు,
కాడు కాడ టన్న, కానె కాడు;
తోడు తోడ నినను, తోడనే తోడౌ ను. వి. 10

శివుని మీద మనసు స్థిరముగానుంచిన,
నౌ ను మోక్షమ రయనౌ నథౌ ను,
శివుని మీద మనసు చీమంత తప్పిన,
కాదు, కాదు, ముక్తి కాదు, వేమ. 11

తల్లికె దురు కొనుట, తండ్రి కెదురు కొంటి,⋆ [10]
యన్న కెదురు కొనుట, యరయ మూడు,
పాతక ములనెరిగి వర్తింపగా వలె. వి. 12

లోభ, మోహములను, ప్రాభవములు దప్పు,
తలచిన పను లెల్ల దప్పి చనును;
తామొ కటి దలచిన, దైవమొ క్కటి దల్చు. వి. 13

వరలు రత్న – సమితి, వలె గూర్చు ధాన్యంబు.
జక్కదంచి, వండి మిక్కుటముగ,
సుష్ఠు భోజనములు జూర గాని డు వాడు
చెప్ప నేల? వాడె శివుడు వేమ. 14

ఒకటి క్రిందనొక్కటొ నర లబ్ధము బెట్టి,
వలనుగ గుణియింప వరుస బెరుగు,
నట్టి రీతినుం'డునౌ దార్య – ఫలములు. వి. 15

అన్నమ రుగనతనికన్నంబు బెట్టిన,
పార వేసు, దాని ఫలిత మేమి?
ధనికునకు నొసంగు దానములటువలె. వి. 16

ఇరుగు పొరుగు వారికెనయు సంపద జూచి,
తమకు లేద టన్న, ధర్మమేమి?⋆ [11]
ధర్మమన్న తొల్లి దన్నుక చచ్చిరి,
కర్మఫలము నేడు గలిగె వేమ. 17

ఆకలన్న వారికన్నంబు బెట్టితె,
హరునకర్పితముగనారగించు,
ధన – విహీనునకిడు దానముల టువలె. వి. 18

కలిగి పెట్ట లేని కర్మ – జీవులకెల్ల,
తిరిపెమును దొరకదు దీనులార!
తెలియ జూచు కొనుడు దృష్టాంతమి ది మాకు. వి. 19

తిరిపెగాడ యినను తిరిపెమె త్తినయట్టి
తిరిపెమందు తాను తిరిపెమి డిన,
తిరిపెము తిరిపెమున దిగబడిపోవురా. వి. 20

తాము బలిమి బెట్ట తమకు తామే కల్గు,
నడుగనిడిన తాముం డుగ గలుగు,
నిందునీని వానికెందును గల్గదు. వి. 21

తాము గడన సేయు ధనము తమది యని,
నమ్మి యుంద్రు వెర్రి నరులు, భువిని,
తాముసొ కరికి చ్చు, ధనమింతియే కాక,
కడమది తమకేల గలుగు వేమ. 22

తాము దినకన టుల ధర్మము సేయక,
కొడుకులక ని ధనము గూడ బెట్టి,
తెలియ జెప్ప లేక తీరిపోయిన వెన్క,
సొమ్ము పరులనంటు, జూడు వేమ. 23

దాచిన ధనమునకు, తానును కొడుకును
వాంఛ బడుటె కాని, వట్టి భ్రమలు;
భాగ్య – హీనునకును, ఫలము లభించునా? వి. 24

భాగ్యహీనునకును, పరుసవేది దొరుక
న దియు నిల్వద పుడు వదలు గాక;
వానతోడ వచ్చు వడగండ్లు నిల్చునా? వి. 25

ధన – విహీనుడైన తండ్రి గర్భంబున,
భాగ్య – పురుషుడొకడు (పరగ) బుట్టి,
బహుళ ధనము గలిగి భద్ర – మార్గంబున,
పరులకు పకరించి, ప్రబలు వేమ. 26

ఇహమునందు బాధలెన్నెన బడ వచ్చు
యముని బాధ – లేకనేమర వలెను,
పరుల – బాధ లేక బ్రతుకుడీ, నరులార. వి. 27

★వల్ల వైపు లేక, వాగ్దత్తమ టుచేసి,
యదిగొ యిదిగొ యనుచునా న బెట్టి
గడువు బెట్టి రేపు గడియగా నిమ్మని
గడియ లోన బడియె, గదర వేమ. 28

పరులకు పకరింప, పాప – క్షయంబగు
పరులకు పకరింప, పట్టు కొమ్మ,
పరులకు పకరింప పరలోక – సాధన;
పరులకు పకరింప, బలిమి వేమ. 29

అర్థవంతు – సొమ్మునా సింతుర, ర్థుల;
య్యర్థికీని సొమ్ము వ్యర్థమౌ ను
వ్యర్థమైన సొమ్ము వ్యర్థుల జేరురా. వి. 30

ధర్మ – కంటకుండు ధనముచే గర్వించి,

సకల సంపదలను చాల బొరలి,
కడకు, తాను మేలు గానక, చెడి పోవు. వి. 31

ఇంతి తనదు పేరునెల్ల కాలంబును,
ప్రజలు దలచునట్లు ప్రతిభ గాంచె,
నింతకి పతి – భక్తి యెంతన వచ్చును? వి. 32

ధర్మమునకు కీడు దలచిన వాడు, తా
దుష్ట – మార్గుడగును, దోవ చెడును;
గురువు పత్ని గవయ గోరెడు – వాడు, తా
మొదలు, సెడును, జూడ మొనసి వేమ. 33

అలయ చేసి మలచి యడిగెండ్లు మలిగెండ్లు,★
తిరిపెమి డెడు, కటిక దేబెలెల్ల,
నెలమి మన్ను దినెడునెర్రలౌ దురు సుమీ. వి. 34

మత్సరంబు, మదము, మమకారమనియెడి
వ్యసనములను దగిలి నుసల బోక,
పరులకు పకరించి, పరము నమ్మికనుండి,
యొనరుచుండు, రాజ – యోగి. వేమ. 35

దాన – ధర్మములును, దయయు, సత్యము నీతి,
వినయ, ధైర్య, ధ్యుర, వితరణములు
రాజు – పాలిటికివి రాజ – యోగంబులు. వి. 36

క్రొవ్వు బట్టు, పొరలు క్రూర కర్ముల పొరల్,
నవ్వు జేసినట్టి రవ్వ పొరల
వెవ్వరైననేమి, యినజు వాకిటగాని,
యవ్వలికిని బోవునటర, వేమ! 37

రోగినరసినట్టి లోకోప – కారులు
భోగ – భాగ్యములను, బొంది, తుదను,
పూర్వ – వాసన దెగి, పురహరు తావున,
మ్రోగుచుందుర ట్టె, మొనసి. వేమా. 38

జ్ఞానమెన్న గురువు; జ్ఞాన హీనము బుద్ధి;
రెంటి సందు రిమ్మ రేచు నపుడు;
రిమ్మ దెలిసెనేని రెండొక రూపురా. ★[18] వి. 39

పుట్టినదియు మొదలు, పురుషుడే కాలంబు,
పాపమె, రిగి, శుద్ధ పశువుగాక,
ముదిసి యోగి కరణి, ముద మొప్పగావలె. వి. 40

సకలాకారుడనంతుఁడు
సకలాత్మల యందు సర్వ – సాక్షియుదానై,
సకలమున నిర్వికారుం

డకలంక – స్థితిని, బ్రహ్మమన బడు, వేమా. 41

నేనెవ్వడనని తలచడు,
మానసమున పుడమి లోని మనుజుండకటా!
కానఁడు తను సకలంబును,
మానుగ గనుగొనుట యెట్లు, మహిలో. వేమా? 42

జనుడు తెలివినొంద, చంచలింపదు మది,
దైవమును దెలిసిన తగులు బుద్ధి,
(తివురు) భాను – జూచి తిమిరంబు నిలుచునా? వి. 43

పగలు రేయి మరచి, భావంబును మరచి,
తాను సేన, నయెడి తలపు మరచి,
యుండు వానినెంచును త్తమ యోగి, రా. వి. 44

మంట, లోహమందు, మాకుల, శిలలందు,
పటము, గోడలందు, ప్రతిమలందు,
తన్ను దెలుసుకొరకు తగలదా పరమాత్మ? వి. 45

మనసు లోని వాని, మానుగా దెలిసిన,
నుర్వి – జనులు వాని యోగి యంద్రు;
నీవు నిన్నెరుంగ, నీవె, పో, శివుడవు. వి. 46

మాట లోని వాని, మహిమ తా దెలియక,
మాట దెలియ లేక, మమత జిక్కె,
మాట దెలిసినేని, మరి యాత్మ యోగి రా. వి. 47

వ్రేయ వ్రేయ – గాను, విత్తనమ నిపించు,
వ్రేయ వ్రేయ, ప్రబల వృక్షమ గును,
తెలియ తెలియ, వాడు దేవుడ నందగు. వి. 48.

గడనగల పురుషు గనుగొని,
యడుగులకును మడుగులి డుదుర తివెలు ధరలో,
గడన విడు, పురుషు గనుగొని,
నడ పీనుగ వచ్చెనంద్రు, నాతులు వేమా. 49

వంటు దప్పున పుడు వంటకము విషంబు,
కంట జూడగానె, కంటగించు,
కంటకమున దిన్న, కడి గండమై వచ్చు. వి. 50

వంటి వచ్చున పుడు, వంటకమ మృతంబు,
కంటికింపుగాను, కానుపించు,
నొ డల తినిన తిండి, వడి మించగను దోరు. వి. 51

కలిగి ధర్మమివ్వ గానని వారును,
గలిగి తినకచాల, గ్రాగు వారు,

కలిమినె చట జూడ, గానక చెడుదురు. వి. 52

అల్లువాని మృతికినాత్మ జింతించును?
తనయు మృతికి, దానె దల్లడిల్లు;
పుణ్య పురుషు మృతికి, భూమిలో జనులకీ,
యుగము గ్రుంగిన ట్టులుం,'డు వేమ. 53

సకల విద్య నేర్చి వచ్చి, బ్రతుకు విద్య,
యొ కటి నేరమ నుచును ర్వి జనులు,
కటకట బడుదురు, కడ హోని దెలియరు. వి. 54

దూర – దృష్టి గనరు, దుడ్డిన★[23] దనుకను,
పారు పట్టె రుగరు, పడిన దనుక;
దండ – నాధ్యుల,రయు, ధర్మ – సాధ్యులు గారు,
భూమి జనులు; వెర్రి బుద్ధి, వేమ. 55

ముష్టి, వేప చెట్టు, మొదలుగా ప్రజలకు,
పరగ మూలికలకు పనికి వచ్చు,
నిర్దయాత్మకుండు నీచుడెందునకును,
పనికి రాడు గదర పరగ వేమ. 56

ప్రభువు కోతియైన, ప్రగడలు పందులు!
సైనికుండు పక్కి, సేన పసులు;
ఏన్గుల శ్వచయములె లుకలు, పిల్లులు. వి. 57

తిట్టెనేని, మొట్టు; మొట్టితే, కొట్టును;
కొట్టెనేని, యముడు కొద్ది పరుచు;
కోపమెంచ, చెడ్డ పాపము, నర – హత్య. వి. 58

కోపమునను ఘనత, కొంచమై పోవును,
కోపమునను మిగుల గోడు జెందు,
కోపమ డచెనేని, కోరికెలీ డేరు. వి. 59

కోపమునను, నరక – కూపము జెందును;
కోపమునను గుణము కొంచెమ గును;
కోపమునను బ్రతుకు కొంచెమై పోవును. వి. 60

రాజు మాట వలెను రసికుడాడ–గ వలె;
నెంత పనికిను బికి, యెగర రాదు;
కదిసి యెగిరెనేని, గ్రహ – సమానము గాదె,
దొడ్డు, కొంచమే, ల దొరుకు, వేమ? వి. 61

సాధు – సజ్జనులను సంతరించిన వాడు,
ప్రజల సంతసంబు పరచు వాడు,
కదసి, శాత్రవులను కరుణ జూచిన వాడు,
పాదుకొన్న ముక్తి – పరుడు వేమ. 62

(పరగ) లేమి చేత, బంధువుల్ పగవారు;
పరగ లేమి చేత, పరము దప్పు;
పరగ లేమి చేత, పరపతి దప్పురా. వి. 63

నేర్చి నడతునన్న, నేరమి (తా) వచ్చు;
నోర్చి నడతునన్న, నోర్పు రాదు;
కూర్చి నడతునన్న కూడంగని య్యదు. వి. 64

ధనము లేమి యనెడు దావానలంబును,
తన్ను జెరుచును, దరి దాపు జెరుచు,
ధనము లేమి చూడ, దలచనే పాపంబు. వి. 65

కాపు బలిమి యున్న, కరణానక ది బల్మి;
కరణము బలిమెల్ల, కాపు బలిమి;
కాపు సంతసంబు కరణము సంతోష–
మ రసి చూడ, లోకమందు, వేమ. 66

కనక గ్రామమునకు కారణ – కర్తలి
ట్లుండ నగుచును భయులుండిరేని,
గండ – పక్షి – యుగళముండిన రీతిని,
యుద్ది గూడి, బ్రతుకుచుంద్రు, వేమ. 67

చేకొనుచును తమకు చెయి సాగినంతలో,
చెడిన ప్రజల రక్ష సేయ లేని,
తనదు సాగుటేమి తన, తనువది యేమి? వి. 68

దోపుని చ్చు వాడు, తోడనే నెర దాత,
దోచుకొన్న – వాడు, ద్రోహి యయ్యె;
ప్రాపుఁ జూపు వాడు, పరమ – పుణ్యుండయ్యె,
ప్రాపుఁ జెరుచు ★[27]వాడు, పశువు వేమ. 69

కాలము తనకి క చాలా
కాలము గలదంచునున్న, కాలమునందున్,
కూళుడు, తను దా దెలియక,
కూలెను తొలి – బామునందు; గొబ్బున, వేమా. 70

కూట – వాసి యగుచు, గుణముల బచరించి,
నీట నీడ వలెను, నిలిచి యుండు,
నుదక – ఘటము బగులను పరి జూచిన గాని,
సూర్యుడొకడు గాడు, చూడు, వేమ. 71

ప్రాకు జేసిన వర్తనల్ వదట★[28] గలిపి,
కొత్త వర్తన జేతురు, కోడెకాండ్రు;
కన్న □[29]తల్లిని విడనా డి కష్ట పెట్టి,
యన్య కాంతల పోషించు నట్లు, వేమ. 72

వావి, వర్తనలును, వరుసను మర్యాద,
దప్పి, నడిచెనేని తగులు కీడు;
వదలద పుడు దాకునది తప్పితే, తుది
ముసలి ముప్పునై న మునుగు, వేమ. 73

ఇంగలంబు తోడని లన ల్పు తోడను,
పరుని యాలితోడ, పతితు తోడ,
సరసమా డుటె ల్ల, చావుకు మూలంబు. వి. 74

మనసు నిల్పినట్టి మర్మజ్ఞుల గు వారు,
గరిమ మోక్ష పదము గన్న వారు;
చెట్టు బెట్టు, ఫలము చేకొనడా తాను? వి. 75

తను దా దెలుసుట, తత్వము,
తనక న్యులు బోధసేయ, ధరలో గలరే?
తను దా దెలియకనుండిన,
తనకె వరున్ దెలుప లేరు, తథ్యము, వేమా. 76

మంచి వారు లేరు, మహి మీద వెదకిన,
కష్టులెందరైన గలరు భువిని
పసిడి లేదు గాని, పదడెంత లేదయా! 77

మాటలాడ నేర్చి, మనసు గరుగ జేసి,
పరగ ప్రియము పుట్ట, పలుకకున్న,
నొకరి చేతి సొమ్ములూ రక వచ్చునా? వి. 78

అండములను బుట్టున(లర) ప్రాణులు కొన్ని,
బుద్బుదముల బుట్టు, పురుగులెల్ల,
స్వేదమునను బుట్టు, జీవులు కొన్ని రా. వి. 79

అన్నమ ధికమైనన దియు దా జంపునా,
యన్నమంటకు న్న, నాత్మనొ చ్చు,
చంపనొంప బువ్వ చాలదా? వెయ్యే ల?★[31] వి. 80

ఆశలు డుగ గాని, పాశ – ముక్తుడు గాడు;
ముక్తుడై న గాని, మునియు గాడు;
మునియునై తె గాని, మోహంబులు డుగవు. వి. 81

చంప దలచు రాజు చనువ గ్గలంబిచ్చు;
చెరపనున్న పగర చెలిమి సేయు;
కరువనున్న పాము నెరి దాచుకొని యుండు. వి. 82

చెరుకు లోననైన చెడ్డ గుణంబున్న
తీసి వేయకున్న తినగ బొసగ –
దంతిపురము ద్రోహి యాతడెట్లుండు, రా. వి. 83

తనకు లేని వాడు దైవము దూరును,
తనకు గలిగెనేని, దైవమే ల?
తనకు దైవమునకు, తగులాటమే★[34] శాంతి. వి. 84

తనదు మనసు చేత దర్కించి జ్యోతిష -
మెంత జేసెన నున దెంచి చూడ,
తన యదృష్టమెల్ల దైవమునకు దెల్సు. వి. 85

తన్ను దెలియు వారు దైవజ్ఞు లెంతయు,
నిన్ను దెలియరేని నిలువరైరి;
మాయ దెలియకు న్న□[35] మంటి పాలైర యూ! వి. 86

దైవ - మతుల నరులు తమవంటి వారని,
యరసి గూడ - తత్వమ రయ లేరు,
ఇట్లు మాయ పడిననెట్లు మర్మము దెల్సు? వి. 87

నీవు గలుగు చోటు, నెళవు దెలియు వాడు,
వసుధ యందు త్రోవ వదలడెందు,
కాలు గదలనీక, గ్రక్కున జేరునో. వి. 88

నీవు నిలిచియుండ, నిఖిలంబు నిలువదు,
నిలిచియుండునెండ - నీరు వలెను;
నీవు నిశ్చయంబు, నిఖిలంబు మాయయు. వి. 89

మొదటనతడు జ్ఞాన - ముద్రాంకితుడు గాక
నా విధమును దెలియనజ్ఞుడగుచు;
నడుమ జ్ఞానమొ దవ నగుబాటు గాదయా? వి. 90

పికము వనము లోన విలసిల్ల బలికిన -
భంగి, ప్రాజ్ఞ - జనుల పలుకు గులుకు;
కాకి కూత బోలు, కర్మ - బంధుల కూత. వి. 91

చిక్కి యున్న వేళ సింహంబునైనను,
బక్కకుక్క సేరి , బాధ సేయు;
బలిమి లేని వేళ, పంతంబు సెల్లదు; వి. 92

జ్ఞానులమని యెంచి చపలా త్ముల గు వారు,
తెలివి లేక, తమ్ము దెలియ లేరు,
కష్ట గహనమందు కాద్పడి యున్నారు. వి. 93

పాప పుణ్యములను పసి - గాపె రుంగునా?
ధరను పరమ యోగి యెరుగు గాక;
లోని పొందికె గని లోహముల్ గూర్పరో? వి. 94

పెద్దల వచనములు ప్రేమతో జూచి, తా
నటుల నడవ బోవన నువు పడదు;

పులిని జూచి నక్క పూత బూసిన యట్లు. వి. 95

బుద్ధి – యుతునకే ల పొసగని సఖ్యంబు?
కార్య వాదికే ల కడు చలంబు?★[37]
కుత్సితునకునే ల గురు – దేవతా – భక్తి? వి/ 96

వినుకరి కనుకరి గోరును,
కనుకరి యాకాంత గూడి, గవయగ గోరున్,
కనుగొన ప్రేమన్ బొరలును
ఘనతర మోహంబు చేటు, గదరా, వేమా.□[38] 97

ఎల్లి, రేపు, నేడ,దే లాగు నైనను,
మనసు నిలుపు వాడు మంచి వాడు,
శివుడు భర్త కర్త; చింతింపనే లరా? వి. 98

మరువ వలె పాప – సంగతి
మరువంగా వలెను దురము మరి విశ్వములో,
మరువ వలె పరుల నేరమి,
మరువంగా వలదు మేలు; మహిలో వేమా. 99

ఏమి గొంచు వచ్చెనేమి దా గొని పోవు?
పుట్టు వేళ నరుడు గిట్టు వేళ?
ధనములె చటికే గు దానే గునె చటకి? వి. 100

కడుపు లోని రోత కడు నోటి యెంగిలి
కడుగ వశమె బ్రహ్మ కొడుకుకైన?
సత్యమున్న కొంత జగతిపై సిద్ధించు. వి. 101

ఆశ గోసి వేసి, యనలంబు సల్లార్చి,
గోచి బిగియ గట్టి, కోపమ డచి;
యాస విడిచినేని, యతడు దా యోగిరా. వి. 102

గుణ – విహీన జనుని, గుణమెంచగానేల?
బుద్ధి లేని వాని పూజ యేమి?
మనసు లేని వాని మంత్రంబులే మయా? వి. 103

కూడు విడిచియు శత – కోటి పడగలెత్తి,
మాటి మాటిక దియు మంట గలిపి,
కాటికే, గు వేళ, కూటికి మోసమై,
దాటి పోదురు జము★[40] దరికి వేమ. 104

గీము□[41] విడిచిపెట్టి, గిక్కురుమ నకుండ,
జీవు విడుచు వేళ శివుని దలచు,
మనసు గొల్పకయును మాయచే బొరలెడు,
పాప – జనులకె చటి పరము వేమ? 105

తనకు జేయు మేలు తా దెలియగ నేర్చు,
నె లమి తోడ కుక్కయెరుక భువిని;
తనకు జేయు మేలు, తా దెలియగ లేడు,
మనుజుడెంత ఖలుడు! మహిని వేమ! 106

హీన నరుల తోడనింతుల తోడను,
పడుచు వాండ్ర తోడ, ప్రభువు తోడ,
ప్రాజ్ఞ జనుల తోడ, బ్రహ్మఘ్న – జనులతో,
వైపు దెలిసి పలుక వలయు వేమ. 107

అధిక జనుల తోడ నాప్తుల తోడను,
పరువు గురుతె రింగి పలుకకు న్న,
వ చ్చు చెడ్డతనము, హెచ్చుగా గాంభీర్య –
హాని జెందు తనకున పుడు, వేమ.

అరుదుగాన డిగిన యతడ ర్థి గాబోడు,
తరచుగానొ సగక, దాత గాడు,
దాతక ర్థికింత తారతమ్యము గల్గు. వి. 109

తల్లి దండ్రులందు దారిద్ర్యయుతులందు,
నమ్మిన నిరుపేద నరుల యందు,
ప్రభువులందు జూడ, భయ భక్తుల మరిన,
ని హము పరము గల్గునె సగ వేమ. 110

"ముట్టు ముట్ట"నుచును "ముట్టరాదం"దురు,
ముట్టుకు దరి యేమి? మూల మేమి?
నవ – బిలముల మురికి, నరులకందరకును,
పుట్టగానె పుట్టు ముట్టు వేమ. 111

పరగ తానొ సగక పరులు చెప్పిన దై న,
ని వ్వజాలక విధినె సగు వాడు,
పొట్టు దినెడి లండి బువ్వలు బెట్టునా. వి. 112

అండ దప్పిన నరుడ తి ధార్మికుని యిల్లు,
జేర వలయు, బ్రతుక జేయున తడు,
ఆవిభీషణునకునతి గారవంబున,
భూతలమున రాము రీతి, వేమ. 113

సకల విద్యజూచి, సంతోష పడవచ్చు,
చెయ్యి సాచి, కాసుని య్యలేడు;
చెలగి యొరులకై తె చెప్ప వచ్చును గాని,
తాను జేయ లేడు, ధరను, వేమ. 114

ధర్మ – సత్యములను, దప్పక చేయుని,
కర్మ – జీవి మేలు గాన లేడు,
నిర్మల – హృదయుండు నీ★[45] రూపముననుండు. వి. 115

ధనము లేమి కులము తక్కువ పడివచ్చు,
ధనము లేమి కీర్తి దలగి పోవు;
ధనము లేమి శుచిని దగ బుట్టని య్యదు,
ధనము లేమి ఘనత దప్పు, వేమ. 116

ధనము – లేమి, సుతులు తప్పుల బెడుదురు,
ధనము లేమి పత్ని దాకనాడు;
ధనము లేమె వరికి తాళికై యుండదు. వి. 117

చచ్చు వారలె వరు? చావని వా రేరి?
చచ్చి బ్రతికి యుండు, జనము లె వరు;
విచ్చలవిడిగా □[46] ను, వివరించి చూడ రా. వి. 118

బ్రతుకు వార లె వరు, బ్రతుకకుందురె వరు,
బ్రతికి బ్రతుకు లేని, ప్రాణు లెవరు?
క్షితిని శోధ జేసి, స్థిరముగ జూడరా. వి. 119

పెట్టు వార లెవరు? పెట్టకుందు రె వరు?
పెట్టి పెట్టనట్టి దిట్ట లె వరు?
పట్టు దప్పకుండ, భావించి చూడరా. వి. 120

పుట్టు వారలె వరు? పుట్టకుందురె వరు?
పుట్టి పుట్టనట్టి, పురుషులె వరు?
పుట్టి పుట్టని యటు, బోధించి చూడరా. వి. 121

కట్టు వారలె వరు? కట్టని వారేరి?
కట్టి కట్టు లేని కర్ములె వరు?
గట్టిపరచి, లెస్స కనుకల్గి చూడరా. వి. 122

ఇట్టి పద్య – పంచకై ష్యము దెలిసిన,
పెట్టి, పుట్టి, కట్టి, పృథివి బ్రతికి,
చచ్చి, శుద్ధుడగుచు, సర్వజ్ఞుడై, నిల్చు
నె ల్ల మహిమ నీకు జెల్లు వేమ. 123

ముక్కు కోపములును, మోహ – లోభంబులు,
★[48]న క్కజంపు క్రూరమ ధికమయ్యె;
కక్కసంబు సేత కాలుని చేతను,
మొక్క బోదురు తుది, మొనసి వేమ. 124

చిత్తము గల యోగి శివుని వలెనె యుండు,
మిథ్య – యోగి యుండు మిడత వలెను,
నిత్యుడైనయోగి నీవలెనుండురా. వి. 125

ఉన్న సరికి మనుజుడు పకారి గాలేక,
కన్ను గనక నెల్ల గర్వములను,
దీనులై న వారి దిగువాయిగా జూచి,

పరము గనక నూత బడును, వేమ. 126

రోగియైన వాడు రోగినె రుంగును;
రోగిన రసి చూచి రూడి గాను,
రోగికి డిన వాని, రాగి బంగారౌను. వి. 127

ఎదుటి తన బలంబునెంచుకో నేరక,
దీకొని చలముననె దిర్చెనేని,
యెలుగు పంజుసేవకే ర్పడు చందమౌ. వి. 128

ఓగు బాగె రుగని యొట్టి మూఢ– జనంబు
లి ల సుధీ – జనములనెంచుటెల్ల,
మృగపు★[50] తోడ, కుక్కమొరగిన సామ్యమౌ. వి. 129

నేరని జనులకును నేర్పు నేరములె ల్ల,
చక్క జేతుర రయ సాధు జనము,
లొ ప్పు దుర్జనములు తప్పుగనెంతురు. వి. 130

దిక్కు లేని రోగి, దీనత బాపిన;
పురుషుడి హము నందు పూజ్యుడ గును;
పరమునందు వాని భాగ్యమేమ నవచ్చు?★[51] వి. 131

పలుగు వానికే ల పర – సమృద్ధి దలంప?
పలుగు వానికేల భక్తి పథము?
పలుగు వాని కే ల పరమా ర్థ – తత్వంబు. వి. 132

తండ్రి సొమ్మునై న, దాయాది సొమ్మైన,
పరుల సొమ్ములైన, ప్రాప్త – ధనమౌ
దయను దీనులకును దానమి చ్చిన వాడె
బహుల – పుణ్య – జనుడు; పరగ వేమ. 133

తనదు సొమ్ము జూడ, దానమియ్యగ వచ్చు,
న వని దొడ్డు గాద దె వరికైన,
నదరు బెదురు లేకన న్యుల సొమ్ముల
దానమి చ్చు వాడు దాత వేమ. 134

ధైర్య – యుతునకి తర ధనమై న నదురే మి?
దానమి చ్చున పుడె తనకు దక్కె,
నె లమి మించు పనికినె వరేమి సేయుదు
ర డుగు దప్ప తప్పు పిడుగు వేమ. 135

ద్రోహ బుద్దినైన దొంగరికమునైన,
నటలనైన సాహసముననైన,
సంపద ధికు చేత, సాధించి ధనమును,
బడుగుకి చ్చి, బాగు పడును, వేమ. 136

నరుడ టు పరమాత్మ గురుని జేరిన పుడ,
హస్తమందు మోక్షమ పుడె చూపు,
విరివి – సంపదలను విర్ర వీగిన జీవి,
పరమె రుగక యముని పాలు వేమ. 137

బిడ్డలను, సతులను, పేరైన చుట్టాల
సంపదల, తనువుల, జాల నమ్మి,
సంతసిల్లుచుం డు క్షణభంగురములన్ని
తెలియ లేర దే మి దెల్ప వేమ. 138

ఉచితవంతుడై నను ద్యోగ – పరుడైన,
సాగిపారి యున్న సమయమునను,
పరులకు పకరించి పరగ రక్షించును.★[54] వి. 139

పట్టు వస్త్రములును, పరగ భూషణములు,
కుదువలి డుటలె ల్ల కొదువపద్దు
ల నుభవింప కూడదు తడెంత వాడైన
న నుభవింప కొంత హాని వేమ. 140

మని యుండెడు జనమె ల్లను,
చని – పోయిన – వారి పుణ్య – సత్కథలెలమిన్,
వినవలె, కనవలె, మనవలె
□[55] న, నిమిషులకునై న దెలియదంత్యము వేమా. 141

పచ్చ జూచువారు, పచ్చ మెచ్చెడు వారు,
పచ్చ మీద వాంఛ పడిన వారు,
పచ్చ విడుచు వాని ప్రభువుగా జూతురు. వి. 142

ప్రస్తుతంపు వేళ పద్యంబు చదివిన,
తప్పు గలిగి యున్ననొ ప్పి యుండు,
వెలది సురత వేళ బిత్తలై యుండదా. వి. 143

బంగరు బొడగన్న, భామల బొడగన్న,
చిత్తమునను చింత సేయడే ని
వాడె పరమ – యోగి వర్ణింప జగమందు. వి. 144

పతి యొప్పిన సతియొప్పును,
పతి సతులొకటైన పరమ – పావనమందున్,
సతి పతి న్యాయమె మోక్షం
బ తులిత పరమాత్మయైక్యముగురా! వేమా. 145

ఆకాశంబున వాయువు,
మాకున దావాగ్నియ టుల, మానసమందున్,
యేకా, కారుడు, జగమున,
జోకైతను దానె వెల్గు,సుమ్మర, వేమా. 146

కండ – కావరమున కానరు మరణంబు,
తను మదమున గనడు, తత్వమిట్లు,
భోగ – వాంఛ చేత, పుణ్యంబు గానడు. వి. 147

తెలుపు మాపు జేసి, దిట్ట – తనంబున,
తెలుపు భస్మముగను తేట – పరచు
విధముకన్న పరుస వేదియు లేదురా! వి. 148

దుండగీనికొకడు, కొండీడు చెలికాడు,
బండ రాజునకును బడుచు మంత్రి,
కొండముచ్చునకును కోతియువింథౌను. వి. 149

పుట్టు దుఃఖముననను, పొరలు దుఃఖముననను,
గిట్టు దుఃఖముననను, క్రిద జనును,
మనుజ – దుఃఖము వలె మరి లేదు దుఃఖంబు. వి. 150

పెట్టినంత ఫలము పెక్కండ్రకు, పహతి
జేయకున్న దాను జెరుపకున్న,
పెండ్లి సేయున ట్టి పెద్ద ఫలంబురా. వి. 151

మేక చంకబెట్టి మెలగుచు, మందలో,
భ్రమసి తిరుగు గొల్ల పగిది గాక,
దైవమెరుగక పెర దైవతముల దల్చు. వి. 152

వెర్రి బట్టు వాని వినయంబుల ధికంబు,
చెడ్డ ముండ ముసుగు చెలగి పెట్టు,
చెడిపె ★[63]కొడుకు మిగుల జేయునా చారంబు. వి. 153

పర – ధనములకు చెయి పట్టెను మిక్కిలి,
సత్యమింత లేక జారుడ య్యె,
ద్విజుడ నుకొను దాను తేజమింతయు లేక. వి. 154

ఇమ్ము దప్పు వేళ నె మ్మెల న్నియు దప్పి,
కాల మొక్క రీతి గడుప వలయు,
విజయుడనుగు దప్పి విరటుని గొలువడా. వి. 155

మెలతన డవినుంచి, మృగము వెంటనె పోవు
రామ – చంద్రుకన్న రసికు డే డి?
చేటు కాలమునకు చెడు బుద్ధి పుట్టును. వి. 156

లంక బోవు నాడు లంకా ధి – పతి రాజ్య
మంత కీశ – సేనలా క్రమించె,
చేటు కాలమైన చెరపన ల్పుడు జాలు. వి. 157

రామ – విభుడు పుట్టి – రఘు – కులంబ లరించె;
కురు – విభుండు పుట్టి కులము జెరిచె,

యెవరి మంచి చెడ్డ లెంచి, చూచిన తేట. వి. 158

పుర హరునకు నేత పురువు ★ [65]తానేసిన,
సిరము గలు జ్ఞాన జీవమయ్యె,
నేతకేమి వచ్చె నిజ – భక్తి హేతువు. వి. 159

శుద్ధ– దృష్టి దెలిసి, శకు, నంతటి వాడు,
పట్టు లేక మనసు పార విడిచి,
కన్నుబోయి పిదప కాకి చందంబ య్యె. వి. 160

పంచా – క్షరి బీజంబుల
సంచితముగనె రుగునా తడ ఖిలజ్ఞుండై,
వంచనమె రుగక కువలయ
సంచారము సేయునతడు శంభుడు వేమా. 161

శూద్రులందు బుట్టి, శూద్రుల దూషించి,
ద్విజులమ నెడు పేరు నిజము జేసి,
మనసు నిల్పకున్న మరి శూద్రుడ ధముండు. వి. 162

నొసలు బత్తుడ య్యె, నోరు తోడేల య్యె,
మనసు భూతము వలె మలయగాను,
“శివుని గనియెన: న్న సిగ్గెట్లు గాద కో!. వి. 163

మాదిగె చెయివులను మనసులో బెట్టుక,
మాదిగెలను దెగడు మాదిగె పుడు
మంచి గుణము లేక మరి ద్విజుడెట్లగు? వి.164

కల్లలా డు కంటె కష్టంబు మరియును,
కష్టమె పుడునోలి గలిగి యుండు
ద్విజుడన నుట చూడ దిమ్మరితనమది. వి. 165

విప్ర వరులమ నుచు, వేదంబు జదువుచు,
ప్రాకృతులను జూచి పరిహసించు,
ధరణి – సురులకన్న దాసరి మతమె చ్చు, వి. 166

వేషమొ నర గట్టి వెలయు శూద్రత్వంబు
తనకులేద నుకొను ధరణి ద్విజుడు★[70]
అరిది గిట్టు వేళన డగు ద్విజత్వంబు. వి. 167

సోమ యాజిన నుచు సొంపుతో వేషంబు,
గట్టి మాంసమె ల్ల గాల్చి తినును,
ద్విజుడనే న నగన ధికమేమి తనవల్ల. వి. 168

అంతరా – త్మ గనక న ల్ప – బుద్ధుల తోడ,
మెలగెడు ద్విజులె ల్ల మేదినందు,
యముని నరకములకున రుంగనిది సాక్షి. వి. 169

కల్ల టికెకుభూతి గట్టిగా పెట్టిన
నందులోని కంపుల డగన ట్లు,
మెడను త్రాడు వ్రేసి మెరుపుతో ద్విజుడౌ నె? వి. 170

బిందు రక్తములను, బెరసి న దేహంబు,
చందమె రుగక ద్విజ – శబ్దమి డుక,
నడచినను విడుచునొ నరకంబు మృత్యువు. వి. 171

భూతి దేహమందు బూసి తేనా యనా?
నిష్ఠ శివుని యందు నిలుప వలయు,
గాక భస్మమందు గాడిదె పొర్లదా? వి. 172

ఆకులె ల్ల దిన్న మేక – పోతులకె ల్ల,
గాక పోయెన య్యె కాయ – సిద్ధి,
లోకులె ల్ల వెర్రిపోకిళ్ల బోదురు. వి. 173

బోడి – తలలు, జడలు, బూడిదె పూతలా,
భాషణా సనములు, వేషములను,
యోగి గాడు, లోన బాగు గాకుండెనా. వి. 174

వేష భాషలె రిగి కాషాయ – వస్త్రముల్,
బోడి – నెత్తి గల్గి బొరయుచుండ్రు;
తలలు బోడులైన, తలపులు బోడులా? వి. 175

కాలు సేయి వంచి, గాలి నిండగ జేర్చి,
నేల వ్రాలి కొన్ని, నిలిచి కొన్ని
యాసన ముఖ విద్యల, భ్యాస విద్యలు. వి. 176

కావి – పంచె గట్టి, కడు యోగి వలెనుండి,
వెలికి గోర్కులె ల్ల విడిచి పెట్టి,
తొడరి తిరుగు వాడు, దొంగ సన్యాస యా. వి. 177

కలి – యుగమున బుట్టి, కడతేరగా లేక,
యొడలు బడల జేసి యుగ్ర తపము,
తమరు చేసి యేమి, తత్వంబు గన లేరు. వి. 178

ఇల్లునా లు విడిచి యినుప కచ్చుల గట్టి,
వంటకంబు నీరు వాంఛలు డిగి,
వంటినున్న యంత వచ్చునా తత్వంబు? వి. 179

జీవ – లింగ పూజ సేసిన వారికి,
శిలల రూపమందు చింత యేల?
చెలగి మధువు గ్రోలి ★[77] చేదు రుచించునా? వి. 180

శివుడు గలడటంచు శిలలకు మ్రొక్కెటి,
వెర్రి జీవులార వెతల విడుడి;

జీవులందె కాక శిలల నేమున్నది? వి. 181

రాతి ప్రతిమ దెచ్చి రాజసంబున నుంచి,
పూజ సేయు నరుడు బుద్ధి మాలి,
భావమందు పరము భావించ నేరడో! వి. 182

జంగమా ఖ్య, భక్తి సంధి, వేరే లేదు;
సగుణ – భావమిదియు, శాస్త్ర – విధియు,
నిర్గుణంబు వీడు, నెరవే ది యెరుగడు. వి. 183

ఎంబెరు మతమందునె సగి మాంసముదిని,
మారు పేర్లు పెట్టి, మధువు ద్రావి,
వావి వరుస దప్పి వలికి పాలౌ దురు. వి. 184

జాతి మతము విడిచి, చని, యోగిగా మేలు,
జాతి తోనే యున్న నీతులేల>
మతము బట్టి జాతి మానకుంటకొరత? వి. 185

కట్టె పేరులో డ గట్టిచెప్పగ రాదు,
కాన రాదు లోని కలితనంబు,
జంగమై న పిదప జాతినెంచగ రాదు. వి. 186

వేద – విద్యలెల్ల వేశ్యల వంటివి,
భ్రమల బెట్టి తేటపడగని యవు,
గుప్త – విద్యయొకటి కుల – కాంత వంటిది. వి. 187

వేద – శాస్త్రములను వినవే మి గుడిచిరి,
యరిది తిరిగి చత్తురందరిండ్లు,
బ్రహ్మ మహిమ దెలసి బ్రతుకుట నిజమయా! వి. 188

వ్రతములె న్ని యైన వట్టి చిక్కులె కాని,
యాత్మ చిక్కు గానన లవి గాదు,
ఆత్మ చిక్కు బాపున తడె పో ఘన – యోగి. వి. 189

జనన – మరణములను, సంధ్య, త్రాడును లేదు,
సంధ్య త్రాడు లేదు, జననికె పుడు,
తల్లి శూద్రురాలు తానె ట్లు బాపడు. వి. 190

పెతర యన్నమ నుచు, బ్రీతితో బిలిపించి,
కాకులకును బెట్టు కర్మలార!
కాకులందునే మి ఘనులకు బెట్టుడీ. వి. 191

పిండములను జేసి పెతరుల దలపోసి,
కాకులకును బెట్టు గాడ్దెలార,
పియ్యి దినెడు కాకి పెతర యెట్లాగయా? వి. 192

నల్ల బోడి తలలు, తెల్లని గొంగళ్లు
నొ డల బూడ్దె – పూత, యొంటి – రోత!
యిట్టి వేషములును పొట్ట కోసమె సుమీ. వి.193

కంబళములు గట్టి గంతలు గజ్జెలు,
బోడి – తలలు కావి బొరయు చీర
లాత్మ – దేవ★[82] పూజ లవి సేయ నేరవు. వి. 194

మానసపు విరక్తి మసలకనాత్మలో,
బోడి తలల సొంపు పొల్పు మీర,
కడుపు కొరకు దిరుగు కష్టంపు మతి తోడ. వి. 195

పుస్తకములు, జడలు, పులితోలు, బెత్తంబు,
కక్షపాలలు, పది – లక్షలై న,
మోత చేటు గాని మోక్షంబు లేదయా. వి. 196

హృదయము పదిలంబై తే,
గుదిగొను సన్యాసమునకు కొమ్ములు గలవా?
యిది యెరుగరు చదువయ్యలు,
మది ముక్తికినాస్పదంబు మహిలో వేమా. 197

ఆసనముల బన్ని, యంగంబు బిగియించి,
యొ డలు విరుచుకొనెడు యోగమె ల్ల,
జెట్టి సాము కన్న చింతాకు తక్కువ. వి. 198

కడుపు బోరగించి, కన్నులు ముకుళించి,★[84]
బిఱ్ఱ బిగుసుకున్న బీద – యోగి,
యముని బారి గొఱె యత డే మి సేయును? వి. 199

రేచక, పూరక, కుంభక,
సూచకముల రాజ – యోగి సుస్థిర మతియై,
లో చూపు జూడనొ ల్లక,
వాచా బ్రహ్మంబు పలుక వద్దుర వేమా. 200

పడి పడి మ్రొక్కగనే టికి,
గుడి – లోపల కఠిన శిలల గుణములు చెడునా?
గుడి దేహమా త్మ దేవుడు,
చెడు – రాళ్లకు వట్టి పూజ సేతురు వేమా! 201

పలుగు రాళ్ల దెచ్చి, పరగ గుడుల గట్టి,
చెలగి శిలల సేవ జేయనే ల?
శిలల సేవ జేయ, ఫలమేమి గల్గురా? వి. 202

ఉపవసములను న్ననూ ర – పందై పుట్టు;
తపసియై దరిద్రతను వహించు,
శిలకు మ్రొక్కన గును జీవమ డుగు బొమ్మ. వి. 203

ఇహము విడిచి ఫలములింపుగ గలవ ని,
మహిని బల్కు వారి మతము కల్ల,
ఇహము లోన బరమునె సగుట గానరో. వి. 204

వ్రాత వెంటగాని, వరమీ డు దైవంబు,
సేత కొలది గాని, వ్రాత గాదు,
వ్రాతక జుడు కర్త సేతకు దా కర్త. వి. 205

దోసకారియైన, దూసరికాడై న,
పగతుడై న, వేద – బాహ్యుడై న,
వట్టి లేని పేద వానికీ దగునీవి,
ధనికునకు నొ సంగ దగదు వేమ. 206

కంటి కంటిమ నుచు, కర్మాధికారంబు,
వెంట బట్టి చెడును, వెర్రి జనుడు,
బట్ట బయిట ముక్తి బాటించి చూడరో! వి. 207

తాను విమలుడైన, తన గుణమంతయు,
శివునికీని గురువు, చెడుగు గురువు,
గుడ్డి గుర్రమెక్కి, గుడి దిర్గినట్లౌను. వి. 208

జార – పురుషు మీద, సద్భక్తి సలుపుచు,
పతికిని చ్చకంబు, బడయు భంగి,
పరము కొరకు యోగి, పాటించు దేహంబు. వి. 209

తనువు లోన జీవ – తత్వమెరుంగక,
వేరె కలద టంచు వెదుక నేల,
భానుడుండ, దివ్వె బట్టి వెదుక రీతి. వి. 210

చదువులందు లేదు; శాస్త్రంబులను లేదు;
వాదములను, దైవ – భేదములను,
బయిటనున్న ముక్తి, బాటించ లేరయా. వి. 211

చచ్చు వారిని గని, చావు నిశ్చయమని,
తత్వమె ల్లనాత్మ దలచి తెలివి,
నదరు, బెదరు, లేక, నడరిన ముక్తుడు. వి. 212

బొమ్మలా ట వాడు, బొమ్మలనా డించు,
భువిని జనులు చూడ పొలుపు మీర,
తాను మరగియుండి, దైవమా డించురా. వి . 213

పర – యువతి రతంబు, పాటించి కోరితే;
కోటి పూజలె ల్ల, కొల్ల బోవు,
సెగకు పొంత వెన్న, చెడదె తాపము చేత. వి. 214

తప్పు రూపు గట్టి, ధరలోన దిరిగెడు,

సేతలెల్ల మిత్తి జేరు విధము,
కడుపు నిండనింత, కష్టంబులేలరా. వి. 215

వాక్కు శుద్ధి లేని వాడు, చండాలుండు,
ప్రేమ శుద్ధి లేక, పెట్టుటెట్లు,
నొసలు భక్తుడైన, నోరు తోడేల యా. వి. 216

పరగ బొమ్మ – గుడ్డు★[87] బరికించి చూచిన,
కులముల న్ని యందు గూడ బుట్టె,
నందరొ కట గలయన న్న దమ్ములె కదా? వి. 217

కూడదే మి జేసె, కులమేమి చేసెను,
భూమి యేమి జేసె, బొందిక ట్టె,
నరుడు బడెడు పాట్లు, నగు బాట్లు చూడగా. వి. 218

కానలేరు గాని, కలి – యుగంబుననున్న,
మనుజులందరికిని, మానమొ కటి,
దాష్టికులగు వారు, తమవలె జూడక,
పరుల బోవనా డుదురు ర వేమ. 219

జాతులందునెట్టి జాతి ముఖ్యము చూడ,
యెరుక లేక దిరుగనేమి గలదు,
యెరుక గలుగు మనుజుడే జాతి గలవాడు. వి. 220

చావు వచ్చినపుడు, సన్యసించేదె ట్లు,
కడకు మొదటి కులము జెడిన యట్లు,
పాపమొ కటి గలదు, ఫలమేమి లేద యా! వి. 221

ఊరులు, పల్లెలు, మానుక,
వారక యడవిం జరించి, వాడ (రుదంచున్,★[90])
వేరులు, గూరలు, మెసవెడు,
వీరడికె□[91] ట మోక్ష – పదవి? వినరా వేమా. 222

శూద్రుల నుచు భువిని, శూద్రుల బోనాడు
మాలకన్న చెడుగు మహిని లేడు,
నరకమునకునే గు నష్టమై న వెనుక. వి. 223

పూజకన్న నెంచ, బుద్ధి నిదానంబు,
మాటకన్న నెంచ మనసు దృఢము;
కులముకన్న మిగుల గుణమె ప్రధానంబు. వి. 224

కులము హెచ్చు తగ్గు, కొదవలు పని లేదు,
సాను జాతమ య్యె, సకల కులము,
హెచ్చు తగ్గుమాట లెట్లెరుంగగ వచ్చు? వి. 225

గ్రామము, భూములు, మానుక,

ప్రేమయు దయ యింత లేక, భీకర – మతులై,
భామల, సుతులను, వదలుక,
బాముల బడనే ల, యడవి పట్టున, వేమా. 226

మాలవానినేల, మహి మీద నిందింప
నొడల రక్త మాంసమొకటి గాదె?
వాని లోన మెలగు వాని కులంబేది? వి. 227

మాల – వానినంటి, మరి నీళ్ల మునిగేరు,
మనుజ – కర్మ ★[92] చేత మాలడ య్యె,
నేల దెలియలేరొ యీ నర – పశువులు. వి. 228

మాదిగె యన వద్దు, మరి గుణ మొనరిన,
మాదిగని వసిష్ఠు, మగువ దేడె, □[93]
మాదిగె గుణమున్న మరి ద్విజుడ గునయా? వి. 229

శిలను ప్రతిమ జేసి చీకటింటను బెట్టి,
మ్రొక్క వలదు, వెఱ్రి మూఢులార!
యుల్లమందు బ్రహ్మ యుండుట దెలియరు. వి. 230

మాలవాడ యినను మరియాత్మ మీదను,
మనసు నిల్పెనే ని మాల గాడు
మనసు నిల్పకు న్న, మహి మీద మాలడు. వి. 231

తాత గన్న తల్లి, తమ తండ్రి గను తల్లి,
తన్ను గన్న తల్లి, తల్లి తల్లి,★[94]
తల్లి శూద్రురాలు, తానె,ట్లు బాపడో. వి. 232

తాత జనించె కన్యకకు,
తండ్రులు తామును కుండ గోళకుల్
మాత పరానుకూలి, (మరి
మక్కువ) ద్రౌపది భర్తలే వురున్,
నీతుల జెప్ప, పాండవుల
నీమములి ట్టివి,? యంచునెన్నుచున్,
భూతలమందు మిక్కిలిగ
బూమెల జేసిరి! వెఱ్రి వేమనా. 233

తనదు తల్లి లంజె, తన యాలు మాదిగె,
శ్రీ పతికి గురువు వసిష్ఠుడ రయ
తపము చేత ద్విజుడు! తర్కింప కులమెట్లు? వి. 234

జాతి వేరు లేక, జన్మ – క్రమంబున,
నెమ్మదిని నభవుని, నిల్పెనేని,
యఖిల జనులకె ల్లనా తడు ఘనుండయా. వి. 235

ధర గిరులు జలధుల న్నియు,

పరికింపగ ప్రళయమునను, భస్మా – కృతులౌ
సురలును మునులును జనగా,
నెర యోధలునుండ గలరె నేర్పున వేమా? 236

ఉర్వి వారికెల్లనొక్కకంచము బెట్టి,
పొత్తు గుడిపి కులము, పొలియ జేసి,
తలను చెయ్యి బెట్టి, తగ నమ్మ జెప్పరా? వి. 237

గట్టురాళ్ల దెచ్చి, కాళ్ల చేతుల ద్రొక్కి,
కాసె – యులుల చేత, గాసి జేసి,
మొరప – రాళ్ల కెరగు, మొప్పెలనేమందు! వి. 238

తోలు – కడుపులోన, దొడ్డ వాడుండగ,
రాతి గుళ్లలోన, రాశి బోయ,
రాళ్లు దేవుడైన, రాసులు మింగవా? వి. 239

రాతి బసవని గని, రంగుగా మ్రొక్కుచు,
గునుక ★[99] బసవని గని, గ్రుద్దుచుండ్రు;
బసవ భక్తులెల్ల పాపులు తలపోయ. □[100] వి. 240

మన్ను మెత్తి కరిగి, మరి రూపు గావించి,
గుంట నిండ బూడ్చి, గురుతు నిల్పి,
మనుజులె ల్ల గూడి, మరి దేవుడందురు. వి. 241

మంచి శకునముల ని, యెంచి పెండిలి యాడ,
వారలొ కరు లేరు, వసుధలోన; □[101]
జనుల కర్మములను, శకునముల్ నిల్పునా? వి. 242

గూబ యెక్కినట్టి, గురము పాడుగ బెట్టి,
వెళ్లి పోదురంత వెర్రి వారు
గూబ యేమి చేసె, గురమే మి చేయును? వి. 243

విష – సహితులు నరులు, విష – ధరులె న్నగ,
వృషభ వృషణములను, విరియ గొట్ట,
నఘము వచ్చు కడకునా యువు కొదువగు. వి. 244

వేము పాలు బోసి, వెయ్యేండ్లు పెంచిన,
చేదు విడిచి తీపి, జెందన టుల
నోగు గుణము విడిచి, యుచితజ్ఞుడ గునె ట్లు? వి. 245

వాడ వదినెకేల, వాని వర్తనములు?
చాడి గానికే ల, జాడ బుద్ధి?
మూఢ మతులకే ల, ముదముతో జ్ఞానంబు. వి. 246

నేరనన్న వాడు, నెర జాణ మహిలోన,
నేర్తునన్న వాడు, వార్త – కాడు;

యూరకున్న వాడె యుత్తమో త్తముడెందు. వి. 247

దూలా లు టెంకినుండిన,
వాలాయము చేటు వచ్చు, వసుమతి లోనన్,
లోలాక్షి విడిచి పెట్టిన,
మేలిమి గా బ్రతుక వచ్చు, మేదిని వేమా. 248

మానినీ మనోజ – మందిరానందైక
లోలుడొ ల్లడూ ర్ధ్వ లోక సుఖము
మాల వాడ కుక్క,మరియున్న మెరుగునా. వి. 249

తొత్తు తొత్తె కాని, దొర – సాని గాబోదు
హత్తదె పుడు, దానికై న గుణము,
మిత్తికూళ్ల దొంగ,మేలె ర్గ నేర్చునా. వి. 250

నాడెమైన చెడిపె, ★[102] నయమె రిగి మెలంగు;
విటుని కుస్తరించు, వివరమె, రుగు;
బానిశై న తొత్తు, పాటించ రాదయా.వి. 251

పందన ధికు జేసి, బవరంబునకు బంప,
పారి – పోవు కార్య భంగమ వును
పారు వాడు బంటు పనికి రాడెందును. వి. 252

తిరుమలకును బోవ, తురక దాసరి గాడు.
కాశి బోవ, లంజె గరిత గాదు,
కుక్క సింహమగునె, గోదావరికి బోవ. వి. 253

కులుకు గుబ్బ జూపి, గొబ్బున గరగించి,
చేతి కాసు లెల్ల, చేర దీయు
న తను చేతి కత్తుల మరంగ కాంతలు. వి. 254

అనుకూల్యము గల యంగన గలిగిన,
సతికి పతికి పరమ – సౌఖ్యమ మరు,
ప్రాతికూల్యయైన, పరిహరింప సుఖంబు. వి. 255

గొప్ప పిరుదు గన్న, ★[104]కుచ – కుంభముల గన్న,
చెప్ప రాని చోట చేవ □[105] గన్న
ముప్పిరి – గొనునయ్య మొనసిన మోహంబు. □[106] వి. 256

"కాశి! కాశి!" యనుచు, కడు వేడ్కతో బోదు
రందు గలుగు దేవుడిందు లేడె?
యిందునందు గలడు, హృదయంబు లెస్సై న. వి. 257

మతము దారి మరచు, మధురాధరము జూచి,
మగువ రూపు జూచి, మనసు మరచు,
యోని జూచి, సర్వ యోగంబు మరచు, రా. వి. 258

నీళ్ల మునుగనే ల? నిధుల మెట్టగనే ల?
మొనసి వేల్పులకును మ్రొక్క నేల?
కపట – కల్మషములు కడుపులోనుండగా. వి. 259

కూడు చీర బాసి, గుళ్ల పంచల బడు
నట్లు వ్రాసె బ్రహ్మ యతుల నుదుట,
తోయజా – క్షి జేర, దోషంబులంటునా? వి. 260

కుంటి కుక్కకేల, కుందేటి పరువులు?
పిరికి బంటు కేల, బిరుదు గొడుగు?
ముసలి ముండకేల, ముసి ముసి నగువులు? వి. 261

ఎంత భూమి దిరిగి, యే పాటు బడుచున్న
నంటనీ కప్రాప్తి వెంట దిరుగు;
భూమి క్రొత్తయైన, భోక్తలు క్రొత్తలా? వి. 262

పరగ జలకమా డి, పట్టె నామము దీర్చి,
నీరు – కావి పంచె, నెరయ గట్టి,
వార – కాంత జూచి, వ్రతమెల్ల మరుచు రా. వి. 263

మనసు నిల్ప లేని మాయ – విరక్తులు,
మనసు పడుదురొక్క మగువ మీద
యిట్టి వ్యర్థ జన్మమీ బ్రతుకే టికి? వి. 264

తొడల మెరుపు జూచి, తోరంపు కుచములు, ★[108]
వార కొప్పు గలుగు వనిత జూచి, □[109]
విటుడు నిలుచు నెట్లు విరహాగ్ని జొరకును? వి. 265

కాశి నీళ్లు మోసి, కాళ్లు మొగము వాచి,
యెందు సుఖము లేక నెండి యెండి,
చచ్చి, వెనుక ముక్తి, సాధింప గలర కో? వి. 266

దేశ దేశములను, గాసిలి, తిరుగంగ
నాత్మ యందు ధ్యానమంటుకొనునె?
కాసులకును దిరుగ, కలుగునా మోక్షంబు? వి. 267

కచ్చమీది యాస, కనకంబు పై యాస
లేని వాడు, పుడమి లేని వాడు;
గలిగెనే ని, యతడు గానంగ రాడయా. వి. 268

వలపు దీరెనేని, వనజాక్షి యధరంబు
ములక – పంటి గిజరు ముష్టి రసము,
చింత లేని వేళ, జీవ – సమానమో★[110] వి. 269

చదువులెల్ల జదివి, సర్వజ్ఞుడై యుండి,★[112]
బ్రహ్మ విద్యలె ల్ల, పదట గలిపి,

యిరుకు యోనిజూచి, పరమయోగము మాను. □[113] వి. 270

తాను నిలుచు చోట, దైవము లేద ని,
పామర జనుడు తిరుపతుల దిగిరి,
జోము వీడి చేతి సొమ్మె ల్ల బో - జేసి,
చెడి గృహంబు తాను జేరు వేమ. 271

కాశి, మధుర, కాంచి, గయ, ప్రయాగయు, సేతు
వాస తోడ వీటినాత్మజూచి,
వాసనను దెలియడు, వట్టి వెట్టి విధంబు. వి. 272

చదువు జదువనే ల, సన్యాసి గానే ల,
షణ్మతముల జిక్కి చావనేల;
యతని భజన జేసి, యాత్మలో దెలియుడీ. వి. 273

మనము లోన బుట్టు, మరి కోర్కుల న్నియు;
కోర్కులందు ముక్తి కుదురు పడదు;
మనము బ్రహ్మమనుచు, మదినె రుంగగ లేరు. వి. 274

చదువుల న్ని జదివి, చాల వివేకింప,
కపటికె న్ననేల, కలుగు ముక్తి?
దాలి - గుంట కుక్క దలచిన చందము. వి . 275

తరుచు చదువు చదువ, తర్క వాదమె కాని,
దివ్య - జ్ఞానమునకు తేట పడదు;
పసిరి★[116] కాయ పురుగు పగిదిని చెడిపోవు. వి. 276

అవును వేమన్న జెప్పిన యాత్మ బుద్ధి
దెలియ లేన ట్టి యజ్ఞాని దేబెలకును
తలకు బాసిన వెంట్రుక వలెను జూడ
భుక్తి ముక్తులు హీనమై పోవు వేమ. 277

ఇట్టి సాధు - విద్య యెంత లేద ని చూచి,
గాధ - విద్య నేర్చి కాన లేక,
సాధు సజ్జనముల సాంగత్యమె రుగక,
బాధ పడుదురు తుద, పరులు వేమ. 278

ఇదియు పరమ టంచుని తర - చింతల విడి,
మనసు జెదర నీక, మట్టు పెట్టి,
కొదువ లేక నిలువ, కోర్కులు ఫలియించు,
మనసు లోననుండు మహిమ వేమ. 279

తృతీయ భాగము, సర్వము సంపూర్ణము.

# BOOK III.

1. In this iron age †[2] has Vemana by his celebrity rendered the farmer–tribe honourable ; striving to attain to the Supreme Good, he has dealt forth to all men. every truth he knew.

2. Incessantly ‡[3] did Vemana speak in our ears, saying, "Evident and manifest is the deity; be wise, attain it, and be for ever happy!"

3. He who duly restrains his heart, and directs it to the Lord of all, is the noblest of his tribe ; unless he so direct it, how can he attain to happiness? ★[4]

4. He that has wisdom, shall live for ever; even in the final destruction his soul shall not perish ; at the time of that destruction he shall be united to the Great Spirit.

5. He who is a Teacher will instruct others regarding God ; †[5] he will plainly reveal the celestial abode ; he looks well to his pupil, and dissipates the darkness of his ignorance.

6. In this world riches form the chief object; on wealth does the due performance of every duty depend ; virtue is the origin of every blessing; and final beatitude depends on the conduct of our own hearts.

7. If thy heart become calm as the breezeless firmament, and the unruffled waveless deep, changeless and unfluctuating——this is denominated freedom !

8. We continually pour water over our bodies, and wash, feed? and dress them; how many cares we suffer for the perishable body !

9. Fortune–telling, possession by a demon, dreams of sleep, idle wishes, and pleasing auguries, with divinations of all sorts, ★ [7] turn out true or false, as it may happen, who can rely on them?

10. If thou say of the divinity that he exists not, he is no more accessible; if thou say he is not, then with regard to thee he is of no avail; if thou call him thy helper, he will surely aid thee. † [8]

11. If thou stay thy mind firmly on the deity, beatitude shall be thine, shall be thine ! if thy heart swerve–even in the least ‡ [9] from him, never shall heaven be thy lot.

13. Avarice & lust are sufficient to ruin any dominion; all that we hare devised shall fail and perish; the thoughts of men are on★ way, and the providence of God is another.

14. He who collects grain, precious as gems in a famine, dresses it, and liberally distributes that excellent food, is no less than a beneficent deity.

15. As surely as figures added to figures form a total, so surely shall liberality and beneficence lead to wealth.

16. He whose digestion is weak throws away food as unprofitable; and equally useless are presents made to the rich'.

17. Why should a man grieve because he lacks the wealth which he sees heaped up; in the houses of others? In his former birth he died without attempting to perform any charitable act, and now reaps the fruit of that life. :;

18. To give food to the hungry is as meritorious as offering it in sacrifice; so great is the charity of relieving the poor.

19. Those who have and bestow not, (O ye poor!) shall in their next birth not receive even alms. Know and understand this; it is evident to all men ; say not that you are deluded.★ [12]

20. If a mendicant bestows as alms any part of what he has received in charity, this renders his begging not disgraceful, but honourable.

21. The alms that are bestowed without being asked, shall unsought return to you; whatever we give, being asked, so much shall return on our asking ; and he who bestows nothing shall receive nothing.

22. If you consider your possessions as your own, fools alone will agree with you. That alone is yours, which you have bestowed on others 5 the rest is not at your disposal. ★ [13]

23. If thou consume it not thyself, nor bestow it in charity, but hoard up thy wealth for thy sons, and then die without pointing out where it is buried, all thy riches shall fall to the lot of strangers!

24. If you have buried your wealth, what good can you or your son derive from it? you merely suffer anxiety regarding it: a luckless wretch can never have any real enjoyment.

25. If an unlucky fool should even find the philosopher's stone, it would never remain in his hands, but vanish; it would melt away like the hailstones that come with rain.

26.If one whose destiny is good be born even of a luckless father, he

will attain to wealth, and by heedfully benefiting others, shall become mighty.

27. Whatever pain we may suffer in this life, let us be careful to escape from the pains of hell; injure not others, O men, and live for ever!

28. He who without considering his own means, makes oral promises, and deludes you, saying Here it is, or There, take it, ★[14] and after fixing a period for payment says, I will pay you to-morrow—he shall suddenly perish. ,

29. Beneficence to others shall cover thy sins; it shall be a stay to thee; it is a means+ of attaining the world above; it forms a refuge for thee.

30. The beggar naturally seeks for the substance of the wealthy; and that which is bestowed on no mendicant shall perish: and those who are ready to perish shall enjoy that perishing wealth.

31. He who values himself on his wealth and bestows none on others; revelling in riches, shall, in the end, perish and never see good.

32. when a woman has by her virtues acquired lasting celebrity, and. men remember her excellence—how can we too highly esteem her devotion to her husband?

33. He who meditates opposition to virtuous' acts, becomes an evil doer, and shall perish from the way: and he who thinks upon the spouse of his preceptor, shall utterly perish.

34. Those utterly worthless wretches who, when they winnow grain give away the dregs and scum ★[15] as charity—shall in their next transmigration be born earthworms.

35. He who has ceased from envy, lust, and selfishness, who is not agitated by influence of any passion, who is benevolent to others and remains in the faith to the Great Spirit—he is the perfect man.

36 Donation, alms, kindness, truth, wisdom, humility, valour, resolution, liberality: these virtues, if they fall to the share of a prince, constitute the quality denominated royal. ★[16]

37. He becomes fat, and wallows in the frauds of his evil disposition, and empty slander of others: when a man arrives at the gate off hell, be he who he may, ho will suffer the retribution of this. †[17]

38. Those benefactors of mankind, who regard the sick patient,shall attain all enjoyment and wealth: these shall not be affected by, the side of their former births, shall live before God, resounding†[19] his praise.

39. Wisdom is the teacher: the human heart is absolute ignorance; but when we fall into a giddy state of fluctuation between these two principles— until that giddiness is dissipated, neither of these can distinguished. ★

40. From his birth upwards let a man constantly beware of sin; let him not become degraded to a brute; but grow old in holiness and attains to bliss.

41. He whose form is universal; who is eternal; who himself witnesses all that passes in every heart, who exists immutably throughout the universe, and is free from all shadow of darkness— this being is called God.

42. No man in the world considers truly who he is: alas, he cannot know his whole nature! how shall man learn to know himself.

43. If a man attain wisdom, his heart will not alter; if he know the deity, Wisdom shall be joined to him; when the sun is seen how shall darkness remain?

44. The man that has attained perfection draws no distinctions between day and night, the mind and universal nature, or himself and another man. ★[20]

45. Neither in earth nor metal, wood or stone, painted walls, or images, does that Great Spirit reside so as to be perceived.

46. He alone among the sons of men merits the title of "saint" (yogi †[21]) who knows the deity that dwells in his heart; know thyself and thou shalt become the deity.

47. Ignorant of the greatness of Him who dwells in a word,‡[22] and heedless of our words, we are snared in our lusts. He who can truly comprehend this word is the real saint.

48. That which is cast and sown is called seed; by being sown it becomes a tree; and by the gradual acquisition of wisdom, a man becomes part of the deity.

49. If they see a man of property, women will lay their very vests for

his feet to walk on; but if they meet one who has lost his possessions, they hold him no better than a walking corpse.

50. If eaten out of due time even food turns to poison; if we even see it with the eye we loath it; whatever you eat with disgust is fatal as venom.

51. In its due season, food is refreshing as ambrosia, and appears agreeable to the eye; but if it disagrees with us it is poison.

52. Those who will bestow nothing in charity, who consume not their riches but pine for more, shall perish without enjoying any comfort.

53. At the death of his son–in–law a man grieves in soul; at his son's death he is plunged in sorrow; but when a good man dies the whole world grieves as though on the point of perishing.

54. After learning all other branches of wisdom men remain ignorant that they are to die and be reproduced: alas they perish without knowing any thing of impending destruction.

55. They possess no foresight, before evil actually touches them; until they fall, they know not that they are slipping: these are subjects for punishment, not for mercy: how unwise are all the men of the earth!

56. Even the poison–nut, the bitter margosa, and the rest, are useful as drugs; but the unfeeling vile wretch is utterly unprofitable.

57. Where the king is an ape, his ministers are mere swine; where the general is a chicken, his troops are mere cattle; his elephants and horses arc no better than mice and cats set in array.

58. If you abuse a man he will cuff you ; if you thump him he will thrash you; and next follows murder ;★[24] anger is the greatest of sins, it leads to manslaying.

59. Through anger we suffer degradation; wrath leads to grief; repress anger and all thy wishes shall be attained.

60. By means of anger does hell become our lot; through anger is every good quality diminished; by anger is life shortened.

61. A man of delicacy will speak in conformity to what the king says ; on no occasion will he be puffed up with pride: should he exalt himself he is pernicious as a demon, and shall gain nothing, either more or less,

62. He who retains men of prudence and virtue in his service; and acts so as to gain the good will of men; and is beneficent even to his enemies, is the well grounded aspirant after beatitude.

63. Poverty makes a man's relations his foes; by poverty we fail of attaining heaven ; and through want we lose credit with the lender.

64. If you say "I know how to conduct myself," this will lead to ignorance: if you say " I am humble," this is no humility. If you say "I can manage the matter" you will through pride fail of it.

65. When a man falls into the fierce flame of poverty, he himself perishes and ruins every one near him; poverty indeed is looked upon as absolutely a sin!

66. The strength of the farmer constitutes the power of the Carnam;★[25] and the might of the Carnam increases that of the farmer: all that the Carnam enjoys originates in the farmer.

67. So these two men are the doers of all that is effected in the village: if both of them continue watchful, they are powerful as a two-headed eagle ; †[26] inseparable, they shall prosper.

68. When a man has attained power and dominion, if he does not succour the poor and ruined, of what profit is his influence or his existence?

69. He who allows himself to be plundered is at once called a great benefactor; but those that plunder him are offenders; he who protects others is the best of men; but he who forfeits his aid is no better than a brute.

70. He who imagines he has yet a long life before him, the fool who, while living knows not himself, when he perishes, shall suddenly feel the punishments incurred in his previous transmigrations.

71. He who becomes converted into the first of all beings, who duly weighs the characteristic properties, and receives light from the deity like the reflection of the sun in water——after this mortals vessel breaks, shall be reunited to the universal deity.

72. Young men trample on the conduct they formerly practised, and adopt new manners. They bid their mother begone, they afflict her, and give their wealth to strange women.

73. If he depart from the rules of kith and kin, of rule and custom, he

shall suffer misery, it shall not depart from him; and should he at first elude it, it will befall him in decrepit old age.

74. To sport with fire, or with a a light man, with your neighbour's wife, or with a fallen wretch – all tends to death.

75. Those who restrain their hearts, and know the great secret, shall effectually behold the abode of bliss; shall not he who plants a tree, reap its fruit.

76. To know one's self is the chief object; [30] 1s there any other who can explain this to us? If we know not ourselves, none can teach us.

77. The good are rarely found ; the wicked are as numerous as you will; as gold is more rare than dust.

78. If you learn to speak acceptably , and to melt the heart of your protector, and address him so as to gain his goodwill, you will succeed; but will empty words obtain you any good?

79. Some animals are born from eggs; all reptiles are produced from spawn ;†[32] and some living beings originate in sweat.

80. Food in excess causes death, and too great abstinence endangers life ; food, then, is the origin of life and death.

81. Till his lusts are quelled, no man can be freed from earthly ties: until he is thus freed he is no hermit ‡[33] unless thou become an ascetic, thy lusts shall not be destroyed.

82. The king that wishes to slay you will cherish you liberally; he shows kindness to those enemies he hopes to destroy: like a snake that lies in wait will he conceal his designs.

83. As the corrupt parts in a sugar–cane must be removed before it can be eaten, so the traitor must be removed from a palace before other can be at ease.

84. When he is in poverty he reproaches Providence: when he has wealth, what does he care about the deity; patience is the proper means of uniting the soul to God.

85. Let a man study astrology as much as he will, his fate is known to God alone.

86. They who know themselves know the Divinity; if they know not

thee, they shall never stand ; if they know not the true nature of this delusive life, they shall turn to dust.

87. When men see him who is of heavenly mind, they imagine him to be like themselves, his hidden nature being imperceptible. If thus snared in delusions, how can you learn the secret.★[36]

88. He who knows the abode where Thou dwellest, will walk in no earthly path; his foot shall not stumble, and soon shall he attain.

89. While Thou remainest eternal, nothing else shall abide; that which seems to last is fleeting as the mirage; Thou alone art real, all else is delusion.

90. He who is not originally marked with the seal of wisdom, and remains ignorant of its nature, becomes a fool. It is a jest to suppose that he will in middle life (between birth and death) attain to it.

91. Sweet as the cuckoo warbling in a garden are the charming words of the wise; but the words of sinners are vile as the cawing of a crow.

92. When even a lion is emaciated, even a starved dog can torment him; when we are powerless all our undertakings are vain.

93. Fickle fools imagine themselves wise, void of understanding they know not themselves; they are bewildered as in a thick forest.

94. What does a heredsman know of vice and virtue? The perfect sage alone can discriminate them. How can metals be welded unless we know their nature?

95. He who studies the sayings of the ancient, but fails when he tries to practise according to them, is like a fox that streaks itself in empty imitation of a tiger.

96. What has he, who is united to wisdom, to do with incongruous friendship? What has he, who speaks to the purpose, to do with circumvention? What has a hypocrite to do with faithfulness to a teacher or a deity?

97. By hearing of her he desires to see her; if he sees her he wishes to possess the maiden; by seeing her he becomes agitated with love: surely strong love is great misery !

98. He who learns to-day, to-morrow, or the next day to restrain his

heart is the best of men; Siva is the lord and master, why should ye sorrow?

99. Let us forget every sinful connection; let us forget every contention and the faults of others; but never let us forget the good done to us.

100. What did he bring with him into the world when he was born? and what can he carry with him when he dies? where shall he go and where will his wealth go?

101. The demigods themselves★[39] were not free from the foulness of the belly, and spittle in the mouth; but if thou know the truth, it shall render thee victorious.

102. He who has cut off his lusts, and quenched their fire, who has bound his loins, crushed his anger, and given up every desire——this is the only true hermit.

103. Why argue about the worth of what is worth-less? why honour him who is devoid of sense? of what use is a formula Ordained by a fool?

104. Those misers who starve themselves and place a dragon's crest as a guard over their treasures ‡ [42] and bury them in the earth; after they die and are burnt shall fall into the hand of Pluto.

105. He who does not resolve to quit his mortal dwelling without a murmur, and to think on the deity when life is departing; how should he who at that time is agitated with uncertainty, attain to heaven ?

106. A dog instinctively recognizes the kindness shewn to it; how base is the man who feels not the good that is done to him.

107. When you talk with the base or with women, with youths or with a ruler, with the wise or with a sacrilegious wretch, be on your guard and speak discreetly.

108. Whether you speak with the great or with your companions respect and consideration are equally necessary, or evil will befall you, and you will lose your respectability.

109. Occasional requests do not make a man a beggar; and he is no benefactor who does not often relieve. There are degrees of more and less between various askers and givers.

110. Our parents, those who are in poverty, the humble dependant who relies on us, and the ruler, are to be treated with fear and reverence: this shall gain for us this world and the next.

111. "Thou art defiled and unclean, touch me not," they cry: what limits are there to defilement? what is its source ?★[43] all human bodies are equally unclean: defilement is born with ourselves in the body.

112. He will bestow nothing on others, though advised to do so ; he cannot give, and is inexorable. will the covetous wretch, who himself lives on bran, give food to others?

113. When a ruined destitute enters the house of a benevolent man, he will be relieved and made to live: such was the conduct of Rama to Vibhishana.★ [44]

114. It is easy to feel pleasure in the conversation of the learned; but it is more hard to extend the hand and give a farthing: he can easily advise others to be liberal, but cannot become so himself,

115. The evil heart that departs from uprightness and truth shall never see any good. He that is pure of heart shall be converted into Thy form.

116. By want of wealth even caste becomes degraded; all fame is blotted out by want of wealth; poverty leads to the loss of purity, and puts an end to respectability.

117. When a man becomes poor, his very sons find fault with him; when he loses his fortune his wife upbraids him; a poor man is thought utterly intolerable.

118. Who are those that die? who are the immortal? who are those who participate both in death and immortality? Judge freely and perceive the truth: the body perishes, but the soul survives.

119. Who are those who live? who are they who live not (to any useful purpose)? which are they (inanimate beings) which can neither be said to live or the contrary. Inquire and examine of these.

120. Who are the liberal and the illiberal? who is the inexorable miser that will not effectually relieve the poor ? consider and know this without erring.

121. Who are the born and the unborn? what are those that are born

—— and those that are unborn ?★[47] discern well that which is born and that which is not born.

122. Who are those that bind and bind not? who are the fools who neither preserve nor preserve not: have eyes and discern this.

123. He who knows the fruit †[49] of these five verses, who aids, is born, stores up, lives, and dies, shall be wise and perfect.

124. Those who have anger in the nostrils, with desire and avarice in excess, shall, through prodigious cruelty. and through harsh conduct, fall into the hand of Pluto and perish.

125. The saint who possesses a religious heart shall shine as a god, but the hypocrite shall perish as a grasshopper; the steadfast saint will resemble Thee.

126. If a man in this life be not a doer of good; it through pride he cannot see with his eyes——if he look upon the poor man as beneath him, he shall never see heaven, but shall fall into the pit.

127. The sick man feels for the sick; and verily when he views the patient, the copper he gives him shall turn to gold.

128. If, ignorant of his own powers, and those of his opponent a man blusters and indulges in wrath, he is like a bear performing the torch dance, in which he will of course be burnt.

129. A fool who knows not right from wrong, if he passes a judgment upon wise men, is like a dog barking against a lion.

130. The good man will correct the errors and omissions of the ignorant, while the wicked man finds fault even with what is right

131. The man who relieves the poverty of the sick and destitute shall he honored even in this life: but who can tell the happiness he shall enjoy in the next world?

132. What does the miscreant care for relieving others? can the sinner ever attain to the path of faith? what can a wicked wretch know of spiritual truth?

133. Whether his wealth be derived from the estate of his father, from a relation, or from any others——he alone can he considered virtuous who freely and affectionately bestows it on the poor.

134. Every man may give of his own, and this is no great matter to any one; he alone can be called liberal who without hesitation takes the property of others and bestows it in gifts. ★[52]

135. Why should a man of resolution hesitate because the property belongs to another? By bestowing it in charity it becomes his own: what can be done to him? the thunderbolt falls innocuous at his feet.

136. Whatever riches have been accumulated either by evil devices, by theft, by fraud, or by any rash act,†[53] whoever has hereby become rich, shall still be happy if he bestows much on the poor.

137. When a man has found a superior spiritual teacher, he shall show him happiness, as distinctly as though it were in the palm of his hand: but the creature that is puffed up with abundant wealth shall never know happiness; he shall fall into the hand of Pluto.

138. They who have children, wives, and great relations; who rely much on their possessions and their mortal bodies, delighting in them, but all are momentarily perishable: they know it not; who can teach this to them? .

139. If a prudent man is in any honourable employment, let him, while he is in prosperity do good to others and relieve his neighbours.

140. It is a very base act to pawn silken vestments or jewels; no man whatever ought to use such pledges; if used, they are in a certain degree injured.‡[56]

141. Let us listen to the histories of those who have lived of old ; and attentively read the holy legends★[57] regarding those who are dead: let ps live accordingly: the gods themselves know not what shall hereafter happen.

142. Those who enjoy wealth,★[58] those who laud it, and those who long for it, look upon him as a superior who abstains from it.

143. If the song suit the occasion, however incorrect, it is acceptable.†[59] Where love exists, ornament is superfluous.

144. He who can look upon gold and upon the charms of women with equal indifference, shall be praised as the most perfect of men.

145. If the wife delights in what pleases her husband, and if the married pair are united as one, this leads to perfect purity. The

duties of man and wife lead to deliverance from sin; this shall form a means whereby they shall be united to the great spirit, that is of incomparable perfection.★[60]

146. Imperceptible as air in the sky, and fire in wood, does the first of beings freely pervade the world, and shine independent of others.†[61]

147. By reason of the stoutness of his body he trusts that he shall never see death; through fatness of flesh he fails of seeing the truth : by attachment to pleasure he can see no holiness.

148. If you kill quicksilver★[62] and burn it thoroughly, and purify it, there is no better mode of discovering the philosopher's stone.

149. The talebearer is the associate of the villain; a stripling is a fit minister for an inflexible king; and the monkey is the only companion for. the baboon.

150. He is born in sorrow and lives in sorrow; he dies in sorrow and goes down to the grave: surely there is no grief greater than that suffered by man.

151. To refrain from grieving others is as meritorious as sustaining the poor: and to keep from injuring men is as good a deed as marriage.

152. Those who roam to other lands in pilgrimage to find the God that dwells within them are like a shepherd who searches in his flock for the sheep he has under his arm.

153. Who behaves himself more cautiously than a madman? who assumes more modest airs than a poor widow? and who is so strict in religious rites as the worthless?

154. He constantly stretches out his hand to seize his neighbour's wealth, and devoid of all truth he becomes a roving debauchee. So entirely worthless he still calls himself twice-born!

155. If you have missed your opportunity, it is best to lay aside all pretences, and pass your time privately. Did not Arjuna, when unsuccessful, enter into the service of Virata ?†[64]

156. Rama left his spouse at home, and went to seek the antelope sent to delude him! Yet where is there one of sounder judgment than Rama? in the time of misfortune a man is subject to such

temptations!

157. On the day when Lanca fell, the kingdom was plundered by an army of apes! when one is in ill luck, the weakest foe is sufficient to destroy us!

158. The race of Raghu was prosperous in consequence of the birth of Rama therein, while the birth of Duryodhana ruined his entire tribe. The causes of all good and evil in a family are easily perceived.

159. The spider that wore its web over Siva to conceal him when he fled was rewarded with superior instinct: yet of what avail was its worthless weaving? faith will render any work acceptable.

160. Even so clear-sighted a sage as Sucrachari, by failing to restrain his curiosity, lost an eye and was reduced to the condition of a crow.†[66]

161. He who truly knows the name that contains five syllables ‡[67]shall become all wise; he shall never know dishonor, and, while walking in this earth, shall be changed into the deity.

162. They who are born Sudras, and yet revile Sudras; who hold themselves twice born, and rely on that title; still, if unable to restrain their hearts, are the lowest of Sudras.★[68]

163. His forehead †[69] is that of a worshipper; his mouth, that of a wolf; and his heart that of a roaming demon: is he so shameless as to say he has learnt of the divinity?

164. If a man still has in his heart the principles of a pariar, and yet scorns pariars, how should he become twice-born while devoid of every good quality ?

165. There is no sin greater than that of falsehood : this is an abomination perpetually †[71] in the mouth; what vagabonds are several who call themselves twice-born!

166. The lords of the earth ‡[72] say, "We are pure; we are learned in the scriptures;" they scorn all who are in their natural state. Truly the poorest palmer is better than such boasters,

167. The Brahmin, when he has assumed a particular garb, imagines he is no Sudra: is it not strange that his braminhood perishes when he dies?

168. You call yourself a Somayaji ★[73] and wear a particular dress: why? because you have roasted and eaten flesh! what are you the better for calling yourself a Bramin?

169. Those who imagine themselves twice–born so walk as proves them unable, through their light minds, to see the hidden spirit. This is a witness that they are going to the realm of Pluto.

170. Will the application of white ashes †[74] do away the smell of a winepot? will a cord cast over your neck make you twice born.

171. If he forget the nature of his body which is composed of flesh and blood, and pride himself on the title of " twice–born," will death and hell hereby lose their power over him?

172. What are you the better for smearing your body with sacred ashes? your thoughts should be set on God alone; otherwise an ass can wallow in dirt as well as you!

173. Even a goat can attain to such "corporeal perfection"★[75] as consists in living on leaves: how apt men are to fall into foolish whims!

174. Bald heads! matted locks ! daubing with ashes, harangues, postures, and a religious garb! No man is a saint who is not pure within.

175. Sanyasis acquaint themselves with particular words and vests; they wear a brick–red garb and shaven pates ; on these they pride themselves: their heads look very pure, but are their hearts so?

176. You bend your legs and arms according to rule, and fill your bodies with air, holding your breath; sometimes crawling and again standing. These religious postures are mere tricks that are learnt.

177. He who assumes a tinted cloak, and imitates great hermits; Laying aside every external wish; he who pretends to walk this is the hypocritical Sanyasi!

178. The sons of this iron age ★[76] are unable to attain to heaven; they vex their bodies with austere penance ! why? they are ignorant of the truth,

179. If he leaves his house and his wife, binds his loins with iron, and gives up all inclinations for meal and drink; if he chooses to live in solitude will this gain him heaven?

180. How should those who adore the living principle †[78] still honor images made of stone? who that has tasted honey will again taste poison.

181. O ye senseless creatures, who bow down to stones imagining that the deity exists therein! cease from these ideas: it may be in living beings, but what is there in a stone?

182. A man makes a stone image, and sets it up in dignity, and worships it! he is devoid of sense. He cannot comprehend the deity that dwells within him !

183. The term "Zangam" is a mere denomination: faith forms the tie (between him and the deity)——no more. It is a qualified state of being: this is the tenet ordained for our belief. This man has erred : he knows not the inscrutable. ★[79]

184. Those who embrace the Embari †[80] sect eat flesh, change their names and drink wine: they transgress the lines of consanguinity and become the portion of the grave.

185. It is good to forsake tribe and caste and become a hermit: what is the good of instruction so long as you retain your caste? It is base, after embracing a creed, to hesitate about giving up caste.

186. As pieces of wood of various kinds, when formed into a ship, are no longer distinguished by their names and their interior qualities are undistinguished; so after entering the Zangam sect, a man's former caste is forgotten.

187. The books that are called the Vedas are like courtezans, deluding men, and wholly unintelligible; but the hidden knowledge of God, is like an honourable wife.

188. What are you the better for listening to the Vedas and sastras? you roam from house to house, and then die. Learn the greatness of God, and verily you shall live.

189. Your religious rites, however numerous, are mere entanglements: these give you no power to loose' the bondage of the soul. He alone is a saint who has obtained freedom.

190. The daily prayers and the braminical cord are wanting both at birth and at the time of death: his mother never enjoyed either of these: and if his mother be a Sudra, how can he be a Bramin?★[81]

191. You call it " food for your ancestors," but you call the crows together, with all kindness, and give it to them, ye formal professors! what is the good of charity to crows? give rather to good men!

192. O ye asses! why do you make balls of food and give them to the crows in the name of your ancestors! how can a dung-eating crow be an ancestor of yours?

193. Shaven heads, and a dress of white woollen, smearing with ashes, and disgusting bodies! Truly such habiliments are used for the sake of the belly alone!

194. A rug, bells, anclets, bald pates, and a dyed Vest! these are insufficient for the worship of God who is a spirit.

195. He who walks not in self-denial in his heart, and only prides himself on the grace of a shaven head, lives for the sake of his belly, with an evil mind.

196. A breviary, matted locks, a tiger skin, a staff, a reliquary, †[83] and so forth : he merely has the trouble of carrying these about; they can never effect his salvation.

197. If they heart be set aright, what is the good †[85] of regular ordination as a monk. Scholars are ignorant of this, that the heart is the only basis of salvation.

198. Religion that consists in contriving various postures and twisting the limbs is just one straw inferior to the exercises of the wrestler.

199. The wretched ascetic pushes out his belly, winks his eyes, and strains with all his body! He is like a sheep bound for sacrifice, and no better!

200. Be not like those haughty monks who imagine that by the gestures appointed for respiration, inspiration and retention of the breath, they have attained to wisdom. In the absence of inward vision boast not of mere oral divinity

201. Why bow and fall down in worship? will the hard stone in the temple change its nature? The true temple is the body, the soul is the god therein; empty is the worship ye pay to these worthless stone.

202. Why collect slabs of marble, build temples with them, and delight to worship stones? What profit have you of adoring a stone?

203. He that fasts shall become in his next birth a village pig: he that embraces poverty shall become a beggar; and he that bows to a stone shall become like a lifeless image.

204. False is the creed of those who hold that it is profitable to renounce the present life: cannot ye see that eternal existence commences in this life.

205. The deity bestows on us that alone which is destined to us ; what we gain is the result not of fate but our own conduct. Bramha is indeed the author of destiny, but we are the agents ourselves in all we do; and shall be rewarded or punished accordingly.

206. Be he an evil doer, or a reviler, spiteful, or unlearned,★[86] if he is destitute it is fit to bestow alms on him: but what is the good of giving to those who already possess.

207. The fool says "I know, I have learned!" he slavisly follows the creed of works. He cannot see the truth when it is plainly revealed to him.

208. The teacher who has in his own esteem become pure, and yet has not devoted his entire heart to God, is the vilest of instructors: he is like him who should attempt to ride the ring on a blind horse.

209. Like as a woman who fixes her heart on a strange man, treats her husband with wheedling fondness; so does the devotee nourish his body – not for its own sake, but with a view to attaining the next world.

210. Ignorant that the living principle exists in your body, why do you search imagining that it is to be found elsewhere! ye are like one who, while the sun shines, should search with a lamp.

211. It is not to be found by study: it is not in royal courts, neither in disputations nor in drawing distinctions in the divinity according to discordant creeds: ye cannot perceive the great object, though in itself evident.

212. He who sees that all men must die, and, knowing death is certain, fixes his soul in meditation on the divine essence; who is free from fear and alarm, by the force of wisdom——this is the perfect man.

213. Just as a showman plays his puppets, while he lies hidden, so does the deity, while he conceals himself, admirably govern men.

214. If a man meditates adultery with the wife of his neighbour, when he gazes at her, all the fruits of his former good deeds, however numerous, shall melt away, as surely as butter in the heat of fire.

215. All acts that are performed †[88] under a false guise are but paths leading to death: why is all this labour undergone to fill the belly?

216. He who is devoid of purity of speech is no better than a Pariar: to what end is liberality devoid of affection? he is in his forehead a worshipper, but in his mouth a wolf. ‡[89]

217. If we carefully observe and examine the universe, we shall see that all castes equally originated therein: then all are equal; surely all men are brothers?

218. What matters food, or caste, or country, so as to affect our bodies? Surely the trouble men take about caste is all ridiculous!

219. They cannot perceive in this iron age that the respectability of all men in regard of caste is the same. The blustering fool looks upon no one as his equal, and scorns all men.

220. Consider; is any one caste superior to the rest? what is the use of living without understanding? the man of understanding may be born in any tribe whatever.

221. What is the profit of turning religious at the time of death, as if your former state were thereby altered ? your sins remain unchanged and you are none the better.

222. He leaves the towns and villages, and unweariedly roams the wilds, as though this were any extraordinary merit; how shall the simpleton who feeds on roots and herbs attain to the abode of bliss?

223. There is not a viler wretch in the earth than him who scorns other men, calling them Sudras: after his death he shall fall into hell.

224. Wisdom is surer reliance than empty worship: the mind is more to be depended on than mere words; and a man's virtues are of more importance than his caste.

225. Disputations as to which caste is the best are all fruitless: all the tribes originated in the same origin: who can decide as to the superiority or inferiority of any one.

226. They desert their own town and land, and, devoid of the smallest love and affection, with repulsive manners, they leave both wives and sons, to suffer misery——and to what end is it?

227. Why should we constantly revile the Pariar? are not his flesh and blood the same as our own? and of what caste is He who pervades the Pariar as well as all other men?

228. Why should you plunge in water to purify yourself if a Pariar touches you ? He became what he is in consequence of his sins in a former birth: how stupid are those who cannot comprehend this?

229. Call not him an outcast who possesses a good disposition. Did not the hermit Vasishta take a Pariar wife? how can he be called a Brahmin whose qualities are those of a Pariar?

230. O make not a stone image, to be put in a dark chamber and worshipped! Oh ignorant creatures, know ye not that the deity dwells in the heart alone!

231. Though a man be by birth an outcast, if he orders his heart aright he is no outcast: he who cannot govern his affections is the vilest of the vile.

232. If your grandfather's mother, and your father's mother, your own mother, and your mother's mother's mother, be a Sudra woman, how can you be a Bramin.

233. their grandsire was born of an unmarried woman, their fathers and they themselves were the illegitimate children of a wife and a widow. Their mother was a lover of strange men. and then her five husbands! If you talk of their morals, such were the practices of the Pandavas. these falsehoods are the greatest in the world! †[95]

234. His mother was a prostitute, and his wife a Pariar; yet Vasishtha★[96] was the tutor to the noble Rama: by austerities he became a Bramin, but if you look to his caste, what is it like?

235. He is the truly excellent man, and superior to all the sects, who draws no invidious distinctions between the castes: by practising the rites ordained for his tribe he will fix the deity in his heart.

236. This earth, with its mountains and seas, shall in the final destruction be all consumed : then shall the gods and the prophets perish, and how shall even the victorious survive? ★[97]

237. Place one dish before all the men in the world and let them eat together, abolishing their castes: lay thy hand on their heads, and convince them that their present distinctions are absurd.

238. What can we think of the fools who bring mountainstones together, knock them about with their hands and feet, and after tormenting them with mason's chisels, bow down to the rugged blocks?

239. While he who is alone honourable dwells with your own fleshly bodies, †[98] why should ye heap up offerings in temples made of stone. How can gods made of stone feed on those heaps?

240. If you see a bull made of marble, you bow down ceremoniously to it; but if you see a trotting bullock you do not scruple to beat it: surely the worshippers of the bull are wretched sinners!

241. You apply clay over the waxen mould, melt it, and form a certain figure: fill the hollow with melted metal, and set up the statue as a sign; then people assemble and call this a god!

242. Of all those who looked well for good omens at their marriage, has even one survived free from the common fate of mortals? Not one ! men depend on their conduct alone: can any omens render them stable?

243. They leave a house desolate if an owl perches upon it: they flee as if mad: what mischief has the owl done? what fault is there in the house?

244. How wicked are the cruel who venture to geld oxen: they will certainly meet with retribution.

245. Though you were to nourish a margosa tree with milk for a thousand years, will it lose its bitterness and become sweet ? Never will the sinner change his nature, however instructed.

246. What can the prostitute know of the feelings of consanguinity? or the talebearer, of propriety and sense? or the stupid fool, of discretion?

247. He who says " I know nothing" is the shrewdest of all : he who says "I am learning" is a mere talker. He who holds his peace is the wisest and the best.

248. He who forms vile connections will certainly suffer for them;

forsake them and live at ease.

249. He who is devoted to sensual pleasures shall never know the joys of the next world. Can the dog reared by a Pariar have any better food ? †[103]

250. She who is low by nature can never be made a lady; no good quality can ever attach to her: will one who lives by stealing beggar's morsels ever get anything better?

251. An elegant courtezan will conduct herself with civility: she caresses her lover, and is prudent: but who pays any attention to a vulgar slut?

252. If a coward is made a general and sent to battle, he will fly, and all will be ruined: of what avail is a soldier who flees the enemy?

253. Though a Turk go to the sacred hill of Tripety, he does not become a palmer ; going on pilgrimage to Benares will not make a modest woman of a prostitute; though a dog go to the sacred stream of the Godaveri will it make him a lion?

254. At the sight of her charms you are melted with love, and the courtezan strips you of every farthing. Surely lovely women are the darts in the hand of Cupid.

255. If the wife be agreeable to her husband, this forms the sweetest happiness to the married pair. But if she be disagreeable, the only happiness as in quitting her.

256. If he sees plump limbs, a fair breast, and other charms, surely three-fold loves [107] will enter and quell even a hermit.

257. "Benares! Benares!" cry they, end delight to travel there: yet is not the same God here as there? if thy heart be right he is there said here also.

258. Gazing at a sweet lip he forgets the path of religion: when he sees a woman's face he forgets himself. ★★★

259. To what end is it that you plunge in the holy waters? why go and touch sacred places? why attempt to worship the deity while your bellies are full of foul hypocrisy?

260. To give up food and apparel, and lie about in the porches of temples, is the fate written for their sins in the foreheads of monks;

what would they be the worse for familiarity with women?

261. Can a lame dog equal the swiftness of the hare? what has a cowardly soldier to do with honorable insignia and the golden umbrella. ★★★

262. Wherever you roam, whatever toils you undergo: your fate is unalterable and still follows you: though the land, you wander in be new to you, you remain the same.

263. After religiously bathing, and drawing the line and streak in his forehead and trimly putting on a tinted vest, should he chance to see a courtezan, he forgets all his Vows!

264. Those false ascetics who are unable to stay their heart, let their thoughts dwell on a woman: how unprofitable is their life ! to what end were they born?

265. When he beholds the beauty of her form, and her flowing tresses, how can the lover abstain from loving it beauteous woman?

266. Though you bear about the sacred water of Benares and your feet and faces swell with the heat of travel, devoid of repose; how shall you after death attain heaven by such means ! †[111]

267. Though you roam from land to land, how can this fix religion in your heart? how can travelling about for the sake of alms gain pa heaven?

268. He who has no desire of women or of riches, is no where to be found in the earth: should there be such a one, his virtue would yet be unknown to men.

269. When love is over, the cherry lip of the rosy girl is tasteless as the pulp of the night-shade berry, or the juice of the poison nut. When you do not care for it, it is as disgusting as the milk of the mango leaf.

270. After going through all his studies, and attaining consummate wisdom, after making nothing of divinity, the moment he sees a fair woman he forgets all his sanctity.

271. Fools roam to holy places imagining that the deity is not to be found where they dwell: they merely exercise their limbs ‡[114] and squander their money; they are ruined, and so return home!

272. Casi, Madura, Conjeveram, Gaya, Prayag, Setu; though a man visit all these holy places with an ardent mind, what benefit does he derive? this is mere drudgery ! § [115]

273. To what end is all this reading? what is the fruit of a monkish life? why perish entangled in the six conflicting creeds ? worship Him, and know Him who dwells in your heart †[117]

274. All our passions originate in the heart: but emancipation from sin is inconsistent with these desires: can ye not see that the soul is one with the divinity?

275. Though he have read all that can be read, and be an acute disputant, never shall the hypocrite attain to final happiness. His meditations are like those of the dog on the dunghill ‡[118]

276. Excessive study leads only to disputatious talking; a man does not hereby attain divine knowledge: he is entangled therein like a silk–worm in its shell.

277. Verily the foolish wretches, who are unable to comprehend the mental wisdom taught by Vemana, shall perish like a hair when separated from the head, devoid of sustenance here and perfection hereinafter.

278. Those who look upon this excellent knowledge with scorn, and learn only abstruse sciences, shall not attain to it; they shall never know the society of the good and wise, but shall, as strangers to virtue, ultimately fall into misery.

279. And he who holds this superexcellent, who gives up all other cares, who lets not his mind wander, but restrains it; he shall stand fast without fail, all his wishes shall be accomplished and his soul shall be full of glory.

THE END

1. ★ In some copies a fourth line is added.
   సుకవులైన వారు సుస్థిరముగ.
2. † The four ages (Yuga) of the world, denominated Crita, Treta, Dwapara, and Cali, answer to the Golden, Sliver, Brazen, and Iron ages spoken of in the poets of Europe.
3. ‡ Literally: Making his dwelling at our ear. This colloquial phrase occurs also in the Mrityanjaya Vilasa, where Rati Devi (payche) exclaims, on the death of her husband Cupid,
   సీ. చెవినిల్లు గట్టుక చెప్పిన నామాట

అవు నాని వినవైతి, యయ్యె మదన!

4. ★ Padavi is here a Telugu word, and distinct from the similar Sanskrit word.
5. † See on II., 67.
6. ★ This line generally stands thus:
   గుణమే మూలము స్త్రీలకు.
   But to preserve the prasa rhyme గొనం (the tadbhava of గుణం) substituted ; as also (సిరి i.e శ్రీ.) for స్త్రీ a conjectural emendation, which I think the sense requires.
7. ★ Padi vela. see on II,. 42 and 82.
8. † A verse the sense of which is obscure: it is hardly translateable; the second line may be rendered differently: this negative when placed absolutely signifying "it is naught or of no avail." Thus Cani–vadu is an enemy. The next verse contains similar expressions.
9. ‡ Lit, as much as an ant's length.
10. ★ This is an inelegant form of the verbs.
11. ★ Al. తనకులాడు or తన్నుకుంద్రు for ధర్మమే'మి. This verse would seem spurious.
12. ★Here and in some other passages the doctrine of trasimigration is inculcated very strongly. We may, however, doubt whether these verses were written by Vemana, who has elsewhere pointed out the absurdity of this belief.
13. ★ See II., 75
14. ★ The words idugo and adugo appear to belong to the class grammatically termed Cala In some manuscripts the verse begins with the words వల్లనా క్కెరుగక which give no clear sense.
15. ★ The chaff at the top and the dirt at the bottom of the sieve. Al. అలిగెలు మలిగెలు,. i, e. tares and pebbles.
16. ★Terms belonging to any peculiar creed or system of philosophy usually convey a sense different from that which a literal translation requires. In this verse and some others I have therefore used a slight latitude of explanation, leaving the reader to collect the precise import of the technical words in question from a comparison of various passages.
17. †The word pora is in this verse used in several senses: such double meanings (in rhetoric denominated slesha) are used in all the modern Telugu poets.
18. ★రెండొకరూపురా substituted for రెండూడిపోవురా Which, though appearing in three manuscripts, gives no clear sense.
19. †This verb mogu certainly is generally applied (as in verse 30, Book I.) to inanimate objects; but is also colloquially used, as it is in this passage
20. ★Losing all individuality, by becoming resolved in to the universe is a leading doctrine in the Vudanta creed.
21. †Yogi, generally translated hermit, or recluse, being derived from yuga, union, implies one who is united to the deity, by the particular act of meditation denominated yogam.
22. ‡These and similar mystic expressions appertain to the Vedanta system of theology; from their obscurity they admit of several interpretations.

23. ★Al. దొడ్డిన and తొట్టిన. The word given in the text is peculiar to the western districts.

24. ★Lit. If he strikes, Pluto will take possession. In the end of the lats lines Dwija–hatya sometimes occur.

25. ★This term nearly answers to our old word reeve, or head borough. He is the village accountant.

26. †A. griffin, or roc: creatures alluded to in the Arabian Nights.

27. ★ Al. జెడిన.

28. ★From

29. †This is the Tetagiti metre. The translation is paraphrastic. The creed here inculcated teaches that, as every vessel contains a portion of the universe, Which, after a temporary separation, is re–united to the great whole, so spirits, when released from the body, are again mingled with the deity.

30. Tatvam

31. ★Vey ela; literally "Why use a thousand arguments?"

32. †This Word the lexicons interpret as "a bubble," but a different sense is here requisite.

33. ‡Muni, a hermit or ascetic: more literally, a monk or recluse (Grmanachns, one who lives alone). The root of the word muni is obscure but the derivative "maunam, silence, taciturnity," gives the idea.

34. ★Al. తగులాటమూ which gives no clear meaning.

35. † A colloquial form, for తెలియకయున్న she as also తెల్సు for తెలుసు n verses 85 and 87.

36. ★Compare verse 75.

37. ★For. చ్ఛలం.

38. † This appears to be translated from a verse of Bhartri Hari ఆదర్శనె దర్శనమాత్ర లాలసా 8, &c.

39. ★ The Hindu moralists very see often waste their satire upon human infirmities, and many verses of a similar tendency have been omitted in the present volume.

40. ★జముడు యముడు.

41. † Derive from గృహం a house

42. ‡ The idea that hidden treasures were guarded by dragon occurs in a several latin authors; in particular Phoedrus (Book iv., fable 19). It is also alluded to in the Vicramarca, a Telugu poem, written by Zaccaya, in eight books. this is a work of considerable merits, and particularly useful to a beginner in the language.

43. ★That is, Where is the line to be drawn as to what is and what is not defilement.

44. ★ This verse and several others that allude to the incidents in the Ramayana do not resemble the general style of Vemana, and perhaps were not composed by him.

45. ★ నీరూపం substituted for నిజరూపం "Own form," which is obscure.

46. □విచ్చలవిడి appears to be derived from యథేచ్ఛ to which it is equivalent.

47. ★The body and the spirit.

48. ★Rash, fury; అక్కజం is derived from ఆశ్చర్యం and కక్కసం, from కర్కశం.

49. †Panchaca, a collection of five, aishgam, the future result. These verses have been preserved as characteristic of the author, rather than for their intrinsic value. The mystic meaning is explained in several ways. In the book of Proverbs (particularly chap. XXX.) we meet with several passages written in this style.

50. ★ Mriga–pa the lord of animals, the lion.

51. ★One manuscript adds జీవిన' రయు, జీవి శివుడు వేమ,

52. ★The principle inculcated in this and the next verses is also found in the laws of Manu. Vemana perhaps is not the author of these passages.

53. †Sahasam; impetuosity, rashness, imprudence.

54. ★ One MS. adds వాక్ప్రసిద్ధిచేత వనర వేమ

55. †Animish, a god; literally, one whose eyelids do not move. The gods are represented by statues or pictures, the eyelids of which are of course fixed; and thus name I imagine to originate in that circumstance.

56. ‡ Several verses of a similar tendency are here omitted, as they appear to be spurious. The present one seems to be translated from the Digest of Hindu Law, part I, chap. II., section LX. see Colebrooke's Translation, vol. I.p. 109.

57. ★ Funya catha a legend the perusal of which is a meritorious act.

58. ★ The word pacca, literally yellow, is said to be sometimes used for gold; but the present verse is the only instance in which I have met with it. Compare verse 148.

59. † This verse appears to be translated from the following, by Pandita Rayalu. –
అవసర పతితావాణీ
గుణగణరహితాసివహతిపరమోదం
రతిసమయేయువతీనాం
భూషాహానిశ్చభూషణంభవతి.
in the third line, బిత్తలి naked is often written బిత్తరి which signifies blooming. The former word is nearly peculiar to the western districts.

60. ★ The great obscurity of this verse requires a paraphrastic translation.

61. † This principle has been exhibited in many forms in the present author. Deusest. quodeunque vides, quocumque mover is.

62. ★ Telupu literally is whiteness; compare verse 142 several more verses on similar subjects are here omitted. For తేట we might better read దిట్టపరచి to rectify.

63. ★ Al. చేడె

64. † An allusion to a (story) in the Mahabharata.

65. ★ For పురుగు. In many Telugu words g is Commutable into v. So. పొదిగి, పొదివి, పగలు, పవలు, తీగ, తీవ, అగుట, అవుట, &c.

66. † The legends here referred to occur in the Bhagavata and the Ramayana. From its particular action When looking at any object, the crow is imagined by the Hindus to have but one eye.

67. ‡ This is the name Namasivaya, one of the most scared titles of the

Supreme Being.

68. ★ Every son of a Bramin is considered a Sudra until the ceremony of upanayanam is performed, whereby children are introduced into the caste.

69. † Alluding to the sectarial mark worn on the forehead.

70. ★ This elision is here unnecessary. See the Grammar of Nannaya Bhatt Section fix.

71. □ ఓలి Oli or ఒగి Ogi : these two words are mere expletives to fill the metre; they are sometimes explained duly, Always.

72. ‡ That is, Brahmins who have this title

73. ★ One who has performed the yagnya sacrifice is thus styled; at that ceremony a goat is roasted, and every Bramin who assists in the rite is obliged to eat of the flesh.

74. † Alluding to the white ashes (called vibhuti) with which Bramins and others paint their bodies. The cord here mentioned is the braminical thread.

75. ★ The technical term for the state to which those hope to attain who live in forests as hermits

76. ★Cali yuga.

77. ★ Al. చెలగి చక్కెరతిని.

78. † Lingam: Literally, a feature, characteristic or discriminative mark such as that of gender. Metaphorically, a principle of nature or belief.

79. ★ This and a few other verses are allowed a place in the present volume, as specimens of the mystic theories inculcated by this writer, and admired by those who imagine them intelligible.

80. † Or Satani: one species of dissenters from the common faith of the Hindus.

81. ★ The ceremony of upanayanam is never performed upon female. children of Brahmins, who thus are, says Vemana no better than Sudras.

82. ★ Al. ఆత్మ–లింగ–పూజ.

83. † More literally, a pouch or knapsack wherein the implements used in wmrship are carried about, “And so forth” lit. for ten lacks.

84. ★ Al. చీకిరించి “blinking with the eyes!” contracted, for the sake of the metre into చీక్రించి.

85. † Lit. Has a hermit horns? Horns being considered, as among the Jews, marks of power or dignity.

86. ★ Or anti–scriptural.

87. ★ For బ్రహ్మాండం, the mundane egg.

88. † The word seta, answering to pani, work, is used colloquially instead of the gerund form.
So అట్లాచేసేపనికిమెచ్చినారు is the same as చేసినందుకు.

89. ‡ See verse 193 and note.

90. ★ Al. జరించి, వాగరుడ,◌ంచున్.

91. † Al. వీరడికట.

92. ★ Al. మాలకర్మములన.

93. □ తేడు for తేయుడు.

94. ★ These are allusions to the incidents related in the Mahabharata, the Iliad of India (to use Sir Wm. Jones' expression, wherein the deads of the Pandavas are described. The grandsire is Vyasa, whom Yojanagandhi bore to Parasara: the Pandavas were born of Cunti Devi and of Madri, wives to King Pandu; the "mother" is a term equally applied to these wives: and Draupadi was the wife by turns of the five sons of Pandu: who were Dharmaraz, Bhima, Arjuna, Nacula, and Sahadeva, the three first being sons of Cunti Devi and the last two the offspring of Madri. The last couplet sometimes appears thus, with a defective rhyme.
జ్ఞాతుల జంపు పాతకులు,
పాండవులే' వురు సత్యులంచుదా,
భూతలమె'ల్ల మ్రొక్కగను,
పుణ్యులు లేదురు బొంక వేమనా.

95. † Al. తల్లి–తల్లి–తల్లి–తల్లి–తల్లి.

96. ★ Urvasi, the courtezan, was his mother; Arundhati his wife.

97. ★ Or, Then shall only the spotless live.

98. † Lit. in the belly of the skin, that is, within the skin

99. ★ Al. గుండుబసువ.

100. † Al. పశువులెమరియేమి

101. ‡ Al. నరసిచూడ which gives an incorrect rhyme. see notes on II., 177 and 192.

102. ★ Al. లంజ.

103. † The expressions used in this and a few other verses are such as cannot with propriety be translated into English. Some epigrams are wholly omitted as objectionable.

104. ★ Al. కొప్పుచెలువుగన్న or కొప్పుబిరుదుకన్న.

105. † Al. చోటుచెలమ, or సెలమ, i.e., the corner of the month; also, a pit in a rock. Al. చెలిమి agreeableness, affection, gracefulness: చేవ plumpness is perhaps the true reading.

106. ‡ Al. మునికై'న మోహంబు.

107. § Mup-piri, perhaps from ముప్పురి (from పురి a thread or stand in a cord), and mu for mudu, three. It is commonly applied in the poets to strong passion so.
ఉ. ముప్పిరి కొన్న వేడ్కనర
మోహినిపై నెలకొన్న,
Vicramarca Charitra, V., 191.

క. నొప్పించి పెద్ద కోపము
ముప్పరి కొన, నాగ పాశముల బంధించెన్.
Vishnu Purana, VIII., 188.

108. ★ Al. దొడ్డచన్నులుజూచి.

109. † Al. వనిత సొగసు కొండె వంక జూచి.

110. ★ Al. చింత–పండు రసము జీడి రసము బోలు.

111. † Alluding to the men who carry water drawn in the Ganges to Rameswaram, where they pour it over the idos.

112. ★ సర్వ &c. Al. చాలవివేకియై

113. † Al. యోనిచూచి, పొంగి యోగంబు మరుచును.

114. ‡ Lit. Get rid of the cramp, or torpidity in the limbs.

115. § A great number of verses appear in various forms; a few alone have been inserted in the present chapter as amply sufficient.

116. ★ This word is often erroneously spelt పిసినికాయ.

117. † The six doctrines denominated Pashanda bauddha, charvaca, Saiva, Ganesa, and Vaishnava.

118. ‡ In real misery, though apparently at ease. This verse appears in several different forms.

# INDEX TO INITIAL WORDS OF THE EPIGRAMS.

Audi Saraswaty Nilaya–Tandaiyarpet, Madras.

For Copies Apply To:–
V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS,
192, Esplanade,
323, Todiarpet, MADRAS